

MATYU

Yesus Kristus aqa moma nanngo ñam kalil

¹ Endi Yesus Kristus aqa moma nanngo ñam kalil. Yesus Kristus a Devit aqa leñ na ñambabej. Devit a Abraham aqa leñ na ñambabej.

² Abraham a Aisak aqa abu. Aisak a Jekop aqa abu. Jekop a Juda aqa was nanği ti nanngo abu.

³ Juda a Peres Sera wo nanngo abu. Nanngo ai Tamar. Peres a Hesron aqa abu. Hesron a Ram aqa abu.

⁴ Ram a Aminadap aqa abu. Aminadap a Nason aqa abu. Nason a Salmon aqa abu.

⁵ Salmon a Boas aqa abu. Boas aqa ai Rahap. Boas a Obet aqa abu. Obet aqa ai Rut. Obet a Jesi aqa abu.

⁶ Jesi a Mandor Koba Devit aqa abu.

Devit a Solomon aqa abu. Solomon aqa ai a nami Uria aqa ñaun soqnej.

⁷ Solomon a Rehoboam aqa abu. Rehoboam a Abiya aqa abu. Abiya a Asa aqa abu.

⁸ Asa a Jehosafat aqa abu. Jehosafat a Jehoram aqa abu. Jehoram a Usia aqa abu.

⁹ Usia a Jotam aqa abu. Jotam a Ahas aqa abu. Ahas a Hesekia aqa abu.

¹⁰ Hesekia a Manase aqa abu. Manase a Emon aqa abu. Emon a Josaia aqa abu.

¹¹ Josaia a Jehoiakin aqa was nanği ti nanngo abu. Aqa bati qa jeu tamo nanği na Israel nanği tont-njrsib joqsib Babilon qureq di taqatnjresoqneb.

¹² Babilon qureq di nanği tontnjrnab sonabqa Jehoiakin aqa anğro Sealtiel a nğambabej. Sealtiel a Serubabel aqa abu.

¹³ Serubabel a Abiut aqa abu. Abiut a Eliakim aqa abu. Eliakim a Asor aqa abu.

¹⁴ Asor a Sadok aqa abu. Sadok a Akim aqa abu. Akim a Eliut aqa abu.

¹⁵ Eliut a Eleasar aqa abu. Eleasar a Matan aqa abu. Matan a Jekop aqa abu.

¹⁶ Jekop a Josep aqa abu. Josep a Maria aqa gumbulunğ.

Maria aqa miligiğ na Yesus a nğambabej. Nanği a qa mareqñub, a Kristus.

¹⁷ Deqa Abraham aqağ dena bosiq Devit a nğambabej di moma 14. Devit aqağ dena bosiq bosiq Israel nanği Babilon qureq di soqñeb di dego moma 14. Nanği Babilon qureq di soqñeb dena bosiq bosiq Kristus a nğambabej di dego moma 14.

Yesus Kristus a nğambabej

¹⁸ Yesus Kristus a endegsi nğambabej. Aqa ai Maria Josep na oqajqa saga qameb. Ariya Josep a Maria ombla nğereñosaisonabqa Mondor Bole a Maria aqağ ainaqa a gumañej.

¹⁹ Onaqa Maria aqa gumbulunğ Josep a endegsi quej, “Maria a gumañqo.” Josep aqa kumbra tulanğ boledamu deqa a endegsi are qalej, “E lumu na Maria uratqai. E boleq di uratqasai. Maria a jemaio uge.”

²⁰ Degsi are qaleqnaqa Tamo Koba aqa lanğ anğro bei a Josep aqağ ainaqa nğeiobilqei na unej. Unnaqa lanğ anğro na minnej, “O Josep, Devit aqa moma, ni

Maria ame. Ni ulaaim. Ni que. Mondor Bole a Maria aqaq aiqoqa a gumaŋqo.

²¹ Deqa a angro mel oqas. Amqa bunuqna angro dena aqa segi tamo ungasari nanŋo une kobotet-njrsim nanŋi elenqas. Deqa ni aqa ñam Yesus waiyqam.”

²² Kumbra kalil di brantej deqa anjam bei Tamo Koba aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

²³ “Niŋgi quiy. Bunuqna duŋgeŋge bei a tamo ombla nerenjosaisosimqa a gumaŋosim angro mel oqas. Amqa nanŋi aqa ñam Emanuel waiyqab.” Ñam di aqa damu, “Qotei a iga koba na unum.”

²⁴ Onaqa Josep a qutuosiqqa Tamo Koba aqa laŋ angro na anjam minjeŋ qaji di dauryosiqqa Maria ej.

²⁵ Bati deqa a Maria ombla nerenjosaiogneb. Gilsiq Maria a angro mel ej. Onaqa Josep na angro di aqa ñam Yesus waiyej.

2

Bongar sisiyo qaji tamo nanŋi Yesus unqajqa beb

¹ Yesus a Betlehem qureq di nambabej. Qure di Judia sawaq di unu. Bati deqa Mandor Herot a Judia sawa taqatesoqnej. Yesus a nambabonaqa bongar sisiyo qaji tamo qudei nanŋi seŋ oqo sawaq na walwelosib gilsib Jerusalem qureq di brantosib tamo qudei nanŋi endegsib nenemnjqoneb,

² “Juda nanŋo mandor koba nambabej qaji a qabi unu? Iga seŋ oqo sawaq di aqa bongar unsimqa dauryosim bonum. Iga a qa louqajqa deqa bonum.”

³ Onaqa Mandor Herot a nanngo anjam di qusiqa a are koba qaloqnej. Tamo ungasari kalil Jerusalem di soqneb qaji nanngi dego are koba qaloqneb.

⁴ Deqa Herot a Israel nanngo atra tamo kokba ti nanngo dal anjam qalie tamo nanngi ti kalil metnjrnaqa nanngi bosib koroonabqa a na nanngi endegsi nenemnjrej, “Kristus a qabia nambabqas?”

⁵ Onaqa nanngi na kamba minjeb, “Kristus a Betlehem qureq di nambabqas. Qure di agi Judia sawaq di unu. Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a nami endegsi nenngrenyej,

⁶ ‘O Betlehem tamo ungasari, nunngo qure Judia sawaq di unu. Qure kokba kalil Judia sawaq di unub qaji nanngi na nunngo qure bunyqasai. Di kiyaaqa? Nunngo qureq dena gate koba bei tigelosimqa a na ijo segi Israel tamo ungasari nanngi taqatnjrqas.’ ”

⁷ Onaqa Herot a anjam di qusiqa bongar sisiyo qaji tamo nanngi lumu na metnjrnaqa nanngi aqa areq bonabqa nenemnjrej, “Bati gembu bongar di brantej?”

⁸ Onaqa nanngi bongar brantej qaji aqa bati di ubtosib Herot minjnabqa a na kamba minjrej, “Ninngi Betlehem aisib angro deqa geregere namoiy. Namosib a tal qabi unu di unsib bosib e merbiy. Yim e kamba aisiy a qa louqai.”

⁹ Onaqa nanngi Mandor Herot aqa anjam di qusib Betlehem aiyeb. Aisib nam atsibqa bongar nami sen oqo sawaq di uneb qaji di namo aisiq angro soqnej qaji tal di tinjsi sonaq uneb.

¹⁰ Unsib nanngi tulan areboleboleinjrej.

¹¹ Onaqa nanği tal miligiq gilsib anğro aqa ai Maria wo sonab unjrsibqa anğro aqa areq di sinğa pulutosib a qa loueb. Osib nanğo qasan inği inği qudei ti gol ti goren ti qa ti walaqajqa quleq bole bole di elenşosib anğro atraiyeb. Inği inği di nanği nami silali kokba na awaiyeleneb.

¹² Ariya nanği tal uratosib olo puluqa laqnaabqa Qotei a ņeibilqei na minjrej, “Ninği olo Herot aqaq di brantaib.” Degsi minjrnaqa nanği gam bei dauryosib nanğo segi qure utruq aiyeb.

Josep na Yesus aqa ai wo joqsiq Isip sumeb

¹³ Nanği ainabqa bati di Tamo Koba aqa lan anğro bei a Josep aqaq gilsiq ņeibilqei na minjej, “Herot a bosim anğro Yesus qalsim moiyoqajqa ņamqas. Deqa ni tigelosim anğro aqa ai wo joqsim Isip sawaq sumiy. Sumsib di soqnibqa bunuqna e ni mermitqa sawa endeq olo bğab.”

¹⁴ Onaqa Josep a qolo tigelosiqa anğro aqa ai wo joqsiq Isip sawaq sumeb.

¹⁵ Sumsib di sonabqa bunuqna Herot a moiyej. Josep a kumbra di yej deqa anjam bei Tamo Koba aqa medabu o tamo nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “Ijo anğro mel a Isip sawaq di soqnimqa e dena metit a Isip sawa uratosim ijoq bğas.”

Qaja tamo nanği na anğro mel nanği ñumeleneb

¹⁶ Herot a bongar sisiyo qaji tamo nanği qa tariņonaq ugeiyonaq qalieej, nanği a gisaņyeb. Deqa a minjin ani oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nanği qarijnjrnaqa aisib Betlehem qureq di anğro mel kiñilala wausau aiyel osaisoqneq qaji nanği

kalil ñumelenosib moyotnjreb. Qure qure Betlehem jojmoq di soqneb qaji dia dego angro mel kiñilala wausau aiyel osaisoqneb qaji nanği kalil moyotnjreb. Herot a bongar brantej qaji aqa bati dauryosiq kumbra degyej.

¹⁷ Deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Jeremaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

¹⁸ “Rama qureq di Resel a akamkobaoqnsiq pailoqnej. Aqa angro kalil nanği ñumnab moreñeb deqa akameqnaqa tamo unğasari nanği aqa are latetqa yeqnab a nanngo anjam quqwa uratoqnej. Di kiyayaq? Aqa angro kalil nanği moreñekriteb deqa.”

Josep na Yesus aqa ai Maria wo joqsiq olo Israel sawaq beb

¹⁹ Bati Herot a moinaqa Tamo Koba aqa lan angro bei a Isip sawaq di Josep aqaq di brantosiqqa ñejobilqei na minjej,

²⁰ “Ni tigelosim angro kiñala Yesus aqa ai Maria wo joqsim olo Israel sawaq gile. Tamo nanği Yesus qalsib moyotqa maroqneb qaji nanği moreñekriteb deqa ni olo gile.”

²¹ Onaqa Josep a tigelosiqqa Yesus aqa ai Maria wo joqsiq olo Israel sawaq gilej.

²² Bati deqa Arkelaus a na aqa abu Herot aqa sawa osiq Judia sawa taqatesoqnej. Deqa Josep a anjam di qusiqqa Judia sawaq gilqa ulaej. Onaqa Qotei a Josep ñejobilqei na minjej, “Ni Galili sawaq gile.”

²³ Onaqa Josep a Qotei aqa anjam di dauryosiqqa Galili sawaq gilej. Gilsiq qure bei aqa ñam Nasaret

di soqnej. A di soqnej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo qudei nanği nami maroqneb qaji di aqa damu brantej. Nanği endegsib maroqneb, “Nanği a qa maroqnqab, ‘A Nasaret tamo.’”

3

Jon yansnjro qaji a Qotei aqa anjam palontoqnej

¹ Bunuqna Jon yansnjro qaji a Judia nanžo wadau sawaq di brantej. Brantosiq dia tamo unğasari nanği Qotei aqa anjam palontosiq endegsi minjroqnej,

² “Qotei lañ qureq di unu qaji a nunžo Mandor Koba sosim niñgi taqatnğwajqa bati jojomqo. Deqa niñgi are buliyiy.”

³ Jon a kumbra degyej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A Jon qa endegsi marej, “Tamo bei a wadau sawaq di tigelosimqa a tulan lelenoqnsim tamo unğasari nanği endegsim minjroqnas, “Tamo Koba a bqajqa gam gereiyetiy. Gam tingitetiy.’”

⁴ Jon a wadau sawaq di sosisqa a gara jugo kamel aqa junğum na gereiyo qaji di jugoqnsiqa alalag na siñgilatosiq laqnej. A inği uyo saiqoji deqa a sis ti bisim qaq ti uyoqnej.

⁵ Bati deqa tamo unğasari Jerusalem di soqneb qaji nanği ti Judia sawaq di soqneb qaji nanği ti qure kalil Jordan ya qalaq di soqneb qaji nanği ti tigelosib Jon aqa areq boqneb.

⁶ Boqnsibqa nanžo une kalil babteqnab Jon na Jordan yaq di yansnjroqnej.

⁷ Bati deqa Farisi tamo ti Sadyusi tamo ti tulan gargekoba nanġi Jon na yansnjrqa marsibqa aqa areq beq nabqa unjr siqa nanġi endegsi minjroqnej, “Niġi kumbra uge yo qaji tamo. Niġi amal uge bul. Niġi yai na mernġwoqa mondonj Qotei aqa minjin nuġgoq aiyaim deqa ulaosib ijoq bonub?”

⁸ Niġi are bulyosib nuġgo kumbra uge kalil uratosib kumbra bole bole yoqniy. Yim e unsiy marqai, ‘Bole, niġi are bulyonub.’ Osiy niġi yansġwai.

⁹ Niġi endegsib are qalaib, ‘Abraham a gago moma utru unu deqa iga Qotei aqa ħamgalaq di tamo bole.’ Niġi degsib are qalaib. Niġi quiy. Qotei na marimqa meniġ kalil endi dego tamo bulyosib tigelosib Abraham aqa moma brantqab.

¹⁰ Qotei na tapor qalat ojsiqa ħam qomqajqa utruq di atej unu. Deqa ħam kalil gei bole ato-saieq nub qaji di Qotei na tapor dena qomelenosim ħamyuwoq di breinjrqas.

¹¹ “Niġi are bulyqajqa deqa e ya na niġi yansġeqnum. Ariya Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo siġgila koba. Ijo siġgila aqa siġgila ti keresai. Deqa e a kaġgalyqajqa e tamo bolesai. A bosimqa Mondor Bole aqa siġgila na ti ħamyuwo na ti niġi yansġgwas.

¹² A bem sum ħoqoryosim damu elenosim aqa talq di atqas. Osim a bem sum aqa suwi breinjrim ħamyuwo gaigai yuejunu qaji dia yuekritqab.”

Jon na Yesus yansej

¹³ Bati deqa Yesus a Galili sawaq dena tigelosiqqa walwelosiq Jordan yaq gilej. A Jon na yansqa

marsiqa aqa areq gilej.

¹⁴ Gilnaqa Jon na saidyosiq minjej, “Ni e yansbqam di kere. Kiyaqa e ni yansmqqa marsim ijoq bonum?”

¹⁵ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ungum. Ni ijo anjam dauryosim e yansbe. Yimqa kumbra dena iga Qotei aqa areqalo kalil keretosim dauryqom.” Onaqa Jon a Yesus aqa anjam di dauryosiq a yansej.

¹⁶ Yesus a yanso osiqa a yaq na tigelosiqq tarosiqq laŋ goge koqyonaqa laŋ waqej. Laŋ waqonaqa Qotei aqa Mondor a binon bulosiqq aisiq Yesus aqa jejamuq di awoonaq unej.

¹⁷ Unnaqa laŋ goge dena Qotei aqa anjam bei endegsi brantej, “Endi ijo angro qujai. E a tulaŋ qalaqalaiyeqnum. E a qa tulaŋ areboleboleibeqnu.”

4

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹ Onaqa bati deqa Mondor a Yesus wadau sawaq osi gilsiqq di uratonaqa Satan bosiqq Yesus a une bei atqa marsiqa walawalaiyoqnej.

² Qanam 40 qolo 40 Yesus a wadau sawaq di soqnej. Sosisiqq inŋi uratoqnsiqq qurien ti soqnej. Deqa bati 40 di koboonaqa a mamyej.

³ Onaqa walawalaiyoq tamo Satan a Yesus aqa areq bosiqq minjej, “Ni Qotei aqa Niriamqa menin kalil endi minjrim bem bulyibqa ni uye.”

⁴ Degsi minjnaqa Yesus na kamba minjej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenŋrenyeb unu, ‘Tamo nanŋi inŋi uyo na segi nambile sqasai. Anjam

kalil Qotei aqa medabuq na branteqnu qaji dena nanği nambile sqab.’ ”

⁵ Onaqa Satan na Yesus olo osiqa Qotei aqa qure koba Jerusalem gilsiq atra tal quraq oqsıq goge dia Yesus atsiqa minjej,

⁶ “Ni Qotei aqa Nıriamqa endena prugosim mandamq aiye. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, ‘Qotei na aqa lañ anğro nanği minjrimqa bosib ni taqatmqab.’ Anjam bei dego nenğrenq di unu. Anjam agiende, ‘Lañ anğro nanği bosib bañ na ni soqtmibqa ino sinğa meniñ na qalqasai.’ ”

⁷ Onaqa Yesus na kamba Satan minjej, “Qotei aqa anjam bei dego nenğrenq di unu. Anjam agiende, ‘Ni ino Tamo Koba Qotei aqa sinğila laña tenemtqa osim a gisanıyaim.’ ”

⁸ Degsi minjnaqa Satan a Yesus olo osiqa mana goge kobaq oqsıq dia Yesus tigeltosiqa sawa sawa kalil mandor kokba nanği na taqatejunub qaji nanço sinğila ti ñoro ti di Yesus osoryosiqa minjej,

⁹ “Ni ijo ulatamuq endi sinğa pulutosim e qa louimqa sawa sawa kalil di nanço sinğila ti ñoro ti ni emqai.”

¹⁰ Onaqa Yesus na minjej, “Satan, ni ulañ. Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, ‘Ino Tamo Koba Qotei a segi qa louoqnsimqa aqa sorgomq di soqne.’ ”

¹¹ Degsi minjnaqa Satan a Yesus uratosiq ulañej. Onaqa Qotei aqa lañ anğro nanği bosib Yesus sinğilatoqneb.

Yesus a olo Galili sawaq gilej

¹² Bati bei Jon a tonto talq di waiyonab sonaqa Yesus a di qusiqa olo tigelosiq Galili sawaq gilej.

¹³ Gilsiq Nasaret qureq di brantej. Dena walwelosiqa Kaperneam qureq gilsiq di soqnej. Kaperneam qure agi Galili ya agu kobaquja qalaqsi unu. Ya agu jojomq di Sebulun sawa ti Naptali sawa ti unub.

¹⁴ Yesus a Kaperneam qureq gilej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

¹⁵ “Gam kobaquja Jordan ya qalaq dena aiyejunu qaji di Galili sawa ambleq na aiyejunu. Aisiq yuwalq di diñejunu. Gam qalaq di Sebulun ti Naptali ti unub. Sawa bei bei qaji nanqi belenjosib Galili di unub.

¹⁶ Deqa tamo ungasari ambruq di unub qaji nanqi pulon kobaquja unqab. Tamo ungasari padalo gam dauryosib ambruq di unub qaji nanqi pulon dena suwantnjrqas.”

Yesus na tamo qolqe nanqi metnjrnaq a dauryeb

¹⁷ Bati deqa Yesus na aqa wau utru atsiqa Qotei aqa anjam palontoqnsiqa tamo ungasari nanqi endegsi minjroqnej, “Qotei lan qureq di unu qaji a nungo Mandor Koba sosim ninqi taqatngwajqa bati jojomqo. Deqa ninqi are buliy.”

¹⁸ Osiqa a Galili ya agu qalaq aisiq alile dia walweloqnsiqa nam atej di Saimon aqa nam bei Pita aqa was Andru wo sonab unjrej. Nanqi aiyel qe o qaji tamo soqneb deqa nanqi kakan waiyeq nab unjrsiqa minjrej,

19 “Ninği e daurbiy. Ninği qe o qaji tamo unub deqa ninği qe eqnub. Dego kere e wau enğitqa ninği olo tamo oqnqab.”

20 Yesus a nanği degsi minjrnaqa nanği nanço kakan uratosib Yesus dauryeb.

21 Onaqa Yesus a olo walweloşiq aşiqa Sebedi aqa niri Jems aqa was Jon wo nanği aiyel qobun miligiq di nanço abu ti kakan branço qandimeqn-abqa unjrşiq metnjrej.

22 Metnjrnaqa nanço abu Sebedi a qobun miligiq di sonaqa uratosib Yesus dauryeb.

Yesus a Qotei aqa anjam palontoqnsiqa ma tamo nanği boletnjroqnej

23 Yesus a dena walweloşiq Galili sawa kereto-qnsiqa Juda nanço Qotei tal miligiq giloqnsiqa dia Qotei aqa anjam palontoqnej. Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba şqas anjam bole di Yesus na palontoqnej. Oşiqa tamo ma utru segi segi kalil nanği boletnjro-qnej.

24 Yeqnaqa tamo unğasari kalil Siria sawaq di soqneb qaji nanği Yesus qa quoqnsib deqa tamo ma utru segi segi joqsib aqa areq boqneb. Tamo jejamu jaqatinjro qaji nanği ti tamo mondor uge uge na ojeleno qaji nanği ti tamo nanarioqnsib manğaloqneb qaji nanği ti tamo jejamu lainjro qaji nanği ti kalil joqsib beqnab Yesus na boletnjro-qnej.

25 Bati deqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği Yesus dauryoqnsib laqneb. Galili sawa nanği ti Dekapolis sawa nanği ti Jerusalem qure nanği ti Judia sawa nanği ti qure qure Jordan

ya taqal beiq di soqneb qaji nanqi ti kalil Yesus dauryoqnsib laqneb.

5

Yesus a manaq oqsiq dia anjam palontej

¹ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nanqi di unjrsiqa a manaq oqsiq di awesonaqa aqa segi angro nanqi aqa areq beb.

² Bonabqa a Qotei aqa anjam palontosiq endegsi minjrej,

³ “Tamo ungasari qudei nanqi poinjrqo, nanqi Qotei aqa njanjalaq di sougetejunub. Tamo ungasari nanqi di areboleboleinjreme. Qotei lan qureq di unu qaji a nanqo Mandor Koba sosim nanqi taqatnjrqas.

⁴ “Tamo ungasari akam ti unub qaji nanqi dego areboleboleinjreme. Qotei na nanqo are olo boletnjrqas.

⁵ “Tamo ungasari lawo na sosib nanqo segi ñam aguq ateqnub qaji nanqi dego areboleboleinjreme. Qotei na mandam kalil osim nanqi enjrqas.

⁶ “Tamo ungasari kumbra bole dauryqajqa arearetnjreqnu qaji nanqi dego areboleboleinjreme. Nanqi tulan kere na sqab. Iga inji ti ya ti uyqajqa arearetgeqnu dego kere.

⁷ “Tamo ungasari duleqnub qaji nanqi dego areboleboleinjreme. Qotei a kamba nanqi qa duloqnqas.

⁸ “Tamo ungasari nanqo are miligiq di jiga bei saiqoji unub qaji nanqi dego areboleboleinjreme. Nanqi Qotei aqa ulatamu unqab.

9 “Tamo unğasari jeu turyeqñub qaji nañgi dego areboleboleinjreme. Qotei a nañgi qa marqas, ‘Nañgi ijo segi angro bole.’

10 “Tamo unğasari qudei nañgi kumbra bole dau-ryeqñub deqa jeu tamo nañgi na nañgi gulbe enjreqñub. Tamo unğasari nañgi di dego areboleboleinjreme. Qotei lañ qureq di unu qaji a nañgo Mandor Koba sosim nañgi taqatñjrqas.

11 “Niñgi ijo ñam ti unub deqa bunuqna tamo qudei na niñgi misilingoqñsib ugeugeiñgoqñsib nuñgo jexamu laña gisañyoqñqab. Di unğum. Niñgi areboleboleiñgeme.

12 Od, nuñgo are tulañ boleiñgim soqñiy. Nuñgo awai bole agi lañ goge di unu. Nami jeu tamo nañgi na Qotei aqa medabu o qaji tamo nañgi dego degsib ugeugeiñjroqñeb.”

Niñgi bar ti puloñ ti bul soqñiy

13 Osiqa Yesus a olo marej, “Niñgi mandamq endi bar bul soqñiy. Ariya bar aqa qajarara koboqas di iñgi kiye na olo qajararatqas? Di keresai. Bar aqa qajarara koboqas di a ugeqas. Deqa bar di mandamq di waiyibqa tamo qudei nañgi bosib siñga na sosqab.

14 “Niñgi mandamq endi puloñ bul soqñiy. Niñgi are qaliy. Qure kobaquja a mana gogeqsi sqas di a boleq di sqas. A uliesqa keresai.

15 Tamo bei a lam qatrentosim guwe na kabutqasai. Boleq di gaintim warum suwanamqa tamo kalil tal miligiq di unub qaji nañgi warum geregere unqab.

16 Dego kere niñgi puloñ bul sosib boleq di kumbra bole bole yoqñiy. Yoqñibqa tamo unğasari

nanġi na nuġo kumbra di unoqnsib nuġo Abu laj qureq di unu qaji aqa ñam soqtoqnqab.”

Yesus a dal anjam qa marej

¹⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “E Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġo anjam ti kalil dauryosiy keretqajqa deqa mandamq aiyem. Niġi endegsib are qalaib, ‘Yesus a dal anjam di taqal waiyqajqa bej.’ Di sai.

¹⁸ E bole merġwai. Laġ ti mandam ti koboo-saisoqnmq dal anjam mutu kiñala bei koboqasai bole sai. Dal anjam soqnm soqnm Qotei na aqa wau kalil keretqas.

¹⁹ Deqa niġi quiy. Tamo bei a dal anjam mutu kiñala bei uge qa marsim tamo uŋgasari nanġi dego titnjroqnm nanġi uge qa marqab tamo di aqa ñam tulaġ aguq aiqas. Deqa Qotei laġ qureq di unu qaji a na tamo di taqatqasai. Osim aqa Mandor Koba sqasai dego. Ariya tamo bei a dal anjam kalil dauryosim tamo uŋgasari nanġi dego dauryqa minjroqnas tamo di aqa ñam tulaġ kobaqas. Deqa Qotei na tamo di taqatosim aqa Mandor Koba sqas.

²⁰ E niġi endegsi merġwai. Niġi kumbra tulaġ bolequja yoqniy. Yoqni b nuġo kumbra bole dena dal anjam qalie tamo nanġi ti Farisi ti nanġo kumbra bole bunyoqneme. Bunyoqasai di Qotei laġ qureq di unu qaji a nuġo Mandor Koba sosim niġi taqatŋwasai.

Yesus a niġi kumbra qa anjam palontej

²¹ “Niġi dal anjam endegsib queb, ‘Niġi tamo bei moiyoaib. Niġi tamo bei moiyoqab di niġi une ti sqab.’ Dal anjam di nuġo moma nanġi nami minjreb.

²² Ariya e dal anjam di bunyosiy ningi endegsi mernḡwai. Tamo bei na aqa was ḡirinḡqas di a une ti sqas. Tamo bei na aqa was misilinḡqas di une kobaquja aqa jejamuḡ di sqas. Deqa a ojsib anjam pegiyo talq di tigeltosib aqa une ubtetqab di kere. Tamo bei na aqa was minḡqas, ‘Ni tulaḡ nanari, areqalo saiḡoji,’ deḡyqas di aqa une deqa Qotei na a osim ḡamyuwoq waiyqas di kere.

²³⁻²⁴ “Deqa ni Qotei atraiyqa marsimqa ino was bei a ni qa ḡirinḡ ti soqnimqa ni deqa are qalsim atraiyo inḡi inḡi mati atra bijal qalaq di uratosim ino was aqaḡ gile. Gilsim a ombla anjam gereiyekritosim dena bosim Qotei atraiyqam.

²⁵ “Deqa tamo bei a ni qa anjam bei soqnimqa ningi ombla walwelosib anjam pegiyo talq gil-qnsibqa gamq di ningi segi aiyel na anjam urur gereiyuqujatiy. Yosib anjam moiotosib a ni osim anjam pegiyo talq gilqasai. Ariya ningi gamq di anjam gereiyqasai di a na ni osi gilsimqa anjam pegiyo tamo aqa ulatamuḡ di tigeltmimqa anjam pegiyo tamo a ni osim qaja tamo naḡo baḡq di atqas. Yimqa naḡi na ni osib tonto talq di waimqab.

²⁶ Deqa e bole mermqai. Ni tonto talq dena olo oqedqasai. Ni mati ino une aqa awai kalil kere-timqa qaja tamo naḡi na ni uratmib oqedqam.

Yesus a uḡa jejamu ojetqajqa kumbra qa anjam palontej

²⁷ “Ningi dal anjam endegsib queb, ‘Ningi tamo bei aqa uḡa jejamu ojetaib.’

²⁸ Ariya e dal anjam di bunyosiy ningi endegsi mernḡwai. Tamo bei a uḡa bei laḡa kokoqyosiqa

are prugyqo di aqa are miligiq na a uña di aqa jejamu ojetqo.

²⁹ “Ino ñamdamu wo na ni titmosim uneq waimqa laqñimqa ñamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyacaq? Ino ñamdamu qujai loumimqa ni une yqasai di kere. Ariya ni ñamdamu aiyel ti soqñimqa Qotei na ni ñamyuwoq waimqas di keresai.

³⁰ Ino bañ wo na ni titmosim uneq waimqa laqñimqa bañ di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyacaq? Ino bañ qujai loumimqa ni une yqasai di kere. Ariya ni bañ aiyel ti soqñimqa Qotei na ni ñamyuwoq waimqas di keresai.

Yesus a uña uratqajqa kumbra qa anjam palon-tej

³¹ “Nami nañgi dal anjam endegsib mareb, ‘Tamo bei na aqa uña uratqa osimqa pepa bei nengrenyosim yosim di a uratqas.’

³² Ariya e dal anjam di bunyosiy niñgi endegsi merngwai. Tamo bei na aqa ñauñ laña uratim a olo tamo bei oqas di tamo dena aqa ñauñ kumbra ugeq waiyqo. Tamo bunuj a dego une atqo. Di kiyacaq? Uña di a nami tamo bei ombla une atosai deqa.

Niñgi anjam bei marqa osibqa inñgi bei na singilataib

³³ “Niñgi dal anjam endegsib queb, ‘Ni anjam bei singilatosim Tamo Koba minjqam di ni na olo urataim. Ni anjam di dauryosim ye.’ Dal anjam di nuñgo moma nañgi nami minjreb.

³⁴ Ariya e dal anjam di bunyosiy niñgi endegsi merngwai. Niñgi anjam bei singilataib. Niñgi anjam

bei marqa osibqa inġi bei na sinġilataib. Lan ġure a Qotei aqa awo jaram koba. Deqa niġi lan ġure aqa ñam na anjam bei sinġilataib.

³⁵ Mandam a Qotei aqa sinġa atqajqa sawa. Deqa niġi mandam aqa ñam na anjam bei sinġilataib. Jerusalem a Mandor Koba aqa segi ġure koba. Deqa niġi Jerusalem aqa ñam na anjam bei sinġilataib.

³⁶ Ni anjam bei marqa osimqa ino gate na anjam sinġilataim. Ni segi na marimqa ino gate banġa sara qat bei oqwa keresai. Tulu bei dego oqwa keresai. Deqa ni ino gate na anjam sinġilataim.

³⁷ Niġi od qa segi marsib said qa dego segi mariy. Niġi anjam bei totoryosib marqab di niġi Satan aqa areqalo dauryqab.

Tamo bei na ni kumbra uge emimqa ni kamba a kumbra uge yaim

³⁸ “Niġi dal anjam endegsib queb, ‘Tamo bei na tamo bei aqa ñamdamu ugetetqas di niġi kamba aqa ñamdamu ugetetiy. Tamo bei na tamo bei aqa qalagei ugetetqas di niġi kamba aqa qalagei ugetetiy.’

³⁹ Ariya e dal anjam di bunyosiy niġi endegsi mernġwai. Tamo bei na ni kumbra uge emimqa ni kamba a kumbra uge yaim. Tamo bei na ula poñmimqa belosim waliñe bei osoryimqa poñjem.

⁴⁰ Tamo bei a ni qa anjam bei soqnim ino gara jugo yaimqajqa mermimqa ni na saidyaim. Olo ino gara olekoba dego ye.

⁴¹ Qaja tamo bei na ni ojsim sinġila na mermqas, ‘Ni ijo inġi inġi qoboiyetbosim e daurbosim gam truquyala endeq gile.’ A degsi mermimqa ni aqa

anjam di bunyosim aqa inği inği qoboiyetosim dau-ryosim gam olekobaq osi gilete.

⁴² Tamo bei na ino inği bei yaimqajqa mermimqa ye. Tamo bei na ino inği bei yaimosim bunuqna a kamba olo ni emqajqa mermimqa inği di ye. A saidyaim.

Ninği na jeu tamo nanği geregereinjroqniy

⁴³ “Ninği dal anjam endegsib queb, ‘Ni ino was nanği qalaqalainjroqne. Osim ino jeu tamo nanği qoreinjroqne.’

⁴⁴ Ariya e dal anjam di bunyosiy ninği endegsi mernğwai. Ninği nunço jeu tamo nanği dego qalaqalainjroqniy. Tamo qudei na ninği ugeugeingibqa ninği olo nanği qa Qotei pailyoqniy.

⁴⁵ Ninği kumbra degyqab di ninği nunço Abu lañ qureq di unu qaji aqa anğro bole sqab. Ninği qalie, Qotei a dego tamo bole ti tamo uge ti nanği turtnjroqnsiq kumbra bole bole enjreqnu. Agi a na aqa señ qarinyeqnaqa tamo bole ti tamo uge ti nançoq aiyeqnu. Awa dego qarinyeqnaqa tamo bole ti tamo uge ti nançoq aiyeqnu.

⁴⁶ Tamo unğasari ninği qalaqalaingeqnu qaji nanği segi ninği kamba qalaqalainjroqnaqab di kumbra tulañ bolesai. Nunço kumbra deqa Qotei a ninği awai bole enğwasai. Takis o qaji tamo nanği dego kumbra degyeqnu.

⁴⁷ Ninği nunço was nanği segi gereinjroqnaqab di kumbra tulañ bolesai. Nunço kumbra dena ninği na tamo qudei bunñjqasai. Tamo nanği Qotei qaliesai qaji nanği dego nanço segi was nanği gereinjreqnu.

48 Nunḡo Abu laḡ qureq di unu qaji a gaigai kumbra bole bole keretoqnsiq yeqnu. Deqa niḡi dego nunḡo Abu aqa kumbra di dauryosib kumbra bole bole keretoqnsib yoqniy.

6

Niḡi laḡa baban na kumbra bole yaim

¹ “Tamo qudei naḡi endegsib are qaleqnub, ‘E laḡa baban na kumbra bole yoqnit tamo naḡi e nubognsib ijo ñam soqtetboqnqab.’ Ariya niḡi degyaib. Niḡi degyqab di nunḡo Abu laḡ qureq di unu qaji a niḡi awai bole eḡwasai.

² “Niḡi gisaḡ tamo nango kumbra dauryaib. Gisaḡ tamo nango kumbra agiende. Naḡi na tamo iḡi iḡi saiḡoji naḡi aqaryainjrqa oqnsib tamo qudei qariniḡreqnab naḡi qa namooqnsib gul anjameqnub. Gul anjameqnab tamo unḡasari naḡi na gisaḡ tamo naḡi di unjroqnsib nango ñam soqtetnḡreqnub. Gisaḡ tamo naḡi di Qotei tal miligiq di, gam kokbaq di kumbra degyeqnub. Deqa e bole mernḡwai. Qotei a tamo naḡi di awai bole enjrqaḡai. Nango awai agi tamo unḡasari naḡi na nango ñam soqtetnḡreqnub di kere.

³ Deqa ni degyaim. Ni tamo iḡi iḡi saiḡoji naḡi aqaryainjrqa osimqa baḡ qonaḡ a uli na aqaryainjrimqa baḡ wo a qalieqasai.

⁴ Di yawo anjam. Aqa damu endegsi unu. Ni uli na tamo iḡi iḡi saiḡoji naḡi aqaryainjrimqa tamo unḡasari kalil naḡi qalieqasai. Ni kumbra di uli na yoqnim ino Abu a segi unoqnqas. Deqa a segi na ino ñam soqtetmosim ni awai bole emoqnqas.”

Yesus a pailyo kumbra qa anjam palontej

⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi Qotei pailyqa osibqa gisañ tamo nanği pailyeqñub degsib pailyaib. Gisañ tamo nanği Qotei pailyqa oqñsib tamo unğasari kalil nanğo ñamdamuq di tigeleqñab unjroqñsib nanğo ñam soqtetnjreqñub. Tamo nanği di Qotei tal miligiq di, qure ambleq di, gam kokba qalaq di kumbra degyeqñub. Deqa e bole merıǵwai. Qotei a nanği awai bole enjrğasai. Nanğo awai agi tamo unğasari nanği na nanğo ñam soqtetnjreqñub di kere.

⁶ Deqa ni degsi pailyaim. Ni Qotei pailyqa osimqa ino segi warum miligiq gilsim sirañ qandimtosim ino Abu uliejunu qaji a pailyimqa tamo kalil nanği ni numğasai. Ni kumbra di uli na yoqñim ino Abu a segi unoqñqas. Deqa a segi na ino ñam soqtetmosim ni awai bole emoqñqas.

⁷ “Tamo nanği Qotei qaliesai qaji nanği laña laña pailyo olekokba yoqñsibqa endegsib are qaleqñub, ‘Iga pailyo olekokba yoqñimqa Qotei a gago pailyo quqwas.’ Di gisañ. Deqa niği Qotei pailyqa osibqa degsib pailyaib.

⁸ Niği nanğo kumbra di dauryaib. Niği inği bei qa truquosib nuñgo Abu pailyosaisoqñibqa a nami qalieqo.

⁹ “Deqa niği endegsib Qotei pailyoqñiy, ‘O gago Abu, ni lañ qureq di unum. Ino ñam tulañ getento.

¹⁰ Ni bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgoqñime.

Lañ qureq di nanği ino areqalo dauryeqñub dego kere iga mandamq endi ino areqalo dauryoqñom.

- 11 O Abu, gago inġi uyo bati gaigai keretgoqnime.
 12 Tamo naŋgi iga qa une ateqnub qaji naŋgo une kalil iga na kobotetnjreqnum deqa ni kamba gago une kalil dego kobotetgime.
 13 Gulbe bei na iga walawalaigosim uneq waigwa laqnimqa ni iga aqaryaigime.
 Yim Satan na iga ugetgwasai.'

14 "O ijo aŋgro, niŋgi degsib Qotei pailyoqniy. Niŋgi quiy. Niŋgi tamo bei qa anjam soqnimqa niŋgi na aqa une kobotiy. Yimqa nuŋgo Abu lan qureq di unu qaji a na kamba nuŋgo une kalil kobotetŋgwas.

15 Niŋgi aqa une kobotetqasai di nuŋgo Abu a dego nuŋgo une kobotetŋgwasai."

Yesus a qurien qa anjam palontej

16 Osiqa Yesus a olo marej, "Niŋgi qurienqa marsibqa gisaŋ tamo naŋgi qurienqenub niŋgi degsib qurienqab. Gisaŋ tamo naŋgi qurienqoqnsibqa ulatamu ugeinjreqnu. Tamo uŋgasari kalil naŋgi na unjrsib naŋgo ñam soqtetnrqajqa deqa naŋgi kumbra degyeqnub. Deqa e bole mernġwai. Tamo naŋgi di Qotei na awai bole enjrqasai. Naŋgo awai agi tamo uŋgasari naŋgi na naŋgo ñam soqtetnjreqnub di kere.

17 Ariya ni kumbra degyaim. Ni qurienqa osimqa ino ulatamu geregere yansoqnsim ino gate baŋga pranjoqnsim ino jejamu gereiyoqnsim laqne.

18 Yimqa tamo uŋgasari kalil naŋgi ni numoqnsib ni qurien ti unum di naŋgi qalieqasai. Ni kumbra di uli na yoqnim ino Abu a segi na unoqnqas.

Deqa a segi na ino ñam soqtetmosim awai bole emoqnqas.”

Ninigi mandam qa ingi ingi koroiyaib

¹⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninigi mandam qa ingi ingi koroiyaib. Di sisimbiñ na ugetqab. Baisuwi ojqas. Bajin tamo nanği tal paratosib oqab.

²⁰ Deqa ninigi lan qure qa ingi ingi koroiyiy. Di sisimbiñ na ugetqasai. Baisuwi ojqasai. Bajin tamo nanği tal paratosib oqasai dego.

²¹ Sawa qabia ino ñoro bole unu dia ino are miligi dego singilatim sqas.”

Ino ñamdamu a ino jejamu qa pulon bul

²² Osiqa Yesus a olo marej, “Ino ñamdamu a ino jejamu qa pulon bul. Deqa ino ñamdamu boleqas di ino jejamu kalil suwanjesqas.

²³ Ariya ino ñamdamu ugeqas di ino jejamu kalil ambruesqas. Deqa pulon ino are miligiq di unu qaji a olo ambruqas di ino are miligi kalil ambruekritqas.”

Ni tamo kokba aiyel nanği wauetnjrqqa keresai

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo qujai a tamo kokba aiyel nanği wauetnjrqqa keresai. A tamo kobaquja bei qalaqalaiyosim olo tamo kobaquja bei jeutqas. Bei aqa anjam dauryosim olo bei qor-eyqas. Dego kere ninigi silali ti Qotei ti turtnjrsib nanği wauetnjrqqa keresai.”

Ninigi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyaib

²⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninigi mandamq endi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyaib. Osib endegsib maraib, ‘Iga ingi ti ya ti qabe na

osim uyqom? Gara qabe na osim gago jejamu kabutqom?’ Ningi degsib maraib. Ningi ingi uyo na segi nambile oqasai. Ningi gara jugoqnqab dena segi nungo jejamu bole sqasai.

²⁶ Ningi qebari nanngi unjriy. Nanngi ingi yago-saieqnub. Ingi otorosib talq di atosaiqnub. Ariya nungo Abu lan qureq di unu qaji a na qebari nanngi ingi anainjreanu. Ningi qalie, qebari nanngi qunun saiqoji. Ningi tamo qunun ti. Ningi na qebari nanngi tulan bunjrejunub.

²⁷ Ningi mandamq endi sokobaiyqajqa deqa are koba qalaib. Ningi are koba qalqab dena ningi nungo segi sqajqa bati olo yala totoryqa keresai. Sai bole sai.

²⁸ “Deqa ningi kiyaga gara qabe na osib jejamu kabutqajqa are koba qaleqnub? Ningi nam so unjriy. Nanngo wala kiyersib branteqnub di ningi qaliesai. Nanngi segi wauosaieqnub. Nanngo segi wala gereiyosaieqnub.

²⁹ Deqa e ningi endegsi merngwai. Nami Solomon a gara wala boledamu jugoqnej. Ariya nam so aqa wala dena Solomon aqa wala tulan bunyejunu.

³⁰ Man lanaj a bini oqwas nebe tamo nanngi na gingenyosib namyuwoq waiyqab. Man lanaj di Qotei na wala enjreanu. Deqa ningi kiyaga Qotei qa nungo areqalo singilatqa yonub keresaiingwo? Ningi man lanaj sai. Ningi tamo qunun ti. Deqa ningi endegsi poingem, Qotei a ningi dego gara engoqnqas.

³¹ Ningi areqalo kobaiyosib endegsib maraib, ‘Iga ingi ti ya ti qabe na osim uyqom? Gara qabe na osim gago jejamu kabutqom?’ Ningi degsib

maraib.

³² Tamo ungasari Qotei qaliesai qaji nanği inği inği deqa are koba qaleqnub. Ariya ninği deqa are koba qalaib. Nunžo Abu lan qureq di unu qaji a qalie, ninği lanja sqa keresai. Ninği inği inği deqaji oqnsib sqab.

³³ Deqa ninği kumbra qujai endi yoqniy. Ninği Qotei na taqatngosim nunžo Mandor Koba sqajqa ti aqa kumbra bole bole dauryqajqa ti singilaoqniy. Ninği degyqab di Qotei na kamba inği uyo ti gara ti dego engoqnqas.

³⁴ Deqa nebe kumbra kiye nunžoq di brantqas ninği deqa are koba qalaib. Nebe a bati bei. Nebe qa gulbe di aqa segi gulbe. Bati segi segi aqa gulbe di nanžo segi segi. Deqa ninği are koba qalaib.”

7

Ninği na tamo qudei nanği peginjraib

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninği na tamo qudei nanği peginjraib. Ninği peginjrqasai di Qotei a kamba dego ninği pegingwasai.

² Ariya ninği na tamo nanği peginjrqab kere dego Qotei a kamba ninği pegingwas. Ninği na tamo nanžo jejamuq di une qametnjrqab kere dego Qotei a kamba nunžo jejamuq di une qametngwas.

³ Kiyaqa ni ino was aqa namdamuq di nam ñenği kiñala unu di unsimqa ino segi namdamuq di nampañ kobaquja unu di ni unosai?

⁴ Kiyaqa ino segi namdamuq di nampañ kobaquja soqnimqa ni na tentosim ino was minjqam, ‘Was, e ino namdamuq di nam ñenği kiñala unonum di osiy taqal waiyetmqai?’

5 Ni gisaŋ tamo. Ni mati ŋampan kobaquja ino segi ŋamdamuq di unu qaji di taqal waiyosim ŋamdamu suwaŋmimqa ariya degam ŋam ŋeŋgi kiñala ino was aqa ŋamdamuq di unu qaji di geregere unsim taqal waiyete.

6 “Niŋgi ñoro bole bole oqnsib baun naŋgi enjroqnaib. Enjrqab di naŋgi ñoro di taqal waiyosib bosib niŋgi uñiŋwab. Niŋgi kolilei bole bole oqnsib bel naŋgi enjroqnaib. Enjrqab di naŋgi kolilei di mandamq di waiyosib naŋgo siŋga na soseleŋqab.”

Niŋgi Qotei pailyqab di a na niŋgi aqaryaŋwas

7 Osiqa Yesus a olo marej, “Niŋgi iŋgi bei qa Qotei pailyqab di a na eŋgwas. Niŋgi iŋgi bei oqa marsibqa ŋamqab di itqab. Niŋgi siranme kindokindonaqba Qotei na siran waqtetŋgwas.

8 Tamo kalil Qotei pailyeqnub qaji naŋgi iŋgi eqnub. Tamo kalil iŋgi qa ŋameqnub qaji naŋgi iteqnub. Tamo kalil siranme kindokindoneqnub qaji naŋgi Qotei na siran waqtetŋreqnu.

9 “Tamo bei aqa aŋgro a mamyim iŋgi qa minjimqa a iŋgi yqas. A meniŋ yqasai.

10 A na qe qa minjimqa a qe yqas. A amal yqasai.

11 Deqa niŋgi quiy. Niŋgi tamo bolesai. Ariya niŋgi nuŋgo aŋgro naŋgi iŋgi bole bole enjreqnub. Niŋgi naŋgi saidnjrosai eqnub. Nuŋgo kumbra dena niŋgi endegsi poiŋgem, nuŋgo Abu laŋ qureq di unu qaji a dego niŋgi saidŋgosaieqnu. Niŋgi pailyqab di a na iŋgi bole bole niŋgi eŋgoqnqas. A na niŋgi saidŋgwasai bole sai.

12 “Kumbra bole bole tamo naŋgi na niŋgi eŋgwajqa arearetŋeqnu qaji di niŋgi na olo naŋgi

enjqroqniy. Niŋgi degyqab di niŋgi Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo naŋgo anjam ti kalil keretosib dauryqab.”

Niŋgi siranme kiñala miligiq giliy

¹³ Osiqa Yesus a olo marej, “Niŋgi siranme kiñala miligiq giliy. Niŋgi siranme kobaquja miligiq gilqab di niŋgi padalo sawaq aiqab. Gam di kobaquja. Tamo gargekoba naŋgi gam di dauryeqnub.

¹⁴ Niŋgi siranme kiñala miligiq gilqab di niŋgi gam kiñala dauryosib ŋambile gaigai sqajqa sawaq di brantqab. Tamo quja quja segi gam di itosib dauryeqnub.”

Niŋgi gisan anjam maro tamo naŋgi qa ŋam atoqniy

¹⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Niŋgi gegerere ŋam atoqniy. Tamo qudei na bosib gisaŋosib mernŋwab, ‘Iga Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Di sai. Tamo naŋgi di kaja bul lawo na boqn-sib niŋgi walawalaingoqnsib anjam mernŋeqnub. Ariya naŋgo are miligiq di naŋgi tamo uge. Naŋgi baun juwan kaja naŋgi ñumeqnub dego bul.

¹⁶ Niŋgi naŋgo kumbra di gegerere tenemtosib poiŋwas, naŋgi Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai. Niŋgi are qaliy. Tamo naŋgi sil luwit mariŋq dena wain gei osib uyeqnub e? Sai. Maŋ luwit mariŋq dena qura gei osib uyeqnub e? Sai.

¹⁷ Niŋgi qalie, ŋam bole naŋgi gei bole ateqnub. Naŋm uge naŋgi gei uge ateqnub.

¹⁸ Naŋm bole naŋgi gei uge atosaieqnub. Naŋm uge naŋgi gei bole atosaieqnub.

19 Njam kalil gei bole atosai eqnub qaji di tamo nanği na qomelenjoqnsib nıamyuwoq di breinjre-qnub.

20 Dego kere niği gisan tamo nanğo kumbra geregere tenemtosib poingwas, nanği Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai.

21 “Niği endegsib are qalaib. Tamo unğasari nanği ‘O Tamo Koba, O Tamo Koba’ e degsib metbqab di Qotei na nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Di sai. Tamo unğasari ijo Abu aqa areqalo dauryeqnub qaji nanği segi Qotei na taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Qotei agi laj qureq di unu.

22 Mondon diño bati bamqa tamo unğasari gargekoba nanği ijo ulatamuq di tigelosib endegsib merbqab, ‘O Tamo Koba, iga ino ñam na anjam mare mare laqnem. Iga ino ñam na mondor uge uge winjroqnsimqa manwa gargekoba yoqnem.’ Nanği e degsib merbqab.

23 Merbibqa e kamba minjrqi, ‘Niği tal qabe? E niği qaliesai. Deqa niği jaraiyi. Niği kumbra uge yo qaji tamo.’ ”

Yesus a tal gereiyo kumbra qa yawo anjam marej

24 Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo a ijo anjam kalil endi qusim dauryqas di a tamo bei meniñ quraq di aqa tal atej a bul sqas.

25 Bunuqna awa jagwa ti bosimqa ya meli dosim tal di qamsim putqasai. Singila na tigelesqas. Di kiyaaqa? A meniñ quraq di tal atej deqa.

²⁶ Ariya tamo a ijo anjam kalil endi qusim olo dauryqa uratqas di a nanari tamo bei laña sub gogeq di aqa tal atej qaji a bul sqas.

²⁷ Tal atnaq sonaqa awa jagwa ti bosıqa ya meli dosıqa tal di qamsıq renğıntosıq putonaq aisiq tulanı niñaqej. Od, tal di a torei padalej.”

²⁸ Yesus a anjam kalil di marsıq koboonaqa tamo unğasari tulanı gargekoba nanğı queb. Qusib nanğı prugugeteb.

²⁹ Di kiyacaq? Yesus aqa anjam maroqnej di sıngıla ti. Dal anjam qalıe tamo nanğı anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam di aqa abu.

8

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

¹ Yesus a manaq dena aiyeqnaqa tamo unğasari tulanı gargekoba nanğı a dauryosıb aiyeb.

² Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosıqa aqa sıngaq di sınga pulutosıqa minnej, “O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnımqa e boletbe.”

³ Degsi minjnaqa Yesus a bañ waiyosıq tamo di ojsıqa minnej, “E ni boletmqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme.” Onaqa bati qujai deqa aqa yu kalil mosoosıq aqa jejamu boleej.

⁴ Onaqa Yesus na olo minnej, “Ni que. Ino jejamu boleqo deqa ni tamo qudei nanğı minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqa-jqa inğı inğı Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiyime. Yımqa tamo unğasari nanğı ni numсіб marqab, ‘Bole, ino jejamu boleqo.’ ”

Yesus na qaja tamo gate aqa kanjal tamo boletej

⁵ Onaqa Yesus a walwelosiq Kaperneam qureq di brantej. Dia qaja tamo gate bei soqnej. A Rom tamo. A Yesus aqa areq bosiq pailyosiq minjej,

⁶ “O Tamo Koba, ijo kanjal tamo a makobaiyqo. Aqa tanu kalil laiyosiq jejamu tulan jaqatinjyqoqa talq di njeiejunu.”

⁷ Onaqa Yesus na minjej, “E gilsiy boletqai.”

⁸ Degsi minjnaqa qaja tamo gate na olo minjej, “O Tamo Koba, e tamo bolesai deqa ni ijo talq baim. Ni anjam segi marimqa ijo kanjal tamo a boleqas.

⁹ E dego tamo kokba qudei nango sorgomq di unum. Ijo qaja tamo nanji ijo sorgomq di unub. E bei minjqai, ‘Ni gile.’ Yimqa a gilqas. Bei minjqai, ‘Ni au.’ Yimqa a bqas. Ijo kanjal tamo bei minjqai, ‘Wau di ye.’ Degsi minjitqa a ijo anjam dauryqas.”

¹⁰ Onaqa Yesus a qaja tamo gate aqa anjam di qusiqa tulan prugugetej. Osiqa bulosiq tamo ungasari gargekoba a dauryoqneb qaji nanji minjrej, “E bole merngwai. Qaja tamo gate endi a e qa aqa areqalo tulan singilatqo. Israel tamo nami e qa degsi aqa areqalo singilato qaji bei unosai.

¹¹ “Deqa e ninji endegsi merngwai. Tamo ungasari gargekoba nanji sawa guta na guma na ti bosib koroosib Abraham, Aisak, Jekop nanji koba na awoosib inji uyoqnqab. Yimqa Qotei lanj qureq di unu qaji a nango Mandor Koba sosim nanji taqatnjrqas.

¹² Ariya tamo qudei Qotei a nami taqatnjrqas osiq metnjrej qaji nanji a qa nango areqalo singilatosai deqa a nango Mandor Koba sosim nanji

taqatnjrqasai. A na nanği osim qalaq di breinjrimqa nanği sawa ambruq di sqab. Sawa dia nanği akamkobaoqnsib pailoqnsib nanžo jaqatın qa qalagei anjam atoqnqas.”

¹³ Osiqa Yesus a qaja tamo gate di minjej, “Ni gile. Ni e qa ino areqalo singilatonum deqa ni gilsim unime. Ino kanğal tamo a boleosiğ unu.” Degsi minjnaqa bati qujai deqa aqa kanğal tamo aqa ma koboonaqa a boleej.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

¹⁴ Onaqa Yesus a Pita aqa tal gogetosiqa Pita aqa mimibe makobaiyonaqa jejamu kanğanyonaq bijalq di ñeiesonaq unej.

¹⁵ Unsiqa aqa bağ ojsiqa tigeltonaqa aqa jejamu kanğan di koboonaqa a tigelosiqa inği goiyetej.

Yesus a tamo unğasari gargekoba nanği boletnjroqnej

¹⁶ Seğ aiqa laqnaqa tamo unğasari mondor uge uge na ojeleno qaji nanžo was nanği na joqsib Yesus aqa areq osi boqneb. Osi beq nabqa Yesus a anjam segi minjreqnaqa mondor uge nanği aqa anjam quoqnsib jaraiyoqneb. Tamo ma utru segi segi so qaji nanği dego osi beq nab Yesus na boletnjroqnej.

¹⁷ A kumbra di yoqnej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “Kristus a gago ma utru segi segi kalil yayietgoqnsiq taqal waiyeqnu.”

Tamo qudei nanği Yesus dauryqajqa minjeb

18 Bati deqa Yesus a nam atej di tamo ungasari tulan gargekoba nanngi aqa areq di koroesonab unjrej. Deqa a na aqa angro nanngi minjrej, “Iga qobun gogetosim jaraiyosim ya agu taqal beiq gilqom.”

19 Degsi minjrsiqa nanngi joqsiq koba na gilqa laqnabqa dal anjam qalie tamo bei a Yesus aqa areq bosiq minnej, “O Qalie Tamo, ni sawa sawaq giloqnmqa e ni daurmoqnqai.”

20 Onaqa Yesus na minnej, “Baun juwan nanngi tal ti. Agi sub miligiq di nereneqnub. Qebari nanngi simi ti. Deqa nanngi simiq di nereneqnub. Ariya e Tamo Angro neiqajqa tal saiqoji. Deqa ni e daurbqajqa gulbe koba.”

21 Onaqa Yesus aqa angro bei na minnej, “O Tamo Koba, ni e odbimqa e mati aisiy ijo abu qa tarinoqnqai. A moiymqa subq atsiy di e ni daurmqai.”

22 Onaqa Yesus na minnej, “Unqum. Tamo moiyo qaji nanngi segi na tamo moiyo qaji nanngi subq atelenoqnqab. Ariya ni bosim e daurbe.”

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

23 Osiqa Yesus a qobun gogetonaqa aqa angro nanngi a dauryosib koba na qobun gogetosib gileb.

24 Nanngi gileqnabqa Yesus a qobun miligiq di neisiq qambumtej. Onaqa jagwa tulan koba tigelosiq ya korkortosiqa qobun qaloqnsiq morman miligiq aieqnaqa ya maqej.

25 Deqa Yesus aqa angro nanngi tulan ulaugetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, “O Tamo Koba, ni iga aqaryaige. Iga padalqa laqnum.”

26 Onaqa Yesus a tigelosiqa minjrej, “Ningi e qa nungo areqalo singilatqa yonub tulan kere-saiingwo. Ningi kiyaaqa ulaonub?” Degsi minjrsiqa jagwa ti ya ti niringnjrnaqa nanngi laeb.

27 Onaqa Yesus aqa angro nanngi are koba qalsib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrqaqa aqa anjam qusib laonub?”

Yesus a tamo aiyel nanngo jejamuq na mondor uge gargekoba winjrej

28 Onaqa Yesus aqa angro nanngi ti qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gadara nanngo sawaq di tiryeb. Tiryonabqa tamo aiyel nanngi tamo sub ato sawaq dena brantosib walwelosib Yesus aqa areq beb. Tamo nanngi di mondor uge uge na ojeleno qaji. Nanngi aiyel qaja ani. Deqa tamo kalil nanngi gam dena walwelqa keresai.

29 Nanngi aiyel Yesus aqa areq bosib lelenkobaosib minjeb, “O Qotei aqa Niri, ni iga kiyergwajqa bonum? Iga padalqajqa bati bosaisonaqa ni lanja ambleq di iga jaqatinj egwa bonum e?”

30 Bati deqa isaq yala dia bel tulan gargekoba nanngi suwaroqneb.

31 Deqa mondor uge nanngi singila na pailosib Yesus minjeb, “Ni iga qarinqimqa iga bel nanngo jejamuq gilelenqom.”

32 Onaqa Yesus na minjrej, “Di kere. Ningi jaraiyosibqa bel nanngo jejamuq gilelenoiy.” Degsi minjrnaga mondor uge nanngi na tamo aiyel di uratnjrsib bel nanngo jejamuq gileleneb. Gilnabqa bel kalil nanngi gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreneb.

³³ Onaqa bel taqatoqneḅ qaji tamo nanḡi kum-bra di unsibqā jaraiyosib qure miligiḡ aiyeḅ. Aisib bel qa ti tamo aiyel mondor uge uge na ojelenḡo qaji nanḡi qa ti saõqnsib laqneḅ.

³⁴ Onaqa qure deqaji kalil nanḡi qusibqā Yesus unqajqā aqā areq beb. Bosib Yesus unsib minjeḅ, “Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile.”

9

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹ Onaqa Yesus aqā anḡro nanḡi ti olo qõbun gogetosibqā ya agu taqal beiq aisib Yesus aqā segi qureḡ di branteḅ.

² Brantosib sonabqā tamo qudei na tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaḡ di atsib Yesus aqā areḡ osi beb. Onaqa Yesus a nanḡo areqalo unej di nanḡo areqalo qujai Yesus na tamo jejamu laiyej qaji di boletqā kere. Degsi unsiḡ deqā tamo di minjej, “O ijo anḡro, ni areboleimeme. Ino une kalil e na kobotetmonum.”

³ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei nanḡi Yesus aqā anjam di qusibqā nanḡo areqalo na mareḅ, “Yesus a Qotei misilinḡyqo.”

⁴ Nanḡi degsib are qaleqñabqā Yesus a nanḡo areqalo di qalieõsiqā minjrej, “Ninḡi kiyāqā areqalo uge di onub?”

⁵ Anjam kiye e na tamo jejamu laiḡqo qaji di minjit ninḡi qusib e qa poiḡḡwas? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kiyo, ‘Ni tigelosim walwel,’ anjam de kiyo?

⁶ Ariya e segi Tamo Anḡro. E mandamḡ endi sinḡila ti unum deqā e na tamo nanḡo une kobotet-njrqa kere. Ninḡi degsi poiḡḡwajqā deqā e na

tamo di boletqai.” Yesus a nanği degsi minjrsiqa tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiqa minjej, “Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gilej.”

⁷ Degsi minjnaqa aqa jejamu boleonaqa a tigelosiqa aqa talq gilej.

⁸ Onaqa tamo unğasari kalil nanği Yesus aqa manwa di unsibqa nanği tulan ulaosib Qotei aqa ñam soqtoqneb. Di kiyaaqa? Qotei na singila kobaquja Yesus yej deqa.

Yesus na Matyu minjej, “Ni e daurbe”

⁹ Onaqa Yesus a dena walwelosiqa takis o qaji tamo bei aqa ñam Matyu a takis o talq di awesonaq gilsiq itej. Osiqa minjej, “Ni e daurbe.” Degsi minjnaqa a tigelosiqa Yesus dauryej.

¹⁰ Onaqa bati bei Yesus aqa anğro nanği ti Matyu aqa talq gilsib awoosib inği uyoqneb. Nanği segi sai. Takis o qaji tamo ti une tamo ti tulan gargekoba nanği dego bosib awoosib Yesus aqa anğro nanği ti inği uyoqneb.

¹¹ Onaqa Farisi qudei nanği bosib Yesus a takis o qaji tamo ti une tamo ti nanği koba na inği uyeqnab unjrsibqa Yesus aqa anğro nanği nenem-njreb, “Nuñgo Qalie Tamo a kiyaaqa takis o qaji tamo ti une tamo ti nanği koba na awoosib inği uyeqnub?”

¹² Onaqa Yesus a Farisi nanço anjam di qusiqa minjrej, “Tamo ma saiçoji nanği yu qanğra tamo aqaq gilosaieqnub. Tamo ma ti nanği segi yu qanğra tamo aqaq gileqnub.

¹³ Qotei aqa anjam bei nami nenğrenyejeb qaji di ninği sisiyosib geregere poingem. Agi endegsib nenğrenyejeb, ‘Ninği e laña atraibeqnub. E nuñgo

kumbra deqa arearetbosaieqnu. Ariya ningi tamo nanği qa duloqnsib kumbra bole bole enjroqñqab di e tulañ arearetbqas.’ ” Osiqa Yesus a olo anjam endegsi minjrej, “Tamo bei a marqas, ‘E tamo bole. E une saiqoji.’ E tamo deqaji nanği metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, ‘E une ti.’ E tamo deqaji nanği metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyem.”

Yesus a qurienq qa anjam marej

¹⁴ Bati bei Jon aqa anğro nanği Yesus aqa areq bosib minjeb, “Iga ti Farisi nanği ti inği ura-toqnsim qurienqnum. Kiyaqa ino anğro nanği qurienqosaieqñub?”

¹⁵ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo bei a uña bañ ojqa bati qa aqa was nanği ti soqñibqa nanği are gulbeinjrças e? Sai. Bunuqna nanço was a nanği uratnjrimqa bati deqa nanği qurienqonsib sqab.

¹⁶ “Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari brañoq di qandimqa kere-sai. Degsi qandimqas di bunuqna a na gara jugo sari di yansimqa gara mutu bunuj a kiñalaosim gara jugo sari di uratim brañ qelikobaqas.

¹⁷ Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanğrañosiq siñgilaej deqa tamo dena wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bilenqsim mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujq di qamqas di nanği ombla bole sqab.”

Uña bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo anğro moiyej qaji a tigeltej

18 Yesus na Jon aqa angro nanġi yawo anjam degsi minjrnsiq koboonaqa Qotei tal taqato tamo bei a walwelosiq Yesus aqa areq bosiq a singa pulutosiqa minnej, “O Tamo Koba, ijo angro sebin a endego moiġo. Deqa ni bosim ino baŋ aqa jejamuq di atimqa a olo nambile sqas.”

19 Onaqa Yesus na tamo di odyosiqa tigelosiq a dauryosiq gileqnaqa aqa angro nanġi dego nanġi aiyel daurnjrsib gileb.

20 Nanġi gileqnaqba uŋa bei ma ti soqnej qaji a Yesus aqa qoreq na dadauryosiqa baŋ waiyosiq Yesus aqa gara mutu ojej. Uŋa di a nami bai na unej leŋ aiyeqnsiq degsi soqnej wausau 12 uratej.

21 A endegsi are qalej, “E Yesus aqa gara mutu segi baŋ na ojitqa ijo ma koboqas.” Degsi are qalsiqa baŋ waiyosiq Yesus aqa gara mutu ojej.

22 Ojnaqa Yesus a bulosiqa uŋa di unsiqa minnej, “O ijo angro, ni are lawo soqnime. Ni ino areqalo e qa sinġilatosim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo.” Onaqa bati qujai deqa aqa leŋ aiyeqnej qaji di koboej.

23 Yesus a dena walwelosiq Qotei tal taqato tamo aqa talq di brantosiqa njam atej di tamo unġasari nanġi yumba anjamoqnsib akam murqumyeqnaq unjrej.

24 Unjrnsiqa minjrej, “Niŋġi sasaloiy. Anġro sebin di a moiyošai. A laŋa nġeisiq qambumtejunu.” Degsi minjrnaqa nanġi Yesus kikiyeb.

25 Osib nanġi sasalosib tal uratonabqa Yesus a anġro moiyej qaji aqa warum miligiq gilsiq a anġro aqa baŋ ojsiq soqtonaqa a olo nambile osiq tigelosiq awoej.

²⁶ Onaqa bunuqna sawa sawa kalilq di tamo unqasari nanqi Yesus aqa manwa deqa saoqnsib laqneb.

Yesus a tamo qudei nanqi boletnjrej

²⁷ Onaqa Yesus a qure di uratosiq walwelosiq gileqnaqa tamo aiyel nam qandimnjro qaji nanqi gam na Yesus dauryosib giloqneb. Nanqi giloqnsib lelenjoqnsib Yesus minjoqneb, “O Devit aqa Niri, ni iga qa are ugeimeme.”

²⁸ Deksib Yesus minjeqnaqqa a tal bei gogetej. Tal gogetosiq sonaqa nanqi aiyel Yesus aqa areq bonabqa minjrej, “E ninqi boletngwa kere ninqi deksib are qalonub e?” Onaqa nanqi aiyel na minjeb, “Od, Tamo Koba.”

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninqi e qa nungo areqalo singilatosis ijoq bonub deqa e ninqi boletngwai.” Osiqa aqa ban waiyosiq nanqo namdamu ojej.

³⁰ Ojnaqa nanqo namdamu poinjrnaqa nanqi sawa uneb. Onaqa Yesus a singila na minjrej, “Nunqo namdamu boleqo deqa ninqi tamo qudei nanqi ubtosib minjraib.”

³¹ Onaqa nanqi Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus a nanqi aiyel boletnjrej deqa nanqi gilsib mare mare laqnaq sawa deqaji tamo unqasari kalil nanqi quekriteb.

³² Nanqi aiyel gileqnaqqa tamo bei mondor uge na ojnaq medabu getenjej qaji a tamo qudei na osib Yesus aqa areq beb.

³³ Bonabqa Yesus na mondor uge di wiyeton-aqa aqa men otyonaqa medabu waqtosiqqa anjam maroqnej. Onaqa tamo unqasari kalil nanqi manwa

di unsibqa are koba qaloqnsib maroqneb, “Israel sawaq endi tamo bei na kumbra deqaji bei yeqnaq iga nami unosaiognem.”

³⁴ Onaqa Farisi nanği maroqneb, “Mondor uge nanço gate koba Satan a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena Yesus na mondor uge nanği winjreqnu.”

Yesus a tamo unğasari nanği qa dulej

³⁵ Yesus a dena walweloşiqa çure kokba ti çure kiñilala ti dia brantoqnsiqa Juda nanço Qotei tal miligiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas anjam bole di Yesus na palontoqnsiq Juda nanği minjroqnej. Oşiqa tamo ma utru segi segi so çaji nanği boletnjroqnej.

³⁶ Tamo unğasari tulañ gargekoba nanği Yesus aqa areq beqnaşqa unjroqnsiq a nanği qa duloqnej. Di kiyayaqa? Nanği tulañ sougetesoqneb deqa. Nanği kaja bul mandor saiçoji.

³⁷ Deqa Yesus na aqa anğro nanği yawo anjam bei endegsi minjrej, “Wauq di inği gargekoba melionub. Ariya inği meli bunuj otorçajqa wau tamo gargekoba sai.

³⁸ Deqa niñi wau lanja minjibqa a na wau tamo nanği qarinjrimqa nanği aqa wauq gilsib inği meli bunuj otorelençab.”

10

Yesus aqa anğro 12 nanço ñam

¹ Onaqa Yesus na aqa anğro 12 nanği metnjrnaqa aqa areq beb. Bonabqa a na nanği singila enjrej.

Nan̄gi na tamo un̄gasari nan̄go jejamuq dena mon-
dor uge uge winjr̄qajqa ti tamo un̄gasari nan̄go ma
utru segi segi kalil kobotetn̄jr̄qajqa ti deqa marsiq
nan̄gi sin̄gila enjrej.

² Aqa anjam maro tamo 12 sin̄gila enjrej qaji
nan̄go ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa
ñam bei Pita waiyej. Nan̄gi aqa was Andru wo. Bei
Sebedi aqa ñiri Jems aqa was Jon wo.

³ Ariya Filip Bartolomyu wo. Bei Tomas nan̄gi
takis o qaji tamo Matyu wo. Bei Alfias aqa ñiri Jems
nan̄gi Tadius wo.

⁴ Bei Saimon agi Rom nan̄gi winjr̄qajqa maro-
qnej qaji. Ariya bei Judas Iskariot agi bunuqna
Yesus osiqa jeu tamo nan̄go banq di atej qaji.

Yesus na aqa an̄gro 12 nan̄gi wau enjrej

⁵ Osiqa Yesus na aqa an̄gro 12 nan̄gi di qariñn̄jr̄qa
osiqa minjrej, “Nin̄gi qure qureq giloqniy. Nin̄gi
sawa bei bei qaji nan̄goq giloqnaib. Samaria nan̄go
qureq dego giloqnaib.

⁶ Nin̄gi Israel nan̄go segiq giloqniy. Israel nan̄gi
sougetejunub. Nan̄gi kaja bul mandor saiqoji.

⁷ Deqa nin̄gi giloqnsibqa anjam endegsib min-
jroqniy, ‘Qotei lan̄ qureq di unu qaji a nun̄go Man-
dor Koba sosim nin̄gi taqatñgwajqa bati jomqo.’

⁸ O ijo an̄gro, nin̄gi na Israel nan̄gi degsib min-
jroqnsibqa nan̄go ma tamo nan̄gi boletn̄jroqniy.
Tamo moreñoqñibqa olo tigelt̄n̄jroqniy. Tamo
nan̄go jejamu yu na ugeelen̄o qaji nan̄gi olo gerein-
jroqniy. Mondor uge uge nan̄gi dego tamo un̄gasari
nan̄go jejamuq dena winjroqniy. E sin̄gila en̄gonum
qaji di nin̄gi awaiyosai. E lan̄a en̄gonum. Deqa nin̄gi

dego tamo nanġi laġa gereinjroqniy. Nanġi awai bei yainjraib.

⁹ “Ninġi meninj silali agi gol ti silva ti kapa ti di osib gilaib.

¹⁰ Ninġi walwelosib nunġo qaquġ aib. Gara jugo aiye aiyel aib. Singa tatal aiye aiyel aib. Walwelqajqa toqoġ ojaib. Ninġi Qotei aqa wau tamo unub deqa ninġi qure qureq giloqniqbqa nanġi na inġi inġi deqaji ninġi enġoqniqb.

¹¹ “Ninġi qure bei beiq di brantoqnsibqqa tamo bole bei itoqnsib aqa talq di soqniy. Dia sosib dena tigelosib olo qure beiq giloqniy.

¹² Ninġi tal bei gogetoqnsibqqa tamo unġasari tal miligiq di unub qaji nanġi endegsib minjroqniy, ‘Ninġi lawo na soqniy.’

¹³ Degsib minjroqniqbqa nanġi ninġi joqsib gereinġibqqa nunġo lawo anjam di nangoq di uratib soqnem. Ariya nanġi ninġi gereinġosaiabqqa nunġo lawo anjam di olo puluosim nunġoq bem.

¹⁴ Tamo bei a ninġi gereinġgwa uratimqqa kiyo nunġo anjam quqwa asġiyimqqa kiyo ninġi qure di uratqqa oqnsib nunġo singa tumberum butuyoqniy.

¹⁵ E bole mernġwai. Mondonj Qotei a tamo unġasari nanġo une qa peginjrqa batiamqqa Qotei na qure deqaji nanġi tulaġ padaltnjrougetqas. Sodom qure ti Gomora qure ti nanġi Qotei na mondonj degsim padaltnjrqasai. A nanġi gulbe kiñala enjrqas.”

Gulbe bei bei brantoqniqb

¹⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninġi quiy. Ninġi kaja du du bul unub deqa e na ninġi qarinqitqqa gilsib baun juwan nanġo ambleq di wauoqniqb.

Deqa ningi amal nanngo kumbra dauryiy. Agi amal nanngi gaigai nam atoqnsib laqnub. Ningi binon nanngo kumbra dego dauryiy. Agi binon nanngi kumbra bole segi yeqnub. Nanngi kumbra uge yosaieqnub.

¹⁷ Deqa ningi tamo nanngi qa geregere nam atoqniy. Nanngi bosib ningi ojelenosib anjam pegiyo talq di ningi tigeltngoqngab. Osib nanngo Qotei tal miligiq di ningi kumbaingoqngab.

¹⁸ Osib ningi olo joqoqnsib Rom nanngo gate ti nanngo mandor ti nanngo ulatamuq di ningi tigeltngoqngab. Yimqa ningi ijo anjam bole palontoqnsib nanngi minjroqngab. Osib sawa bei bei qaji nanngi dego ijo anjam minjroqngab.

¹⁹ Nanngi na ningi ojoqnsib anjam pegiyo talq di tigeltngoqngab na ningi ulaaib. Osib endegsib are qalaib, 'Iga na kamba anjam kiyersim minjroqom?' Ningi degaib. Bati deqa Qotei na powo engimqa ningi kamba anjam minjroqngab.

²⁰ Ningi segi na anjam minjroqngasai. Nunngo Abu aqa Mondor na nunngo medabu singilatetngim ningi anjam marqngab.

²¹ "Bati deqa kumbra uge endeqaji brantelenqngas. Tamo qudei na nanngo segi was nanngi ojoqnsib jeu tamo nanngo banq di atoqngab na ningi na ningi nūmoqngab morengoqngab. Tamo qudei na nanngo segi angoro nanngi dego degsib ojoqngab. Angoro qudei na nanngo segi ai abu nanngi ojoqnsib jeu tamo nanngo banq di atoqngab na ningi na ningi nūmoqngab morengoqngab.

²² Ningi ijo nam ejunub deqa tamo ungasari kalil nanngi ningi qa tulan ugeoqnsib jeutngoqngab.

Ariya ningi ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ningi elenqas.

²³ Ningi qure bei beiq di brantoqñibqa tamo ungasari nanqi na ningi ugeugeinjoqñibqa ningi nanjo qure di uratoqñsib olo qure beiq giloqñiy. E bole merñgwai. Ningi Israel nanjo qure kalil keretosaisoqñibqa e Tamo Anjro olo bqai.

²⁴ “Skul anjro na aqa qalie tamo a bunyqa keresai. Kanjal tamo na aqa tamo koba a bunyqa keresai.

²⁵ Skul anjro a kobaqujaosimqa di aqa qalie tamo ombla kerekereqab. Kanjal tamo a powo koba osimqa di aqa tamo koba ombla kerekereqab. E tal aqa abu bul. Jeu tamo nanqi na e merbeqñub, ‘Ni Satan.’ Degsib ñam merbeqñub. Ningi ijo talq di unub deqa jeu tamo nanqi na ningi dego ñam tulan ugedamu merñgoqñqab.”

Ningi Qotei segi ulaiiy

²⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi jeu tamo nanqi di ulainjraib. Kumbra kalil kabuejunu qaji di boleq dqas. Anjam kalil uliejunu qaji di tamo nanqi qusib poinjrças.

²⁷ Deqa anjam e ambruq di merñgeqñum qaji di ningi olo suwanjoq di maroqñiy. Anjam ningi lumu na queqñub qaji di ningi olo bijal gogeq di tigelosib palontoqñiy.

²⁸ Ningi jeu tamo nanqi ulainjraib. Nanqi nunjo qunun moyotqa keresai. Nanqi nunjo jejamu segi moyotqa kere. Deqa ningi nanqi ulainjraib. Qotei a segi ulaiiy. A na qujai tamo nanjo qunun ti jejamu ti turtnjrsim ñamyuwoq di breinjrqqa kere.

²⁹ “Ninği qalie. Tamo nanği qebari sinjir silali kobaquja na awaiyosaieqnu. Silali kiñala na awaiyeqnu. 10 toea dego. Ariya nunngo Abu a na qebari sinjir nanği geregere taqatnjreqnu. A na marimqa bei a ulonjosim mandamq aiqa keresai.

³⁰ Dego kere Qotei a nunngo gate banğa segi segi sisiyoqnsiq geregere taqateqnu.

³¹ Deqa ninği ulaaib. Ninği qebari kalil nanği tulan bunjnrejrunub.”

Ninği Yesus aqa ñam marqajqa ulaaib

³² Osiqa Yesus a olo marej, “Ninği mandam tamo nanço ulatamuq di ijo ñam boleq atsib marqab di mondon e kamba ijo Abu lan qureq di unu qaji aqa ulatamuq di nunngo ñam boleq atsiy marqai.

³³ Ariya ninği mandam tamo nanço ulatamuq di ijo ñam marqajqa asgingwas di mondon e kamba ijo Abu lan qureq di unu qaji aqa ulatamuq di nunngo ñam marqajqa asgibqas.”

Iga Yesus tulan qalaqalaiyoqnqom

³⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninği kiyersib are qalonub? E na qaja kobotitqa tamo unğasari nanği geregere lawo na sqajqa e deqa bem kiyo? Sai. E na qaja kobotqajqa bosai. E na tamo unğasari nanği pupoinjritqa nanği jeu jeu sqajqa deqa bem.

³⁵ Od, e jeu kumbra tigeltqa bem. Deqa anğro mel nanği na nanço segi abu nanği jeutnjroqnqab. Anğro sebin nanği na nanço segi ai nanği jeutnjroqnqab. Ain yala nanği na nanço segi ain qeli nanği jeutnjroqnqab.

³⁶ Tamo unğasari tal qujaiq di unub qaji nanği jeu jeu sqab.

³⁷ “Deqa ningi quiy. Tamo bei na aqa ai abu nanği tulaŋ qalaqalainjrsimqa ariya di bunjosim e tulaŋ qalaqalaibqasai di a e ombla wauqa keresai. Tamo bei na aqa angro mel nanği ti aqa angro sebiŋ nanği ti tulaŋ qalaqalainjrsimqa ariya di bunjosim e tulaŋ qalaqalaibqasai di a e ombla wauqa keresai.

³⁸ Tamo bei na aqa segi namburbas qoboiosim e daurbqasai di a e ombla wauqa keresai.

³⁹ Tamo bei a aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas.”

Tamo bei na Yesus aqa angro gereiyqas di Qotei na a awai bole yqas

⁴⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na ningi osim geregereingwas di a na e dego osim geregereibqas. Tamo a e oqas di a na ijo Abu e qarinqej qaji di dego oqas.

⁴¹ Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Qotei aqa medabu o qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim gereiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Di kiyaya? A na Qotei aqa medabu o qaji tamo di gereiyqo deqa. Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Qotei aqa anjam dauryeqnu qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim gereiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Di kiyaya? A na Qotei aqa anjam dauryeqnu qaji tamo di gereiyqo deqa.

⁴² Tamo bei a ijo angro bei unsim endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Yesus aqa angro.’ A degsi are qalsimqa ijo angro di osim ya ulili tigsim anaiyqas di

Qotei na kamba awai bole yqas. E bole mernḡwai. A ijo segi anḡro gereiyqo deqa aqa awai bole Qotei na yqas qaji di tamo bei na olo yayiqqa keresai.”

11

Jon yansnjro qaji aqa anḡro qudei nanḡi anjam bei Yesus nenemyeb

¹ Yesus na aqa anḡro 12 nanḡi anjam degsi min-jrsiq koboonaqa a sawa di uratosiqa qure qureq giloqnsiqa tamo unḡasari nanḡi Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

² Bati deqa Jon yansnjro qaji a tonto talq di soqnej. Sonaqa wau kalil Kristus a yoqnej qaji di tamo qudei nanḡi unsib deqa mare mare laqnaḡ Jon a quej. Qusiqa aqa anḡro qudei nanḡi qarinjrnraq Yesus aqa areq gilsib endegsib nenenemyeb,

³ “Kristus agi Qotei na nami qarinyim bqajqa marej qaji di ni kiyo? Ni saiamqa iga tamo bei qa tarinqom kiyo?”

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninḡi aisib anjam ninḡi queqnub qaji deqa ti kumbra ninḡi uneqnub qaji deqa ti Jon saiyosib minjiy.

⁵ Endegsib minjiy, “Tamo ḡam qandimnjro qaji nanḡi olo ḡam poinjreqnaqa sawa uneqnub. Tamo jejamu lainjro qaji nanḡi olo walweleqnub. Tamo nanḡo jejamu yu na ugeelenḡo qaji nanḡo yu kalil koboeqnu. Tamo dabkala getenjnro qaji nanḡo dabkala olo waqeqnu. Tamo morenḡo qaji nanḡi olo tigeleqnub. Tamo sougetejunub qaji nanḡi Qotei aqa anjam bole queqnub.

⁶ Tamo nan̄gi e qa nan̄go areqalo sin̄gilatoqnsib olo ijo ñam ulontosaieqñub qaji nan̄gi tulan̄ areboleboleinjreqnu.’ ”

⁷ Onaqa Jon aqa an̄gro nan̄gi Yesus aqa anjam di qusibqa olo puluosib Jon min̄jqajqa aiyeb. Aiyeqñabqa Yesus na tamo un̄gasari gargekoba a ombla soqñeb qaji nan̄gi Jon qa endegsi min̄jrej, “Nin̄gi tamo kiyero un̄qajqa wadau sawaq gileb? Nin̄gi tamo silai aqa ban̄ga bul jagwa na pileteqnaqa di un̄qajqa gileb kiyo? Sai. Jon a tamo deqaji sai.

⁸ Deqa nin̄gi tamo kiyero un̄qajqa wadau sawaq gileb? Nin̄gi tamo gara bole walaosi laqñu qaji di un̄qajqa gileb kiyo? Di dego sai. Tamo gara bole walaeqñub qaji nan̄gi mandor kokba nan̄go talq di unub.

⁹ Deqa nin̄gi kiyaa wadau sawaq gileb? Nin̄gi Qotei aqa medabu o qaji tamo bei un̄qajqa gileb kiyo? Od. Agide. Nin̄gi deqa un̄qa gileb. Deqa e nin̄gi endegsi mern̄gwai. Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo kobaqaja. A na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nan̄gi tulan̄ bun̄njrejunu.

¹⁰ Agi nami e mandamq aiyosaisonamqa Qotei a Jon qa endegsi merbej, ‘Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas.’ Tamo di agi Jon. Anjam di Qotei aqa nengrenq di unu.

¹¹ Deqa e bole mern̄gwai. Jon yansnjro qaji a na tamo kalil mandamq endi unub qaji nan̄gi tulan̄ bun̄njrejunu. Ariya tamo qñudei ñam saiqoji unub qaji nan̄gi Qotei na taqatnjroqnsiqa nan̄go Mandor Koba unu deqa nan̄gi olo Jon tulan̄ bun̄yejunub.

¹²⁻¹³ “Nami Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nan̄go anjam ti maroqñeb

dena bosiq bosiq Jon yansnjro qaji aqa bati bran-tej. Dena bosiq bini tamo ungasari nanqi Qotei na taqatnjrsim nango Mandor Koba sqajqa tulan singilaeqnum. Qotei agi lan qureq di unu.

¹⁴ Ningi quiy. Qotei aqa medabu o qaji tamo Elaija a olo bqas. Anjam di nenngrenq di unu. Elaija agi bej. E Jon qa merngwa osimqa Elaija aqa ñam na yawo anjam merngeqnum. Ningi ijo anjam di quqwa are soqnimqa quiy.

¹⁵ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam di geregere quem.

¹⁶ “Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nango kumbra qa e yawo anjam kiyersiy marqai? E nango kumbra qa endegsi marqai. Nanqi angro du du bul qure ambleq di alanoqnsib angro qudei na qudei minjreqnub,

¹⁷ ‘Iga yumba anjamonumqa ningi lou tuosai. Iga are uge qa louonumqa ningi akamosai.’ ”

¹⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “Jon a bosiq anqi ti wain ti uratosiq sonaqa tamo nanqi a qa maro-qneb, ‘A mondor uge ti unu.’

¹⁹ Ariya e Tamo Angro bosimqa anqi ti wain ti uyeqnamqa tamo nanqi e nuboqnsib mareqnum, ‘Ningi uniy. Yesus a qunjan ani. A wain uyo ani. A takis o qaji tamo ti une tamo ti nanqi koba na wal-weleqnum.’ ” Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei aqa tamo ungasari nanqi aqa wau kalil unoqnsib dena nanqi bole qalieeqnum, aqa powo tulan kobaquja.”

Yesus na tamo ungasari are bulyosai qaji nanqi njirinjnrej

²⁰ Qure qudei Yesus a dia manwa gargekoba yoqnej qaji nanqi are bulyosai deqa a nanqi qa njirinnej.

²¹ Osiqa minjrej, “O Korasin qure ti Betsaida qure ti, ningi tulan padalougetqab. Di kiyaga? Manwa e nungoq di yoqnem qaji di Tair qure ti Saidon qure ti nangoq di brantej qamu nangi nami are bulyosib are uge qa gara jigsib nam sumq di awoeb qamu.

²² Deqa e ningi endegsi merngwai. Mondon Qotei a tamo ungasari nango une qa peginjrqa batiamqa a na ningi tulan padaltngougetqas. Qotei na Tair qure ti Saidon qure ti nangi degsim padaltnjrqasai. A nangi gulbe kiñala enjrqas.

²³ O Kaperneam tamo ungasari, ningi lan qureq oqwa kere e? Keresai. Qotei na ningi breingimqa moiyo qureq aiqab. Di kiyaga? Manwa e nungoq di yoqnem qaji di Sodom qure nangoq di brantej qamu nangi bini unub qamu. Nangi padalosai qamu.

²⁴ Deqa e ningi endegsi merngwai. Mondon Qotei a tamo ungasari nango une qa peginjrqa batiamqa a na ningi tulan padaltngougetqas. Qotei na Sodom qure nangi degsim padaltnjrqasai. A nangi gulbe kiñala enjrqas.”

Yesus na ningi aqaryaingimqa ningi aqaratqab

²⁵ Bati deqa Yesus a endegsi Qotei pailiej, “O Abu, ni segi lan qa ti mandam qa ti Koba. E ino ñam soqteqnum. Di kiyaga? Ni ijo anjam kalil powo tamo nangi qa ulitoqnsimqa tamo nangi angro du du bul unub qaji nangi segi qa babteqnam nangi poinjreanu.

²⁶ Od, Abu, ni ino segi areqalo dauryosim agi degyeqnum.”

²⁷ Yesus a degsi Qotei pailyej. Osiqa marej, “Ijo Abu na inġi inġi kalil ijo baŋq di ateleŋej unu. E segi Qotei aqa Nġiri. Tamo bei a e qa qaliesai. Ijo Abu a segi e qa qalie. Tamo bei a ijo Abu qa qaliesai dego. E segi ijo Abu qa qalie. E na tamo qudei naŋgi ijo Abu osornjrqa areibqas di osornjrqai. Yim naŋgi dego ijo Abu qa qalieqab.

²⁸ “Niŋgi gulbe qoboioqnsib waukobaeqnum qaji niŋgi kalil ijoq babqa e na aqaryaingitqa niŋgi aqaratqab.

²⁹ E ijo segi ñam aguq atoqnsim tamo naŋgi lawo kumbra enjreqnum. Deqa niŋgi e qa geregere qalieosib ijo anjam dauryoqniy. Yim niŋgi aqaratqab.

³⁰ Niŋgi ijo anjam dauryqajqa di gulbe sai. Di oto. Wau e na niŋgi engeqnum qaji di dego gulbe sai. Di oto.”

12

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

¹ Yori bati bei Yesus aqa aŋgro naŋgi ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa aŋgro naŋgi mamnjrnaqa bem sum gei elenjoqnsib uye uye giloqneb.

² Naŋgi degsib gileq nabqa Farisi qudei naŋgi bosib naŋgi unjrsib Yesus minjeb, “Ni une. Ino aŋgro naŋgi gago dal anjam groteqnum. Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

³ Onaqa Yesus na kamba Farisi naŋgi minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo naŋgi ti mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di niŋgi buk miligiq di sisiyosai kiyo?

⁴ Devit a atra tal miligiq gilsiqqa Qotei atraiyqajqa bem osiqa aqa wau tamo naŋgi koba na uyeb.

Bem di getento. Di atra tamo nanjo segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa n̄amgalaq di une saiqoji.

⁵ Dal anjam bei dego nengrenq di unu. Anjam agiende. Atra tamo nanji yori bati gaigai atra tal miligiq di waueqnub. Nanjo kumbra dena nanji dal anjam groteqnub. Ariya nanji Qotei aqa n̄amgalaq di une saiqoji. Ningi anjam di nami buk miligiq di sisiyosai kiyo?

⁶ Ariya e ningi endegsi mern̄gwai. Bini tamo bei atra tal tulan bunyejunu qaji a nunjo ambleq di unu.

⁷ Qotei aqa anjam bei dego nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Ningi e lan̄a atraibeqnub. E nunjo kumbra deqa arearetbosaieqnu. Ningi tamo nanji qa duloqnsib kumbra bole bole enjroqñqab di e tulan̄ arearetbqas.’ O Farisi, ningi Qotei aqa anjam di sisiyosib poinḡo qamu ningi tamo une saiqoji nanji gulbe enjrosai qamu.

⁸ E Tamo An̄gro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba.”

Yori bati qa Yesus a tamo ban̄ qandamyey qaji di boletej

⁹ Onaqa Yesus a dena walweloşiqa qure beiq di brantosıqa Juda nanjo Qotei tal miligiq gilej.

¹⁰ Qotei tal miligiq di tamo bei ban̄ qandamyey qaji a soqnej. Deqa tamo qudei nanji Yesus aqa jeku jamuq di anjam lan̄a qametqa marsıbqa endegsib nenemyeb, “Iga yori bati qa tamo boletqom di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo?”

¹¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo bei aqa kaja a yori bati qa ulon̄osim subq aiyimqa a

uratqasai. A na aqaryaiyosim olo subq dena osim goge atqas. Di ningi qalie.

¹² Ariya tamo nanği kaja sai. Nanği tamo qunun ti. Deqa iga yori bati qa tamo aqaryaiyim a bole sqas di kumbra bole.”

¹³ Yesus a nanği degsi minjrşiqa tamo bañ qandamyey qaji di minjej, “Ni ino bañ waiy.” Degsi minjnaqa aqa bañ waiyonaq boleej. Aqa bañ bei ombla na kerekereeb.

¹⁴ Onaqa Farisi nanği Qotei talq dena oqedosib nanği gam kiyersib Yesus qalib moiqajqa deqa qairoqneb.

Yesus a segi qujai Qotei aqa wau tamo bole

¹⁵ Farisi nanği Yesus qalqajqa qairoqneb di qalieosiqa qure di uratosiq walwelosiq gilej. A gileqnaqa tamo unğasari gargekoba nanği a dau-ryeqnab a nanço ma tamo kalil nanği boletnjroqnej.

¹⁶ Osiqa a na nanği saidnjroqnej, “Ningi ijo ñam ubtosib maraib.”

¹⁷ Yesus a kumbra di yey deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A anjam endegsi marej,

¹⁸ “Endi ijo wau tamo e segi na giltem qaji. E a tulan qalaqalaiyeqnum. E a qa areboleboleibeqnu. E ijo Mondor aqaq di atitqa a na sawa bei bei qaji nanği endegsim minjroqnqas, ‘Ningi kumbra bole dauryiy.’

¹⁹ A nğirij anjam maroqnqasai. A lelenkobaoqnqasai. Gamq di tamo unğasari nanği aqa kakro quoqnqasai.

²⁰ Silai aqa banqa genqa laqnimqa a na torei gentqasai. Wanjal aqa pulonj kiñalaamqa a na torei mosotqasai. A degsim lawo na wauoqnsim gilsim gilsim kumbra bole torei singilatqas.

²¹ Yimqa sawa bei bei qaji nanqi a qa nanqo areqalo singilatosisib a na nanqi aqaryainjrqaqqa deqa tarinqosib sqab.”

Tamo qudei nanqi maroqneb, “Yesus a Belsebul aqa singila na waueqnu”

²² Onaqa bati di tamo bei mondor uge na medabu getentosiq nam qandimyej qaji a soqnej. Son-aqa tamo qudei na a osib Yesus aqa areq beb. Bonabqa Yesus na mondor uge di wiyetonaqa aqa meñ otyonaqa aqa namdamu boleosisq a sawa unsiqa anjam bole maroqnej. ²³ Onaqa tamo ungasari kalil nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa tulan prugugetosisib maroqneb, “Tamo di a Devit aqa Niri kiyo?”

²⁴ Onaqa Farisi nanqi nanqo anjam di qusibqa maroqneb, “Sai. Mondor uge nanqo gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena a na mondor uge nanqi winjreqnu.”

²⁵ Onaqa Yesus a nanqo areqalo di qalieosisqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo nanqi sawa qujaiq di unub qaji nanqi segi poaiyelosisib qotqab di nanqi koba na geregere sqa keresai. Nanqi niñaqosisib koboqab. Tamo nanqi qure qujai kiyo tal qujai kiyo di unub qaji nanqi segi poaiyelosisib qotqab di nanqi dego koba na geregere sqa keresai.

²⁶ Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nanqi winjrqaq di nanqi poaiyelqab. Deqa Satan a

kiyersim aqa mondor uge nanġi olo taqatnjqas? Di keresai.

²⁷ Niġi mareqnu, ‘Yesus a Belsebul aqa siġila na mondor uge nanġi winjqnu.’ Di sai. E Belsebul aqa siġila na mondor uge nanġi winjqai di yai aqa siġila na nunġo anġro nanġi mondor uge winjqab? Deqa nanġi segi na mernġwab, niġi anjam groteqnu.

²⁸ Ariya e Qotei aqa Mondor aqa siġila na mondor uge nanġi winjqai di niġi endegsi poġwas, ‘Bole, Qotei a gago Mandor Koba sosim iga taqatg-wajqa bati brantqo.’ Niġi degsi poġwas.

²⁹ “Tamo bei a kiyersim tamo siġila koba bei aqa tal gogetosim aqa iġi iġi kalil bajjqas? E marqai. A mati tamo di sil na tontim soqnmq di aqa iġi iġi kalil bajjqas. Tontqasai di aqa iġi iġi bajjqas keresai.

³⁰ “Tamo bei na e beterbqasai di a na e jeutbqas. Tamo bei a e ombla wauqasai di a na ijo wau ugetetbqas.

³¹ “Deqa e niġi endegsi mernġwai. Tamo unġasari nanġo une kalil Qotei na kobotetnjqas. Nanġo misilij anjam mareqnu qaji une di dego Qotei na kobotetnjqas. Ariya nanġi Qotei aqa Mondor misilinyqab une di Qotei na kobotetnjqasai.

³² E Tamo Anġro. Tamo a e misilijbqas une di Qotei na kobotqas. Ariya tamo a Mondor Bole misilinyqas une di Qotei na kobotqasai. Bini bati endeqa Qotei na kobotqasai. Mondonj dego Qotei na kobotqasai.”

Nam uge nanġi gei uge ateqnu

³³ Osiqa Yesus a olo marej, “Nanngi gei bole ateqnub. Nanngi uge nanngi gei uge ateqnub. Deqa tamo nanngi nanngi aqa gei unsibqqa dena poinjrqas, ‘Nanngi di bole. Nanngi di uge.’

³⁴ Nanngi amal uge bul. Nanngi tamo uge. Deqa nanngi kiyersib anjam bole maroqnqab? Tamo nanngi areqalo kalil nanngi are miligiq na oqoqnaiq medabuq na branteqnu.

³⁵ Tamo bole nanngi are miligi di areqalo bole na maqejunu. Deqa nanngi kumbra bole yeqnub. Ariya tamo uge nanngi are miligi di areqalo uge na maqejunu. Deqa nanngi kumbra uge yeqnub.

³⁶ “Deqa e nanngi endegsi merngwai. Mondon Qotei a tamo unngasari nanngi peginjrqqa batiamqa nanngi anjam kalil nanngi laña laña mareqnub qaji di Qotei na nanngi jejamuq di qametnjrqas.

³⁷ Ino anjam boleamqa Qotei na mermqas, ‘Ni tamo bole.’ Ino anjam ugeamqa Qotei na mermqas, ‘Ni tamo uge.’ ”

Tamo qudei nanngi Yesus aqa manwa unqajqa minjeb

³⁸ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei ti Farisi qudei ti nanngi na kamba Yesus minjeb, “O Qalie Tamo, ni Qotei aqa manwa bei babtini iga ungom.”

³⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo unngasari bini bati endeqa unub qaji nanngi kumbra tulan ugedamu. Nanngi Qotei areiyosaieqnub. Nanngi gaigai ijo manwa laña unqajqa metbeqnub. Deqa e na ijo manwa bei nanngi osornjrqasai. Qotei aqa medabu o tamo Jona aqa manwa segi osornjritqa nanngi unqab.

⁴⁰ Agi Jona a bati qalub qolo qalub qe ani aqa miligiq di soqnej. Dego kere e Tamo Anqro bati qalub qolo qalub sub miligiq di sqai.

⁴¹ Mondorj Qotei na tamo unqasari nanqi peginjrqqa batiamqa Ninive tamo nanqi tigelqab. Tigelosibqa tamo unqasari bini bati endeqa unub qaji nanqo kumbra uge babtetnrqab. Nanqi degyqab. Di kiyaaqa? Ninive tamo nanqi nami Jona aqa anjam qusib are bulyeb deqa. Ariya bini tamo bei Jona tulan bunyejunu qaji a nunqo ambleq di unu.

⁴² Mondorj Qotei na tamo unqasari nanqi peginjrqqa batiamqa unqa mandor nami guta di sawa taqatoqnej qaji a dego tigelqas. Tigelosimqa tamo unqasari bini bati endeqa unub qaji nanqo kumbra uge babtetnrqas. A degyqas. Di kiyaaqa? Unqa di a nami Solomon aqa powo kobaquja unqa marsiqa sawa isaq na walwewosi bej deqa. Ariya bini tamo bei Solomon tulan bunyejunu qaji a nunqo ambleq di unu.”

Mondor uge a tamo aqa jejamu uratosim olo bqa

⁴³ Osiqa Yesus a olo marej, “Mondor uge a tamo bei aqa jejamuq dena ulanosim sawa kanqranqoq gilqas. Gilsim dia laqnsimqa aqaratqajqa sawa namam ugeiyim marqas,

⁴⁴⁻⁴⁵ ‘E olo puluosiy ijo tal uratem qaji deq olo aiqai.’ A degsi marsimqa aisim tal di laqa unu degsim unqas. Tal di nami manq solsiq inqi inqi kalil gereiyeb milalejunu di unsimqa olo puluosim gilsim mondor uge 7 tulan ugedamu nanqi joqsim bosim koba na tal dia sqab. Soqnibqa

tamo di aqa so tulaŋ ugeqas. Aqa so uge namij degwasai. Aqa so olo tulaŋ ugedamuqas. Dego kere tamo uŋgasari bini bati endeqa kumbra uge uge yeqnub qaji naŋgi degsib sougetesqab.”

Yesus a marej, “Ijo ai ijo was naŋgi tal qabe?”

⁴⁶ Yesus na tamo uŋgasari gargekoba naŋgi anjam degsi minjreqnaqa aqa was naŋgi aqa ai koba na Yesus qa bosib talq di iteb. Yesus a warum miligiq di sonaqa naŋgi na anjam bei minjqajqa deqa oqeŋq di tigelesoqneb.

⁴⁷ Onaqa tamo bei na Yesus minjej, “Ni que. Ino was naŋgi ino ai ombla na ni anjam bei mermqa bonub agi oqeŋq di tigelejunub.”

⁴⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ijo ai ijo was naŋgi tal qabe?”

⁴⁹ Degsi minjsiqa aqa baŋ na aqa segi angro naŋgi osoryosiqa minjej, “Ni une. Ijo ai ijo was naŋgi agide.

⁵⁰ Tamo a ijo Abu laŋ qureq di unu qaji aqa areqalo dauryoqnqas di a ijo was bole. A ijo jaja. A ijo ai.”

13

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

¹ Bati deqa Yesus a tal uratosiqa alile aisiq ya agu qalaq di awoej.

² Onaqa tamo uŋgasari tulaŋ gargekoba naŋgi bosib aqa areq di koroonaqqa a sasalosiqa qobuŋ gogetosiq di awoej. Awesonaqa tamo uŋgasari kalil naŋgi alile di tigelesoqneb.

³ Tigelesonabqa a na yawo anjam gargekoba nanġi minjroqnej. Yawo anjam bei endegsi minjrej, “Niġi quiy. Tamo bei a gilsiq aqa iġi wauq di saga yago breiyelenej.

⁴ Breiyonaqa saga yago qudei gam qalaq aiyeleneb. Ainabqa qebari nanġi bosib uyekriteb.

⁵ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeleneb. Mandam di guma meniġ ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aiyelenosib urur oqoqujateb.

⁶ Nanġo jirim tulaġ guma aiyosai deqa sen oqsiiq kañkañonaqa nanġi laosib morenej.

⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeleneb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosiiq oqsiiq kabutnjrnaq geitosai.

⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulaġ gargekoba ateleneb. Qudei 100. Qudei 60. Qudei 30.

⁹ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi gegerere quem.”

Yesus a kiyaaqa tamo unġasari nanġi yawo anjam minjroqnej?

¹⁰ Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa yawo anjam di qusibqa nanġi aqa areq bosib nenemyeb, “Ni kiyaaqa tamo unġasari nanġi yawo anjam minjre-qnum?”

¹¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtinqa ijo anġro

ningi segi utru qalieqab. Ariya a na tamo ungasari lanaj nanji yawo anjam aqa utru osornjrqasai.

¹² Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yayimqa a lanja sqas.

¹³ Tamo ungasari nanji di nam atoqnsib ijo anjam aqa damu unosaieqnub. Nanji dab atoqnsib ijo anjam aqa utru quosaieqnub. Osib poinjro-saieqnu. Deqa e na nanji yawo anjam segi minjreqnum.

¹⁴ Nanjo kumbra dena anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu branteqnu. A endegsi marej, 'Ningi dab atoqnqab di ijo anjam aqa utru poinjwasai. Ningi nam atoqnqab di ijo anjam aqa damu dego poinjwasai.

¹⁵ Tamo ungasari di nanjo are miligi getenjnrejunu. Nanjo dabkala na ijo anjam quqwajqa asginjreqnu. Nanji nam brunejunub. Deqa nango namdamu na ijo kumbra unqasai. Nanjo dabkala na ijo anjam qusib utru poinjrqasai. Nanji are bulyosib ijoq bqasai dego. Deqa e na nanji boletnjrqasai.' Qotei a nami degsi marej.

¹⁶ "O ijo angro, ningi nunjo namdamu na ijo kumbra uneqnub. Nunjo dabkala na ijo anjam queqnub. Deqa ningi tulan areboleboleingem.

¹⁷ E bole mernjwai. Nami Qotei aqa medabu o tamo nanji ti tamo bole bole nanji ti gargekoba kumbra ningi bini uneqnub qaji di unqajqa are koba soqnej. Ariya nanji unosaioqneb. Anjam ningi bini queqnub qaji di dego nanji quqwajqa

are koba soqnej. Ariya nanği quosaioqneb.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtej

¹⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “Saga yago qa yawo anjam e maronum di aqa utru e na babbatqa ninği quiy.

¹⁹ Saga yago qudei gam qalaq ainabqa qebari nanği bosib uyekriteb di aqa utru endegsi unu. Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanžo Mandor Koba sqas. Anjam di tamo qudei nanği qusibqa ariya nanği geregere poinjrosai. Deqa Satan a bosim anjam di olo yainjrğas. Qotei na nanžo are miligiq di anjam di atej ariya Satan a bosim olo yainjrğas.

²⁰ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanği Qotei aqa anjam qusib tulan areboleboleinjrimqa anjam di oqujatosib nanžo areq atqab.

²¹ Ariya anjam di nanžo are miligiq tulan guma aiyosai. Deqa sokiñala Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo qudei na bosib nanği gulbe enjrsib ugeugeinjrqab. Yimqa nanžo areqalo Yesus qa singilateqñub qaji di nanği olo ulontqab.

²² Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanği Qotei aqa anjam qusibqa ariya bunuqna nanği olo mandam qa inği inği qa are koba qaloqnsib ñoro koba oqajqa are prugnjqroqñas. Yimqa kumbra dena nanği gisanjrsim Qotei aqa anjam nanžo are miligiq di tentim loumqas. Saga yago uge nanği gei bole atosaietqñub dego kere.

²³ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nangi Qotei aqa anjam qusib geregere poinjrimqa nanjo are miligiq di singilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nanjo are miligiq di saga bul tulan kobaqas. Qudei 100. Qudei 60. Qudei 30.”

Pilagin yago breiyqajqa yawo anjam

²⁴ Osiqa Yesus a olo yawo anjam bei tamo ungasari nangi endegsi minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nangi taqatnjsim nanjo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a gilsiq aqa ingi wauq di bem sum yagelenej dego kere.

²⁵ Bem sum yagelenonaqa qolo tamo ungasari nangi njeresonabqa jeu tamo bei a bosiq bem sum yago ambleq di pilagin yago dego breiyej. Breiyosiq ulanej.

²⁶ Ariya bunuqna bem sum oqsib geitelenonabqa pilagin na dego dauryosiq oqej.

²⁷ Deqa kangal tamo nangi na bosib unsibqa wau lanja minjeb, ‘O Tamo Koba, ni bem sum segi yagem. Deqa kiyaga bem sum oqsib geitonubqa pilagin dego dauryosib oqonub?’

²⁸ “Onaga wau lanja na kamba minjrej, ‘Jeu tamo bei a bosiq pilagin yago breiyej.’ Degsi minjrnaqa nangi na kamba minjeb, ‘O Tamo Koba, ni marimqa iga pilagin di otorelenqom.’

²⁹ Onaga minjrej, ‘Ningi pilagin otorai. Ningi otorqab di bem sum ti turtosib otoro uge.

³⁰ Deqa ningi uratib soqneb. Bem sum ti pilagin ti koba na oqsib geitelenabqa e na ijo wau

tamo qudei nanġi endegsi minjrqai, “Niġi pi-lagin otorosib ruwoelenosib namyuwoq di koitij. Koitosib bem sum olo osib ijo talq di atelenij.” ’ ’ ”

Sis yago qa yawo anjam

³¹ Osiqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere.

³² Sis yago nanġi tulan kiñilala kas yago bul. Inġi inġi qudei nanġo yago kokba yala. Sis yago nanġi tulan kiñilala. Ariya sis yago di tamo bei na osim aqa wauq di yagimqa bunuqna a oqsim tulan kobaqujaqas. Osim nam qudei bunjrsim dani kokba atelenqas. Amqa qebari nanġi bosib aqa daniq di simi atelenqab.”

Bem tiyeqnu qaji sum aqa yawo anjam

³³ Osiqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Kumbra di bem tiyeqnu qaji sum bul. Unja bei a bem tiyeqnu qaji sum kiñala osiqa bem sum lanaj ti turtosiq web kobaqujaq di bulyonaqa bem kalil tiyekritej.”

Yesus a yawo anjam gargekoba maroqnej

³⁴ Yesus a na tamo unġasari nanġi yawo anjam gargekoba deqaji minjroqnej. A anjam bei minjrosaiognej. Yawo anjam segi minjroqnej.

³⁵ A kumbra di yej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

“E yawo anjam tamo unġasari naŋgi minjroqnqai. Tulaŋ nami yawo anjam di aqa utru uliesoqnej. Sosiq agi bini uliejunu. Deqa e na ubtosiy maroqnqai.”

Pilagin yago breiyqajqa yawo anjam aqa utru

³⁶ Osiqa Yesus na tamo unġasari naŋgi uratnjr-siqa tal gogetosiq di sonaqa aqa anġro naŋgi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, ni na pilagin qa yawo anjam di aqa utru gegerere plaltosim merge.”

³⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Tamo bem sum yagej qaji di agi e segi. E Tamo Anġro.

³⁸ Bem sum aqa wau di mandam endi. Bem sum yago di tamo unġasari Qotei na taqatnjreqnu qaji naŋgi. Pilagin yago di Satan aqa segi tamo unġasari naŋgi.

³⁹ Jeu tamo pilagin yago breiyej qaji di Satan. Bem sum geiteleno bati di diŋo bati. Wau tamo bem sum otoreleneb qaji di laŋ anġro naŋgi.

⁴⁰ Deqa niŋgi quiy. Wau tamo naŋgi bosib pilagin otorosib namyuwoq di koiteleneb dego kere laŋ anġro naŋgi diŋo bati qa kumbra degyqab.

⁴¹ Bati deqa e Tamo Anġro na ijo laŋ anġro naŋgi qarinjritqa aisib iŋgi uge uge kalil tamo naŋgi uneq breinjreqnub qaji naŋgi ti tamo kalil kumbra uge uge yeqnub qaji naŋgi ti pilagin bul breinjrib namyuwo kobaq aiqab. Deqa Qotei a naŋgo Mandor Koba sqasai. Osim naŋgi taqatnjrqasai dego.

⁴² Naŋgi namyuwo kobaq aisib dia akamkobaoqnsib pailoqnsib naŋgo jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas.

⁴³ Bati deqa tamo unğasari kumbra bole bole yeqñub qaji nañgo Abu Qotei na nañgi taqatñrsim nañgo Mandor Koba sqas. Deqa nañgi señ bul tulañ suwañesqab. Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Silali ulitqajqa yawo anjam

⁴⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei lañ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nañgi taqatñrsim nañgo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo qudei na silali kobaquja osib ñam moñgum miligiq di ateb dego kere. Atsib nañu agu beiq di sub bogsib sub miligiq di ñam moñgum uliteb. Onaqa tamo bei na bosiq ñam moñgum di itosiq tulañ areboleboleiyej. Deqa a ñam moñgum di olo subq di mororyosiq gilsiq aqa inñi inñi kalil qarinyosiq dena silali osiq nañu agu di awaiyej.”

Kolilei qa yawo anjam

⁴⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei lañ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nañgi taqatñrsim nañgo Mandor Koba sqas. Kumbra di inñi inñi qarinyo tamo bei a kolilei qa ñamoqnej dego kere.

⁴⁶ A gilsiq kolilei tulañ boledamu bei itosiq olo puluosi bosiq aqa inñi inñi kalil qarinyosiq dena silali osiq kolilei di awaiyej.”

Kakan waiyqa yawo anjam

⁴⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei lañ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nañgi taqatñrsim nañgo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo nañgi yuwalq di kakan waiyosib qe gargekoba utru segi segi eleñeb dego kere.

⁴⁸ Kakan maqonaqa tamo nanği na titosib bosib ululq di goge atsib awoosib qe bole bole gumbağ di jigelenjeb. Osib qe uge uge uratosib qalaq di breinjreb.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kumbra deqaji diño bati qa brantqas. Lan anğro nanği bosib tamo bole bole nanği elenqab. Osib tamo uge uge nanği breinjribqa nıamyuwoq aıqab. Nıamyuwo koba dia nanği akamkobaoqnsib pailoqnsib nanğo jaqatın qa qalagei anjam atoqnqas.”

⁵¹ Osiqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi nen-emnjrej, “Yawo anjam kalil merngonum qaji endi niği utru poıngwo e?” Onaqa nanği na minjeb, “Od.”

⁵² Onaqa Yesus na olo minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Anjam di dal anjam qalie tamo qudei nanği poinjreqnu. Poinjreqnu qaji nanği tal aqa abu bul sqab. Deqa nanği nanğo talq dena ñoro bunuj ti ñoro namij ti elenjoqnsib oqeq atoqnqab.”

Yesus aqa qure utru nanği aqa anjam quetosai

⁵³ Yesus a yawo anjam di kalil marsiq koboonaqa a sawa di uratej.

⁵⁴ Osiqa aqa segi qure utruq gilsiq di sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nanğo Qotei tal miligiq gilsıqa tamo unğasari gargekoba sonab tigelosiqa Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Minjreqnaqa tamo unğasari nanği aqa anjam qusibqa tulan prugugetosib maroqneb, “Yesus a powo qabe na osiqa anjam sıngila deqaji palontosiq mergeqnu? A kiyersiq manwa deqaji babtelenjreqnu?”

⁵⁵ Aqa abu a laña tal gereiyo qaji tamo. A Maria aqa njiri. A Jems na Josep na Saimon na Judas na nanngo was.

⁵⁶ Aqa jaja kalil nanngi agi iga koba na endi unum. Deqa a kiyersiq manwa deqaji babteleneqnu?”

⁵⁷ Nanngi degsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb. Onaqa a na minjrej, “Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnqas di nanngi aqa anjam quietqa asgin-jrqas. Deqa a ñam saiqoji sqas. Aqa segi talq di dego a ñam saiqoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqnqas di nanngi aqa anjam quetoqnsib aqa ñam soqtoqnqab.”

⁵⁸ Yesus na tamo ungasari nanngi degsi minjrej. Aqa segi qure utruq di a manwa gargekoba yosai. Di kiyaaqa? Nanngi a qa nanngo areqalo singilatosai deqa.

14

Herot a are qalej, “Yesus a Jon yansnjro qaji”

¹ Bati deqa tamo ungasari nanngi Yesus qa saosib laqnabqa Mandor Herot a quej.

² Qusiqa aqa wau tamo nanngi minjrej, “Tamo di a Jon yansnjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo. A deqa singila osiqa manwa babteleneqnu.”

³⁻⁴ Herot a nami aqa was Filip aqa ñaun Herodias yayiosiq ej. Deqa Jon na Herot minjoqnej, “Ni ino segi was aqa unja em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugeteqnum.” Jon na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo qudei qarijnjrnaqa gilsib Jon ojsib sil na qosisib tonto talq di waiyeb.

⁵ Jon a tonto talq di sonaqa Herot a endegsi are qaloqnej, “E Jon qalit moiqas.” Ariya tamo ungasari kalil nanği maroqneb, “Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.” Nanği degsib maroqneb deqa Herot a nanği ulainjrsiq Jon qalqa uratej.

⁶ Ariya bati bei Herot a Jon qalim moiqajqa gam endegsi itej. Aqa nambabo bationaqa a na maruro atsiqa tamo qudei nanği metnjrnaq bosib aqa talq di koroeb. Koroosib inği uyeq nabqa Herot aqa nawn aqa anğro sebiñ a warum miligiq bosiq nanği lou tuetnjroqnej. Onaqa Herot a di unsiqa tulan areboleboleiyej.

⁷ Deqa a na anğro sebiñ di minjej, “Ni ijo inği kiye oqajqa merbqam e ni emqai.” Osiqa aqa anjam di olo sinğilatosiq minjej, “Ijo anjam di e bole dauryqai. E uratqasai bole sai.”

⁸ Onaqa anğro sebiñ aqa ai na minjej, “Ni Jon aqa gate qa Herot minje.” Onaqa anğro sebiñ na Herot minjej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.”

⁹ Onaqa Herot a Jon qalim moiqajqa are sosai deqa a are tulan gulbekobaiyej. Ariya aqa segi anjam tamo kalil nango ulatamuq di marsiq sinğilatej qaji deqa are qalsiqa anğro sebiñ di minjej, “Di kere.”

¹⁰ Osiqa aqa qaja tamo bei qarinyonaq gilsiq tonto talq di Jon aqa kakro gentetej.

¹¹ Osiqa aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq anğro sebiñ di yonaqa a na osi gilsiq aqa ai yej.

¹² Onaqa bunuqna Jon aqa anğro nanği deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb.

Osib Yesus aqa areq gilsib minjeb, “Herot na Jon qalnaq moiyej.”

Yesus a tamo 5,000 nanği inği anainjrej

¹³ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa a sawa di uratosiq qobun bei gogetosiq wadau sawaq gilej. Aqa anğro nanği ti gileb. A gileqnaqa tamo unğasari kalil nanği deqa qusibqa nanço segi segi qureq na tigelosib sinğa na gurgurosib Yesus namqajqa gileb.

¹⁴ Onaqa Yesus a qobun na gilsiq tiryosiqqa nam atej di tamo unğasari tulan gargekoba nanği nami tiryqa sawaq di tariņesonab unjrej. Unjrsiqa a nanği qa are ugeiyej. Deqa a nanço areq aisiqa nanço ma tamo kalil boletnjroqnej.

¹⁵ Onaqa seņ aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa anğro nanği aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Seņ aiço. Qoloqas. Deqa ni na tamo unğasari nanği minjrimqa qure qureq gilsib di inği awaiyosib uyqab.”

¹⁶ Onaqa Yesus na minjrej, “Nanği kiyaca qure qureq gilqab? Niņgi segi na inği anainjriy.”

¹⁷ Degsi minjrnaqa nanği na kamba minjeb, “Iga inği sai. Iga bem 5 qe aiyela segi unu.”

¹⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “Bem ti qe ti di ijoq osib boiy.”

¹⁹ Onaqa nanği bem ti qe ti di osi bosib Yesus yonabqa a na tamo unğasari kalil nanği minjrej, “Niņgi kalil niņq di awoelenjoiy.” Onaqa nanği kalil awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa laņ goge tarosiq Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem ti qe ti giņgenyosiqqa aqa anğro nanği enjrnaqa nanği na osi giloqnsibqa tamo unğasari nanği jeisib enjreqnab uyoqneb.

²⁰ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa ingi oto uratelenjeb qaji di Yesus aqa angro nanği na ko-roiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej.

²¹ Tamo kalil bem ti qe ti uyeb qaji nanği sisiyeb 5,000. Ariya unğasari ti angro du du ti nanği sisiyosai.

Yesus a ya banğaq na walwelej

²² Onaqa Yesus na aqa angro nanği endegsi minjrej, “Niñgi qobun gogetosib namoosib gilsib ya agu taqal beiq di tiryosib soqniy. E na tamo unğasari nanği minjritqa nango qure qureq jaraiyoqnib e bqai.”

²³ Onaqa Yesus aqa angro nanği namoosib qobun na gileqñabqa Yesus na tamo unğasari nanği minjrnaq jaraiyeqñabqa a segi Qotei pailyqa marsiq manaq oqej. Oqsiq a segi mana goge di sonaqa bilaqtej.

²⁴ Onaqa aqa angro nanği qobun na gileqñabqa ya agu ambleq di jagwa koba tigelosiqa ya korkortosiqa nanği pulutnjrej.

²⁵ Nobqolo ambru Yesus a aqa angro nanğoq bosiq ya banğaq na walwelosiqa nanği daurnjrsiq gilej.

²⁶ Onaqa nanği nam ateb di Yesus a ya banğaq na walwelosiq nango areq beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib nanği tulan ulaugetosib lelenkobaeb.

²⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Nunğo are sinğilatiy. Endi e beqnum. Ulaaib.”

²⁸ Onaqa Pita na minjej, “O Tamo Koba, ni kiyo beqnum? Ni degam e odbimqa e kamba ya banğaq na walwelosiy ino areq bqai.”

²⁹ Onaqa Yesus na Pita minjej, “Od, endi e. Ni au.” Degsi minjnaqa Pita a qobuŋ uratosiqa ya banqaq na walwewosi gilsiq Yesus jojomyej.

³⁰ Yesus jojomyosiqa ŋam atsiq jagwa unsiq ulaej. Ulaosiq tuqoqnsiq maosiq Yesus minjej, “O Tamo Koba, e tuqeqnum. Deqa ni e aqaryaibe.”

³¹ Onaqa Yesus na aqa ban waiyosiq Pita ojsiq soqtej. Soqtosiq minjej, “Kiyaqa ni areqalo aiyel-tonum? Ni e qa ino areqalo siŋilatqa yonum keresaiimqo.”

³² Degsi minjsiqa naŋgi aiyel qobuŋ gogeton-abqa jagwa laej.

³³ Onaqa tamo qobuŋq di soqneb qaji naŋgi Yesus aqa maŋwa di unsibqa naŋgi aqa ŋam soqtosib minjeb, “Bole, ni Qotei aqa Niri.”

Tamo ungasari naŋgi Yesus aqa gara mutu oje-qnab naŋgo ma kobooqnej

³⁴ Yesus aqa angro naŋgi koba na qobuŋ na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Genesaret sawaq di tiryeb.

³⁵ Tiryonabqa qure deqaji naŋgi na Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrej. Poinjrnaqa anjam qarinyonab qure qure kalil jojom di soqneb naŋgi quoqnsib naŋgo ma tamo naŋgi joqoqnsib Yesus aqa areq osi belenoqneb.

³⁶ Belenoqnsib Yesus endegsib minjoqneb, “Naŋgi ino gara mutu segi ojobqa naŋgo ma kobooqnaqas.” Onaqa Yesus na odnjrnaqa tamo ungasari kalil ma ti soqneb qaji naŋgi aqa gara mutu ojoqneb. Ojoqneb qaji kalil naŋgo ma kobooqnej.

15

Yesus a Qotei aqa dal anjam ti moma nanngo kumbra qa ti marej

¹ Onaqa bati deqa Farisi nanngi ti dal anjam qalie tamo qudei ti nanngi Jerusalem dena bosibqa Yesus aqa areq di koroeb. Koroosib minjeb,

² “Ino angoro nanngi kiyaaq gago moma nanngo kumbra gotranyeqñub? Agi nanngi inngi uyqa oqñsib mati ban yansosaisosib laña uyeqñub.”

³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninngi kiyaaq Qotei aqa dal anjam gotranñoqñsibqa olo nuñgo segi moma nanngo kumbra dauryeqñub?”

⁴ Qotei a nami marej, ‘Ni ino ai abu nanngo sorgomq di geregere sosimqa nanngo anjam dauryeqñe. Tamo bei na aqa ai abu nanngi misiliñnjrimqa a qalib moyem.’ Qotei a nami degsi marej.

⁵ Ariya ninngi mareqñub, ‘Tamo bei aqa ai kiyo aqa abu kiyo inngi qa truquamqa a na minjqas, “Ijo inngi inngi ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraiyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai.”’

⁶ A degsi minjqas di ninngi marqab, ‘A keretqo. A na aqa ai abu nanngi aqaryainjraiq.’ Ninngi degsib marqab. Nuñgo kumbra dena ninngi Qotei aqa anjam gotranñoqñsibqa olo nuñgo segi moma nanngo kumbra dauryeqñub.

⁷ “Ninngi gisañ tamo. Ninngi anjam maro aiyelteqñub. Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a kere ninngi qa anjam endegsi marej,

⁸ “Tamo nanngi di nanngo medabu na ijo ñam soqteqñub. Ariya nanngo are miligi e qa sosai. Isaq di unu.

9 Nanɓi laɓa baban na e qa loueqnub. Osib mandam tamo nanɓo dal anjam palontoqnsib olo beltoqnsib mareqñub, “Anjam endi Qotei aqa anjam.” ’ ’ ”

Inɓi kiye na tamo a jiga yeqñu?

10 Yesus a Farisi nanɓi anjam degsi minjrsiqa olo tamo unɓasari kalil nanɓi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Niɓi ijo anjam endi geregere qusib poinɓem.

11 Tamo bei a inɓi uyimqa aqa miligiq aiqas dena tamo jiga yqasai. Inɓi uge uge tamo aqa medabuq na branteqñu qaji dena tamo jiga yeqñu.”

12 Yesus na tamo unɓasari nanɓi anjam degsi minjrsiq koboonaqa aqa anɓro nanɓi aqa areq bosib minjeb, “Farisi nanɓi ino anjam di qusib ni qa are ugeinjrɓo. Di ni qalie e?”

13 Onaqa Yesus na minjrej, “Ijo Abu laɓ qureq di unu qaji a inɓi yagobuleqñu. Inɓi kalil a yagosai qaji di a na jirim qoji otorosim taqal breinjrɓas.

14 Deqa niɓi Farisi nanɓi uratnjrib soqñeb. Nanɓi tamo ñam qandimo bul unub deqa nanɓi na tamo bei gam osoryqa keresai. Niɓi qalie, tamo ñam qandimo bei na tamo ñam qandimo bei aqa ban ojsim ombla walwelqab di ombla mangalsib subq aiqab. Farisi nanɓi tamo deqaji bul.”

15 Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, inɓi jiga qa yawo anjam ni maronum di aqa utru geregere plaltosim mergim iga quqñom.”

16 Onaqa Yesus na kamba aqa anɓro nanɓi endegsi minjrej, “Niɓi dego ijo yawo anjam di aqa utru poinɓosai e?”

17 Tamo nan̄gi in̄gi uyeq̄nabqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeq̄nub. Niñgi di poiñgosai kiyo?

18 In̄gi uge uge tamo aqa are miligiq na oqoq̄n-siq medabuq na branteq̄nu qaji dena tamo jiga yeq̄nu.

19 In̄gi uge uge di agi ubtosiy mern̄gwai. Areq̄alo uge uge, tamo qaloqa, uña qa laoqa, was aqa ñaun̄ anjamyoqa, bajin̄oqa, was aqa jejamu laña gisañyoqa, was yomuiyoqa.

20 Kumbra uge uge dena tamo jiga yeq̄nu. Tamo a ban̄ yansosaisosim laña in̄gi uyqas dena a jiga yqasai.”

Kenan qaji uña a Yesus qa aqa areq̄alo siñgilatej

21 Onaqa Yesus a dena tigelosiqa walwelosiq Tair qure ti Saidon qure ti nan̄go sawaq gilej.

22 Gilsiq di sonaqa Kenan qaji uña bei a sawa dena brantosiqa Yesus aqa areq̄ bosiq siñgila na pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, Devit aqa Niri, ni e qa are ugeimeme. Mondor uge na ijo an̄gro sebin̄ a tulañ ugeugeiyosiq jaqatin̄ koba yeq̄nu.”

23 Onaqa Yesus a uña di aqa anjam qusiq quosaibulosiq anjam bei kamba minjosai. A mequmej. Deqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi aqa areq̄ bosib minjeb, “O Tamo Koba, uña di a siñgila na iga pailgoq̄nsiq daurgeq̄nu. Deqa ni na saidyimqa a puluosim ulañqas.”

24 Onaqa Yesus na minjrej, “Israel nan̄gi sougete-junub. Nan̄gi kaja bul mandor saiqoji. Qotei na e qarın̄bonaq nan̄go segiq bem.”

²⁵ Onaqa uña di a Yesus aqa areq di singa pulutosiqa pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ni e aqaryaibe.”

²⁶ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Iga angro du du nanjo ingi yainjrsim olo baun nanji anainjrqom di kumbra bolesai.”

²⁷ Onaqa uña dena olo Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anjam bei mermit ni que. Angro du du nanji ingi uyeq nabqa ingi ñenji ululonqnaqa baun nanji dego uyeq nub.”

²⁸ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa minjej, “O uña, ni e qa ino areqalo tulan singilatonum. Osim agi ni na anjam degsi merbonum. Deqa ni gilime. Ino anjam di e na dauryosiy ino angro boletqai.” Degsi minjnaqa bati qujai deqa mondor uge na aqa angro di uratonaqa a boleej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanji boletnjroqnej

²⁹ Onaqa Yesus a sawa di uratosiqa walwelosiq Galili ya aguq di brantej. Brantosiqa dena manaq oqsiq dia awesoqnej.

³⁰ Awesonaga tamo ungasari tulan gargekoba nanji na tamo singa qandamnjo qaji ti tamo nam qandimnjo qaji ti tamo jejamu lainjro qaji ti tamo meñ singilainjro qaji ti tamo ma utru segi segi so qaji nanji ti joqsib boqnsib Yesus aqa areq di atoqneb. Ateq nabqa a na nanji kalil boletnjroqnej.

³¹ Deqa tamo meñ singilainjro qaji nanji olo anjam bole maroqneb. Tamo jejamu lainjro qaji nanjo jejamu olo singilaoqnej. Tamo singa qandamnjo qaji nanji olo tigelosib walweloqneb.

Tamo ñam qandimnjro qaji nañgi olo ñam poinjre-
qnaqa sawa unoqneb. Deqa tamo uñgasari kalil
nañgi Yesus aqa mañwa di unoqnsib tulañ prugo-
qnsib Israel nañgo Qotei aqa ñam soqtoqneb.

Yesus a tamo 4,000 nañgi inñgi anainjrej

³² Onaqa Yesus na aqa anñgro nañgi olo metnjr-
naqa aqa areq bonabqa minjrej, “Tamo uñgasari
nañgi bati qalub e koba na soqneb nañgi inñgi
saiqoji. Deqa e nañgi qa are ugeibqo. E nañgi mam
ti suweinjitqa gamq di nañgi mam na lao uge.”

³³ Degsi minjrnaqa nañgi na kamba minjeb,
“Sawa endi wadau. Deqa iga inñgi qabe na os-
imqa tamo uñgasari gargekoba endi anainjronam
kereqas?”

³⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Niñgi bem gembub
unu?” Onaqa minjeb, “Bem 7 unu. Qe kiñilala quja
quja dego unu.”

³⁵ Onaqa Yesus na tamo uñgasari nañgi minjrej,
“Niñgi kalil mandamq di awoelenoiy.”

³⁶ Degsi minjrnaqa nañgi kalil mandamq di
awoonabqa Yesus na bem 7 ti qe ti di osiqa Qotei
pailyej. Pailyosiqa bem ti qe ti ginjenyosiqa aqa
anñgro nañgi enjreqnaqa nañgi na osi giloqnsibqa
tamo uñgasari nañgi anainjreqnab uyoqneb.

³⁷ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa inñgi oto
urateleñeb qaji di Yesus aqa anñgro nañgi na ko-
roiyoñib gumba kokba 7 di jignab maqeleñej.

³⁸ Tamo kalil inñgi uyeb qaji nañgi sisiyeb 4,000.
Ariya uñgasari ti anñgro du du ti nañgi sisiyosai.

³⁹ Onaqa Yesus na tamo uñgasari kalil nañgi
suweinjrnaqa nañgo qure qureq gileqnaqqa a
qobuñ gogetosiqa Magadan sawaq gilej.

16

Farisi nanġi Qotei aqa maṇwa bei unqajqa mareb

¹ Onaqa Farisi ti Sadyusi ti nanġi Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a ojqa-jqa deqa gisanjosib minjeb, “Ni endego Qotei aqa maṇwa bei babtım iga unqom.”

² Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Bilaqteqnaqa niṅgi mareqnuḅ, ‘Seṅ lentqo. Lanbi usriṅqo. Deqa sawa boleqas.’

³ Nebeeqnaqa niṅgi mareqnuḅ, ‘Lanbi tuluqo. Seṅ lentqo. Deqa jagwa awa ti bqas.’ Od, niṅgi lan unoqnsib geregere pegiyeqnuḅ. Ariya Qotei aqa maṇwa bini branteqnu qaji di niṅgi kiyaaqqa utru poiṅgosaieqnu?

⁴ Tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji naṅgo kumbra tulaṅ ugedamu. Nanġi Qotei areiyosaieqnuḅ. Nanġi gaigai Qotei aqa maṇwa laṅa unqajqa metbeqnuḅ. Deqa e na Qotei aqa maṇwa bei nanġi osornjrqaṣai. Jona aqa maṇwa segi osornjritqa nanġi unqab.” Yesus na Farisi ti Sadyusi ti nanġi degsi minjrṣiqa uratnjrṣiq gilej.

Bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam

⁵ Osiqa Yesus na aqa aṅgro nanġi joqsiqa koba na olo qobuṅ gogetosibqa ya agu taqal beiq di branteb. Bati deqa aqa aṅgro nanġi bem oqajqa are walnjrej.

⁶ Onaqa Yesus a nanġi endegsi minjrej, “Niṅgi geregere ṅam atsib soqniy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi naṅgo bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulaṅ kobaqujaqas. Sadyusi naṅgo bem dego tiyekritosim tulaṅ kobaqujaqas.”

⁷ Onaqa Yesus aqa aŋgro naŋgi aqa yawo anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Iga bem osai deqa kiyo mergwo?”

⁸ Onaqa Yesus a nango anjam di qalieosiqa minjrej, “Nuŋgo areqalo e qa siŋgilatqa yonub tulaŋ keresaiiŋwo. Niŋgi kiyaaqa bem osai deqa mareqnu?”

⁹ Niŋgi e qa poiŋgosai unu kiyo? E nami bem 5 giŋgeŋyosimqa tamo 5,000 anainjronam uynab menetjrnaga niŋgi iŋgi oto koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej. Niŋgi deqa are walŋwo kiyo?

¹⁰ E bati bei bem 7 dego giŋgeŋyosimqa tamo 4,000 anainjronam uynab menetjrnaga niŋgi iŋgi oto koroiyosib gumba kokba 7 di jignab maqelenej. Niŋgi deqa are walŋwo kiyo?

¹¹ O ijo aŋgro, e niŋgi bem tiyeqnu qaji sum qa merŋgonum di e niŋgi yawo anjam merŋgonum. E niŋgi bem bole qa merŋgosai. Niŋgi kiyaaqa deqa poiŋgosai? Niŋgi quiy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi ti Sadyusi ti nango bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulaŋ kobaqujaqas. Niŋgi deqa geregere ŋam atsib soqniy.”

¹² Yesus na aqa aŋgro naŋgi degsi minjrnaga naŋgi qusib poinjrej, “Bole, Yesus a bem bole tiyosim kobaqujaqas deqa iga mergosai. Farisi ti Sadyusi ti nango gisaŋ anjam bem bul tulaŋ kobaqas deqa iga mergwo.”

Pita a Yesus qa poiyoŋaqa aqa ŋam ubtej

¹³ Onaqa bati bei Yesus na aqa aŋgro naŋgi olo joqsiqa koba na walwelosib Sisaria Filipai qure naŋgo sawaq di branteb. Brantosib Yesus na aqa

angro nanği endegsi nenemnjrej, “Tamo unğasari nanği e Tamo Angro e qa kiyersib mareqñub?”

14 Onaqa nanği na minjeb, “Tamo qudei nanği mareqñub, ni Jon yansnjro qaji. Qudei nanği mareqñub, ni Elaija. Qudei nanği mareqñub, ni Jeremaia kiyo Qotei aqa medabu o tamo nanği nami soqñeb deqaji bei kiyo?”

15 Onaqa Yesus a nanği olo nenemnjrej, “Niñgi segi e qa kiyersib mareqñub?”

16 Onaqa Saimon Pita na minjej, “Ni Kristus. Ni Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa Njiri.”

17 Pita a kamba Yesus degsi minjnaqa a na minjej, “O Saimon, Jona aqa ñiri, ni tulañ areboleboleimeme. Di kiyaaqa? Ino anjam merbonum di mandam tamo bei na babtosiq mermosai. Ijo Abu lañ qureq di unu qaji a segi na anjam di babtosiq mermqo.

18 Deqa e ni endegsi mermqai. Ni Pita. Ni meniñ bul. Meniñ quraq di e na ijo segi tamo unğasari kalil nanği koroinjrçai. Koroinjritqa Moiyo Qure aqa siñgila na nanği ugetñjrçai keresai.

19 O Pita, ni que. Qotei a lañ qureq di Mandor Koba unu deqa e ni siñgila emqai. Emitqa ni mandamq endi gam getentqam di Qotei a dego lañ qureq di gam getentqas. Ni mandamq endi gam waqtqam di Qotei a dego lañ qureq di gam waqtqas.”

20 Yesus na Pita degsi minjsiqa olo aqa angro nanği endegsi minjrej, “E Kristus. Niñgi ijo ñam di ubtosib tamo qudei minjraib.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelçai”

²¹ Bati deqa Yesus na aqa angro nanği endegsi minjrej, “E Jerusalem aiyeqnum. Dia Juda gate nanği ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti e jaqatin koba ebsib lubsib moiyoṭbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” Yesus a anjam di ubtosiq minjrej.

²² Onaqa Pita a anjam di qusiqa Yesus osiqa qalaq gilsiqa niriṅtosiq minjej, “O Tamo Koba, kumbra di inoq di degsi brantqa maraim.”

²³ Onaqa Yesus a bulosiqa Pita koqyosiqa niriṅtosiq minjej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo qoreq gile. Ni e uneq waibaim. Ni Qotei aqa areqalo dauryosai. Ni mandam tamo nanḡo areqalo dauryonum. Dauryosim agi ni na anjam di merbonum.”

²⁴ Osiqa Yesus na aqa angro kalil nanği endegsi minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratekritosim aqa segi namburbas qoboiyosim e daurbem.

²⁵ Tamo bei na aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas.

²⁶ Tamo bei a mandam qa ñoro kalil koroiyosim ariya mondoṅ aqa segi qunuṅ padalqas di ñoro dena a kiyersim aqaryaiyqas? Di keresai. Aqa qunuṅ padalqas di a awai kiye atsim dena aqa qunuṅ olo aqaryaiyosim a nambile sqas? Di keresai.

²⁷ E Tamo Angro. Mondoṅ e ijo Abu aqa rian na ti aqa lan angro nanḡo rian na ti bqai. Bosiy tamo unḡasari kalil nanḡo kumbra qa peginjrsiy awai keretosiy enjrqai.

28 E bole mernḡwai. Tamo qudei ijo areḡ endi tigelejunub qaji nanḡi moreḡosaisoqnibqa e Tamo Anḡro bḡai. Bosiy nanḡi taqatnjrsiy nanḡo Mandor Koba soqnit nanḡi e nubqab.”

17

Yesus aqa jejamu bulyonaq aqa anḡro qalub nanḡi unobeiteb

¹ Osiqa bati 6 onaqa Yesus a tigelosiqa Pita na Jems na aqa was Jon na nanḡi segi qalub joqsiqa koba na mana goge kobaq oqsib di soqneb.

² Sosibqa Yesus aqa jejamu bulyonaq nanḡi unobeiteb. Aqa ulatamu seḡ bul tulaḡ suwaḡoqnej. Aqa gara deḡo tulaḡ puloḡosiq qatekritej.

³⁻⁴ Onaqa Moses Elaija wo nanḡi brantosib Yesus koba na anjam maroqneb. Mareqnaḡa Yesus aqa anḡro nanḡi na nanḡi aiyel unjrsibqa Pita a Yesus minjej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo nanḡi bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni na e odbimqa e tal kiñilala qalub gereiyqai. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.”

⁵ Pita a degsi mareqnaqa laḡbi tulaḡ suwaḡosiq aisiqa nanḡi kabutnjrej. Onaqa laḡbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanḡi queb, “Endi ijo Anḡro qujai e na tulaḡ qalaqalaiyeqnum qaji. E a qa areboleboleibeḡnu. Deqa niḡi aqa anjam quetoqniy.”

⁶ Onaqa Yesus aqa anḡro nanḡi anjam di qusibqa tulaḡ ulaugeteb. Osib siḡa pulutosib mandamḡ di ḡam quosib ḡereḡeb.

⁷ Onaqa Yesus a nanġo areq gilsiq a nanġo gateq di aqa baŋ atsiqa minjrej, “Niŋgi tigeliy. Niŋgi ulaaib.”

⁸ Degsi minjrnaqa nanġi tigelosib ŋam ateb di Yesus a segi nanġi koba na sonab uneb. Nanġi tamo bei unosai.

⁹ Nanġi Yesus ombla manaq dena olo aiyogŋ-sibqa Yesus a siŋgila na minjrej, “Maŋwa niŋgi mana goge di unonub qaji di ubtosib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Anġro moisiy olo subq na tigelotqa bati deqa niŋgi na ubtosib minjroqŋ-qab.”

¹⁰ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusib kamba minjeb, “Dal anjam qalie tamo nanġi mareqŋub, ‘Elaija a namo bamqa Kristus a bunuqna bqa.’ Anjam di kiyafa degsib mareqŋub?”

¹¹ Onaqa Yesus na minjrej, “Nanġo anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo unġasari kalil nanġo areqalo gereiyetnrsim soqŋimqa bunuqna Kristus a bqa.

¹² Ariya e niŋgi endegsi mernġwai. Elaija agi bej. Bonaqa tamo nanġi a qa poinjrosai. Deqa gulbe kalil nanġi a yqajqa are soqnej qaji agi yeb. E Tamo Anġro dego degsib jaqatiŋ ebqab.”

¹³ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusib endegsi poinjrej, “Bole, Yesus a Elaija qa bole marosai. A Jon yansjro qaji qa marqa osiqa Elaija aqa ñam na yawo anjam marqo.”

Yesus a anġro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

¹⁴ Onaqa Yesus na aqa anġro qalub nanġi di joqsiqa koba na aisib tamo unġasari tulaŋ garggekoba

mana utruq di tariņesonab itnjreb. Onaqa tamo bei a bosiqā Yesus aqa areq di siņga pulutosiqā minjej,

15 “O Tamo Koba, ni ijo aņgro mel qa are ugeimimqa aqaryaiye. A bati gaigai nanarioqnsiqā dena aqa jejamu tulaņ ugeeqnu. Bati gargekoba a uloņoqnsiqā ņamyuwoq o yaq aiyeqnu.

16 Deqa e a osim ino aņgro naņgoq osi bonumqa naņgi na boletqa yonub keresaiinjrqo.”

17 Onaqa Yesus a anjam di qusiqā endegsi marej, “Niņgi tamo uņgasari bini bati endeqa unub qaji nuņgo areqalo e qa siņgilatosai bole sai. Nuņgo kumbra tulaņ uge. Bati gembub e niņgi koba na sosiyqa nuņgo gulbe di qoboiyoqnqai? Aņgro mel di ijo areq osib boiy.”

18 Onaqa osi bonabqa Yesus na mondor uge di ņirintosiq minjej, “Ni aņgro di uratosim ulaņ.” Degsi minjnaqa mondor uge na aņgro di uratosiq ulaņej. Ulaņonaqa bati qujai deqa aņgro a boleej.

19 Onaqa Yesus aqa aņgro naņgi aqa areq lumu bosib nenemyeb, “Iga kiyāqa mondor uge di wiyqa yonum keresaiigwo?”

20 Onaqa Yesus na minjrej, “Utru agiende. Niņgi e qa nuņgo areqalo siņgilatqa yonub niņgi tulaņ truquonub. E bole merņgwai. Nuņgo areqalo e qa siņgilato qaji di sis yago bul kiņāla sqas di kereqas. Degesqas di niņgi mana kobaquja endi minjibqa a nuņgo anjam dauryosim tigelosim sawa beiq gilqas. Nuņgo areqalo e qa siņgilato qaji degesqas di niņgi kumbra kalil yqa kereiņgwas.

21 Deqa niņgi mondor uge deqaji winjrqa osibqa niņgi mati iņgi uratosib quriēnosib Qotei paily-

oqniy. Dena qujai niŋgi na mondor uge winjrib jaraiqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

²² Onaqa Yesus na aqa angro naŋgi olo joqsiqa koba na sawa di uratosib Galili sawaq gilsib dia sosibqa Yesus na minjrej, “E Tamo Angro. Jeu tamo naŋgi na e ojsib tamo qudei naŋgo banq di e atqab.

²³ Atib lubib moiqai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” Onaqa Yesus aqa angro naŋgi anjam di qusib utru poinjrosai. Deqa naŋgi are tulaŋ gulbekobainjrej.

Yesus a atra tal takis waiyej

²⁴ Onaqa bati bei Yesus aqa angro naŋgi koba na walwelosib Kaperneam qureq gileb. Gilsib di sonabqa atra tal takis o tamo naŋgi Pita aqa areq bosib nenemyeb, “Nuŋgo Qalie Tamo a atra tal takis oqnsiq ateqnu e?”

²⁵ Onaqa Pita na minjrej, “Od, a ateqnu.”

Osiqa Pita a tal gogetosiqa takis o tamo naŋgo anjam di Yesus minjqa laqnaqa Yesus a nami qalieosiq deqa minjoqujatej, “O Saimon, ni kiyersi are qalonum? Mandam endeqaji mandor naŋgi yai naŋgoq dena takis eqnub? Naŋgo segi angro naŋgoq dena eqnub kiyo tamo laŋaj naŋgoq dena eqnub kiyo?”

²⁶ Onaqa Pita na kamba minjej, “Tamo laŋaj naŋgoq dena eqnub. Naŋgo segi angro naŋgoq dena osaieqnub.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni kere maronum. E Qotei aqa Angro unum deqa e atra tal takis atqa uratqai di kere.

²⁷ Uŋgum. Iga takis o tamo naŋgo are ugetet-njrqasai. Deqa ni alile aisim yima waiyosim qe

namoqna oqam qaji di aqa medabu waqtosimqa aqa medabu miligiq di silali bei soqnim unqam. Unsim silali di osi gilsim gago aiyel qa takis atqa osimqa takis o tamo nanġi enjre.”

18

Ninġi anġro kiñlala bul soqniye

¹ Bati deqa Yesus aqa anġro nanġi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, Qotei lan qureq di unu qaji a na iga taqatgosim gago Mandor Koba soqnim bati deqa ino anġro yai a iga kalil bunġosim ñam ti sqas?”

² Onaqa Yesus na anġro kiñlala bei metonaq aqa areq bonaqa nanġo ambleq di tigeltosiqa osornjrej.

³ Osornjrsiqa minjrej, “E bole mernġwai. Ninġi are bulyosib anġro kiñlala endeqaji bulqasai di Qotei lan qureq di unu qaji a na ninġi taqatnġwasai. Osim a nunġo Mandor Koba sqasai dego.

⁴ Tamo bei na aqa segi ñam aguq atsim anġro kiñlala endeqaji bulqas di Qotei na tamo di aqa ñam olo soqtetimqa a tamo kalil nanġi bunġnjsim a ñam ti sqas. Deqa Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqas.

⁵ “Tamo bei a e qa are qalsimqa anġro kiñlala endeqaji bei osim geregereiyqas di a e dego osim geregereibqas.”

Ninġi une torei uratij

⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na anġro kiñlala endeqaji bei e qa aqa areqalo sinġilateqnu qaji di osim uneq waiyqas di a kumbra tulan ugedamu yqo. Iga tamo di ojsim meniñ kobaquja

osim sil na aqa kakroq di tontosim waiyim ya robuq aisim moiqas di kere.

⁷ “Bunuqna tamo qudei nanği tamo qudei uneq breinjroqñqab. Bole, kumbra di brantoqñqas. Ariya tamo nanği kumbra di yoqñqab qaji nanği tulañ padalougetqab.

⁸ Ino bañ na kiyo ino siñga na kiyo ni titmosim uneq waimq̄a laqnimq̄a di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaq̄a? Ni bañ geño kiyo siñga geño kiyo sosimq̄a une bei yq̄asai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni bañ aiyel ti kiyo siñga aiyel ti kiyo sosimq̄a une yq̄am di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimq̄as. Ñamyuwo di gaigai yuoqñsim sqas.

⁹ Ino ñamdamu na ni titmosim uneq waimq̄a laqnimq̄a ñamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaaq̄a? Ni ñamdamu qujai ti sosimq̄a une bei yq̄asai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni ñamdamu aiyel ti sosimq̄a une yq̄am di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimq̄as.

¹⁰ “Deqa niñgi añgro kiñilala endeqaji nanği qa ugeaib. E mernğwai. Nañgo lañ añgro nanği na ijo Abu lañ qureq di unu qaji aqa ulatamu gaigai koqyeqñub.

¹¹ E segi Tamo Añgro. E na tamo unğasari padalo gamq̄ di unub qaji nanği elenq̄eñnum. E deqa mandamq̄ aiyem.

Kaja du alelqo qaji aqa yawo anjam

¹² “Niñgi kiyersib are qalonub? Tamo bei aqa kaja 100 nanği manaq di soqñibq̄a qujai bei alelamq̄a a kiyerq̄as? E mernğwai. A na kaja 99 nanği

uratnjrsim qujai alelqo qaji di namosim gilsim itqas.

¹³ E bole mernḡwai. A na kaja qujai di itosim tulan areboleboleiyqas. A kaja du du 99 alelosai qaji nanḡi qa tulan areboleboleiyqasai. Qujai alelqo qaji a qa tulan areboleboleiyqas.

¹⁴ Dego kere nunḡo Abu lanḡ qureq di unu qaji a anḡro kiñala endeqaji bei padalqajqa a deqa are sosai.”

Ninḡi nunḡo was aqa une olo gereiyeti

¹⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ino Kristen was bei na ni une bei emimqa ninḡi segi aiyel ombla awoosib aqa une ni emqo qaji di ubtosim minje. Minjimqa a ino anjam qusim are bulyqas di ni na ino was olo onum.

¹⁶ Ariya a ino anjam quetmosaiamqa ni na Kristen tamo qujai kiyo aiyel kiyo joqsimqa nanḡi ni taqmosib ino was aqa une di olo ubtosib minjqab.

¹⁷ Ariya a nanḡo anjam dego quetnjrosaiamqa ni na Kristen tamo unḡasari kalil nanḡi metnjrim koroosib ni taqmosib ino was aqa une di olo ubtosib minjqab. Ariya a nanḡo anjam dego quetnjrosaiamqa ni na a qoreiye. Ni na une tamo ti takis o qaji tamo ti nanḡi qoreinjreqnum dego kere ni na ino was di qoreiye.

¹⁸ “E bole mernḡwai. Ninḡi mandamq endi gam getentqab di Qotei a dego lanḡ qureq di gam getentqas. Ninḡi mandamq endi gam waqtqab di Qotei a dego lanḡ qureq di gam waqtqas.

¹⁹ “E olo mernḡwai. Mandamq endi ijo anḡro aiyel nanḡi inḡi bei oqa marsibqa areqalo qu-

jaitosib ijo Abu laŋ qureq di unu qaji a pailyqab di a na inŋi di enjrŋas.

²⁰ Tamo aiyel kiyo qalub kiyo ijo ñam qa are qalsib koroqab di e naŋgo ambleq di sqai.”

Gago Kristen was aqa une kobotqajqa yawo an-jam

²¹ Onaqa bati deqa Pita a Yesus aqa areq bosiq nenemyej, “O Tamo Koba, ijo Kristen was bei na e une gembub ebimqa e aqa une di moiyoŋqai? E endegyqai kiyo? A na une 7 ebimqa aqa une di moiyoŋqai. Ariya a olo une bei ebimqa e moiyoŋqasai. Degyqai kiyo?”

²² Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ino was bei na ni une 7 emimqa aqa une di segi moiyoŋqam di keresai. A na une gargekoba emoŋnsim soŋnim ni aqa une kalil di dego moiyoŋtoŋne. A ni une 7 emoŋnim une di moiyoŋtoŋne. Olo une 7 emoŋnim moiyoŋtoŋne. Degsim giloŋnem.

²³ “Niŋgi quiy. Qotei laŋ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo uŋgasari naŋgi taŋatnjrsim naŋgo Mandor Koba sqas. Kumbra di mandor bei aqa kumbra sigitejunu. Mandor dena aqa kaŋgal tamo qudei nami silali yaiyeb qaji di kamba olo yqajqa minjrej.

²⁴ Aqa kaŋgal tamo bei 10 milion kina yaiyej qaji di osib aqa ulatamuq di tigelteb.

²⁵ Tigeltonabqa a na silali di kamba olo yqajqa keresaiyej. Deqa mandor a na minnej, ‘Ni silali di kamba olo e ebqa keresaiimqo deqa e ni ino ŋaun wo ino aŋgro naŋgi ti osiy tamo bei aqa baŋq di uratŋgitqa tamo dena silali ebimqa niŋgi a laŋa wauetoŋqab. Ino inŋi inŋi kalil dego e

ni yaimosiy tamo qudei nanği enjritqa nanği na kamba silali ebqab. Gam dena ni silali nami yaibem qaji di kobotqam.'

²⁶ Degsi minjnaq qusiqa aqa areq di singa pulutosiqa pailyosiq minjej, 'O Tamo Koba, ni e kumbra degbaim. Ni e qa dulosim mati e qa tarinoqnime. E silali nami yaimem qaji di kalil itosiy e kamba emekritqai.'

²⁷ Onaqa mandor a kanğal tamo deqa dulosiqa silali kalil nami yaiyej qaji di lanğa kobotej. Osiqa a uratonaq gilej.

²⁸ "Gilsiq a kanğal tamo bei ombla wauo qaji a itosiqa ojsiq kakro apiyetosiq minjej, 'Ni nami 10 kina yaibem qaji di kamba olo ebe.'

²⁹ "Degsi minjnaq qusiqa aqa areq di singa pulutosiqa pailyosiq minjej, 'Ni e qa dulosim mati e qa tarinoqnime. E 10 kina nami yaimem qaji di itosiy e kamba emekritqai.'

³⁰ Degsi minjnaqa a aqa anjam di quetqa asgiyonaqa a osi gilsiq tonto talq di waiyosiq minjej, 'Ni tonto talq endi soqne. Bunuqna ni 10 kina nami yaibem qaji di kamba ebekritimqa e ni olo uratmit oqedqam.'

³¹ "A degyonaqa kanğal tamo qudei a koba na wauo qaji nanği unsibqa are ugeinjrnaqa aisib nango mandor a deqa saiyosib minjeb.

³² Minjnab qusiqa kanğal tamo di metonaq bonaqa minjej, 'Ni kanğal tamo uge. Ni e pailbonumqa silali ni nami yaibem qaji di e na kobotonum.

³³ E ni qa dulosim silali di kobotonum. Ariya kiyaga ni olo gilsim kanğal tamo bei ni ombla

wauo qaji a qa dulosai? Osim silali a na nami yaimej qaji di ni kobotosai?’

³⁴ Degsi minjsiqa a qa tulan minjin oqeton-aqa osiq qaja tamo nanjo banq di atsiqa minjrej, ‘Ningi a wau koba yibqa a jaqatin ti wauosim gilsim gilsim silali kalil nami yaibej qaji di kamba ebekritimqa ningi a olo uratib gilqas.’

³⁵ “O ijo angro, dego kere ningi nunjo are miligiq na nunjo Kristen was nanjo une kobotetnrqasai di ijo Abu lan qureq di unu qaji a dego nunjo une kobotetngwasai.”

19

Yesus a unja uratqajqa anjam marej

¹ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa a Galili sawa uratosiqa Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej.

² A di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi a dauryosib aqa areq di koroonaqqa a na nanjo ma tamo kalil nanqi boletnjroqnej.

³ Onaqa Farisi nanqi olo Yesus aqa areq bosi-bqa a anjam bei grotimqa qusib nanqi a ojqajqa deqa gisanjosib endegsib nenemyeb, “Tamo bei aqa naur aqa jejamuq di une kiñala bei soqnimqa tamo dena a uratqa kere e? Gago dal anjam a kiyersi marqo?”

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei aqa anjam bei nenqrenq di so qaji di ningi nami sisiyosai kiyo? Anjam endegsi unu, ‘Tulan nami Qotei a mandam ti inqi inqi kalil ti gereiyosiqa bati deqa a tamo unja wo dego gereinjrej.

⁵ Gereinjrsiqā marej, “Tamo bei na aqa ai abu nanği uratnjrsimqa aqa ŋaun wo beterosib jejamu qujaitosib sqab.” ’

⁶ Qotei aqa anjam di agi nenğrenq di unu. Deqa tamo uña wo nanği jejamu qujai sqab. Nanği olo jejamu aiyel sqasai. Qotei na nanği aiyel turtnjrej deqa tamo bei na olo potnjraiğ.”

⁷ Onaqa Farisi nanği na kamba Yesus minjeb, “Ni anjam degsi mergonum deqa Moses a kiyaaqa dal anjam endegsi marej, “Tamo bei na aqa ŋaun uratqa osimqa pepa bei nenğrenyosim yosim di a uratqas’?”

⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Nunğo are getenğejunu deqa Moses a niği uña uratqa merñej. Ariya tulañ nami kumbra degsi sosai.

⁹ Niği quiy. Tamo bei na aqa ŋaun laña uratosim olo uña bei oqas di a na aqa ŋaun kumbra ugeq waiyqo. Di kiyaaqa? Uña di a nami tamo bei ombla une atosai deqa.”

¹⁰ Onaqa Yesus aqa anğro nanği na minjeb, “Tamo uña ti unub qaji nanği gulbe deqaji oqab deqa unğum. Nanği uña aib. Nanği laña soqneb.”

¹¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niği anjam maronub di tamo kalil nanği dauryqa keresai. Tamo nanği Qotei na siğila enjreqnu qaji nanği segi anjam di dauryqa kere.

¹² Tamo qudei nanğo jejamu bolesai. Nanği degsib ai miligiğ na ŋambabeb. Deqa nanği uña oqa keresai. Tamo qudei nanği tamo qudei na welum etnjreb deqa nanği anğrotqa keresai. Deqa nanği dego uña oqa keresai. Nanği laña unub. Ariya tamo qudei nanğo segi areqalo na Qotei aqa wau

ojqa marsibqa uña oqa urateqñub. Tamo nanği ijo anjam endi dauryqa kereamqa nanği dauryebe.”

Anğro du du nanği Yesus aqa areq beb

¹³ Onaqa tamo unğasari qudei nanği nanço anğro du du joqsib Yesus na aqa bañ nanço gateq di atetnrsim nanği qa Qotei pailyqajqa deqa marsib Yesus aqa areq beb. Beqñabqa Yesus aqa anğro nanği na saidnrsib minjreb, “Nuñgo anğro du du nanği joqsib endeq baib.”

¹⁴ Degsib saidnjrñabqa Yesus na aqa anğro nanği minjrej, “Anğro du du nanği uratnrib ijo areq beb. Nanği saidnraib. Tamo unğasari nanği anğro du du bul sqab di Qotei lañ qureq di unu qaji a nanço Mandor Koba sosim nanği taqatnjqas.”

¹⁵ Osiqa Yesus na anğro du du nanço gateq di aqa bañ atetnrsiqa a sawa di uratosiq gilej.

Ñoro tamo bei a Yesus ombla anjam mareb

¹⁶ Onaqa tamo bei a Yesus aqa areq bosiqqa nenemyej, “O Qalie Tamo, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e ñambile gaigai sqai?”

¹⁷ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni kiyaaqa e kumbra bole qa nenembonum? Qotei a segi qujai tamo bole. Ariya ni ñambile gaigai sqajqa osimqa ni Qotei aqa dal anjam daurye.”

¹⁸ Onaqa tamo dena olo Yesus nenemyej, “E dal anjam kiye dauryqai?” Onaqa Yesus na minjej, “Ni tamo bei qalsim moyotaim. Ni tamo bei aqa uña jejamu ojetaim. Ni bajinaim. Ni tamo bei aqa jejamu laña gisanymaim.”

¹⁹ Ni ino ai abu nanço sorgomq di gegerere sosimqa nanço anjam dauryoqne. Ni ino segi

jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanġi degsim gereinjroqne.’ ”

²⁰ Onaqa aġgro wala dena olo Yesus minnej, “E dal anjam kalil di nami dauryosim boqnem agi bini degsi unum. Deqa e Qotei aqa kumbra kiye keretosai unum?”

²¹ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni Qotei aqa kumbra kalil keretqa osimqa endegye. Ni gilsim ino inġi inġi kalil qarinyosim silali osim tamo inġi inġi saiġoji nanġi jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Osim bunuqna ni lan qureq di awai bole itqam.”

²² Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiqa are tulan gulbeijej. A inġi inġi koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulanej.

²³ Onaqa Yesus na aqa aġgro nanġi minjrej, “E bole mernġwai. Tamo unġasari inġi inġi koba ti unub qaji nanġi Qotei na taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa tulan banġi koba.

²⁴ E ninġi olo mernġwai. Kamel a yumba miligiq gilqajqa banġi koba. Dego kere tamo unġasari inġi inġi koba ti unub qaji nanġi Qotei na taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa tulan banġi koba.”

²⁵ Onaqa Yesus aqa aġgro nanġi anjam di qusi-bqa tulan prugugetosib minjeb, “Ni anjam degsi mergonum deqa tamo yai nanġi Qotei na elenajqa nanġi nambile gaigai sqa kere?”

²⁶ Onaqa Yesus a nanġi koqnjrsiqa minjrej, “Tamo nanġi segi nambile sqa keresai. Ariya Qotei na nanġi elenqa kere. Di kiyaaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

27 Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago ingi ingi kalil uratosim ni daurmeqnum. Deqa iga awai kiye oqom?”

28 Onaqa Yesus na minjrej, “E bole mernjgawai. Mondonj Qotei a lanj bunuj ti mandam bunuj ti atimqa bati deqa e Tamo Anjgro ñam kobaquja osiy ijo segi awo jaram kobaq di awesqai. Awe-sosiyqa ninji tamo e daurbegqub qaji metnjgitqa ninji dego awo jaram kokba 12 di awoelenqab. Awoosib Jekop aqa anjgro 12 nanjo moma kalil nanji taqatnjroqncab.

29 Deqa tamo nanji ijo ñam qa are qaloqnsib nanjo segi tal, nanjo was nanji, nanjo jaja nanji, nanjo ai abu nanji, nanjo anjgro nanji ti nanjo wau kalil dego uratnjrsib e daurbqab di Qotei na olo ingi bole bole tulanj gargekoba nanji enjrqas. Yimqa mondonj nanji njambile gaigai sqab.

30 Deqa ninji quiy. Tamo gargekoba bini ñam ti unub qaji nanji mondonj ñam saiqoji sqab. Ariya tamo gargekoba bini ñam saiqoji unub qaji nanji mondonj ñam ti sqab.”

20

Yesus a inji wauqa yawo anjam marej

1 Osiqa Yesus a olo aqa anjgro nanji endegsi minjrej, “Qotei lanj qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Kumbra di wau lanja bei aqa kumbra sigitejunu. Wau lanja dena nobqolo ambru tigelosiqqa aisiq tamo qudei nanji aqa inji wauq di wauetqajqa itnjrej.

² Itnjrsiqa minjrej, ‘Ningi ijo ingi wauq di wauoqñib wau qa bati koboamqa e na silali quruño quja quja engwai.’ Degsi minjrsiq qarijnjrnaqa nangi gilsib aqa ingi wauq di wauoqñeb.

³ Sen kiñala goge oqnaqa wau lanja a koro sawaq aisiqa dia tamo qudei nangi lanja tigelesonab unjrsiqa minjrej,

⁴ ‘Ningi dego gilsib ijo wauq di wauoiy. Wauab kere dego awai engwai.’

⁵ Degsi minjrnaqa nangi gilsib aqa ingi wauq di wauoqñeb. Qanam jige tamo qudei nangi dego lanja tigelesonab unjrsiqa minjrej, ‘Ningi dego gilsib ijo wauq di wauoiy. Wauab kere dego awai engwai.’ Degsi minjrnaqa nangi gilsib aqa wauq di wauoqñeb. Sen kelintonaga olo tamo qudei dego degsi minjrnaqa nangi gilsib wauoqñeb.

⁶ “Sen bilaqtonaga wau lanja a aisiqa gamq di tamo qudei nangi lanja tigelesonab unjrsiqa nenemnjrej, ‘Ningi kiyaga lanja tigelesonab sen bilaqtqo?’

⁷ Onaga nangi na minjeb, ‘Tamo bei na iga wau egosai deqa iga lanja tigelejunum.’ Onaga wau lanja na minjrej, ‘Ningi dego gilsib ijo ingi wauq di wauoiy.’

⁸ “Ariya wau qa bati koboonaqa wau lanja na aqa wau taqato tamo bei qarinyosiq minjej, ‘Ni gilsim wau tamo nangi di metnjrim ino areq di koroabqa nanjo awai enjre. Enjrqa osimqa tamo nangi bilaq bosib wauonub qaji nanjo awai namo enjrsimqa ariya tamo nangi nobqolo amburu bosib wauosib bilaqtonub qaji nanjo awai bunuqna enjre.’

⁹ Degsi minjnaq qusiqa tamo nanği bilaq bosib wauieb qaji nanği namo metnjrnaq aqa areq bonabqa silali quruño quja quja enjrej.

¹⁰ Onaqa tamo nanği nobqolo ambru bosib wauosib bilaqteb qaji nanği degsib unsibqa are qaleb, ‘Iga nobqolo ambru bosim wauosim bilaq-tonum. Deqa iga silali kobaquja oqom.’ Degsib are qalnabqa wau taqato tamo na nanği metnjrnaq aqa areq bonabqa nanği dego silali quruño quja quja enjrej.

¹¹ Onaqa nanği degsib unsibqa nanği na wau lanja niriñtosib minjeb,

¹² ‘Tamo nanği di bilaq bosib waukiñalayonubqa silali ni na iga egonum qaji dego kere nanği en-jronum. Iga nobqolo ambru wau eqnam sej oqsiq gago jeyamu tulan kanqanqnaqa bilaqtqo. Iga silali koba osai.’

¹³ “Onaqa wau lanja a nanğo anjam di qusiqa bei endegsi minjej, ‘O was, e ni kumbra uge emosai. Aqo ombla bini nobqolo anjam keretosimqa e ni silali quruño qujai emqa mermonum.

¹⁴ Deqa ni ino silali quruño qujai osim aiye. E ni silali quruño qujai emonum dego kere tamo nanği bunuqna bosib wauonub qaji nanği silali quruño quja quja enjronum. E ijo segi areqalo na degyonum.

¹⁵ Silali di ijo segi silali. Deqa e ijo segi are-qalo dauryosiy ijo silali jeiqa kere. E na tamo nanği bunu bonub qaji nanği kumbra bole en-jrqa areibqas enjrqa. Deqa ni kiyaca e qa are ugeimqo?”

¹⁶ Yesus a yawo anjam degsi marsiqa olo marej, “Dego kere tamo bini ñam ti unub qaji nanği mon-

don ñam saiqoji sqab. Ariya tamo bini ñam saiqoji unub qaji nan̄gi mon̄don̄ ñam ti sqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

¹⁷ Osiqa Yesus na aqa an̄gro 12 nan̄gi joqsiqa koba na walwelosib Jerusalem aiyogqneb. Aiyogqnsibqa Yesus na nan̄gi segitnjrsiqa endegsi min̄jrej,

¹⁸ “Nin̄gi quiy. E Tamo An̄gro. Iga Jerusalem aiyegqnum. Dia tamo gudei na e ojsib atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo ti nan̄go ban̄q di e atqab. Yimqa nan̄gi na ijo jejamuq di une qamsib merbqab, ‘Ni une ti. Deqa ni moiqam.’

¹⁹ Nan̄gi e degsib merbosib tamo nan̄gi Qotei qaliesai qaji nan̄go ban̄q di e atqab. Yimqa nan̄gi na e misil̄in̄boqnsib bu toqon̄ na kumbain̄boqnsib ñamburbasq di lubsib moiyoṭbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

Jems Jon wo nan̄gi aiyel tamo kokba sqajqa mareb

²⁰ Onaqa Sebedi aqa ñiri aiyel nan̄go ai ombla na Yesus aqa areq bosibqa nan̄go ai a sin̄ga pulutosiqa Yesus min̄jej, “O Tamo Koba, e ni anjam bei mermitqa ni ijo anjam dauryqa kere kiyo?”

²¹ Onaqa Yesus na kamba min̄jej, “Ni in̄gi kiye qa merbqam?” Onaqa a na Yesus min̄jej, “Mondon̄ ni gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa ijo an̄gro aiyel endi nan̄gi ino ban̄ woq ino ban̄ qonan̄q di awoqab.”

²² Onaqa Yesus na kamba nan̄gi aiyel endegsi min̄jrej, “Anjam nin̄gi merbonub di aqa utru nin̄gi geregere poin̄gosai. E jaqatin̄ koba oqai. Jaqatin̄ di ya uge uyo bul. Jaqatin̄ e oqai di nin̄gi aiyel dego

oqa kere e?” Onaqa nanği na minjeb, “Od, aqo aiyel oqa kere.”

²³ Onaqa Yesus na olo nanği aiyel minjrej, “Bole, jaqatin e oqai di ninği dego oqab. Ariya tamo yai nanği ijo ban woq ijo ban qonanq di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nanği ijo Abu na giltnjrej qaji nanği segi ijo ban woq ijo ban qonanq di awoqab.”

²⁴ Yesus aqa angro 10 nanngo namdamuq di was aiyel nanği na anjam di Yesus minjeb deqa qusib nanği aiyel qa njirjeb.

²⁵ Onaqa Yesus na aqa angro 10 nanği met-njrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ninği qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqateqñub qaji nanği nanngo segi ñam soqtoqñsib tamo unğasari nanği njirin na taqatnjreqñub.

²⁶ Ariya kumbra di nungoq di saiq. Nungo ambleq di angro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nungo wau tamo soqnem. Osim a ñam ti sqas.

²⁷ Nungo ambleq di angro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati nungo kanğal tamo soqnem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas.

²⁸ E Tamo Angro. Ninği ijo kumbra qalieosib degsib dauryoqñiy. Ijo kumbra agiende. E na tamo unğasari nanği wauetnjreqñum. E deqa bem. Tamo unğasari nanği e wauetbqajqa e deqa bosai. Bunuqna e ijo segi nambile uratosiy tamo unğasari gargekoba nanği elenqai.”

Yesus na tamo aiyel nam qandimnjro qaji nanği boletnjrej

²⁹ Osiqa Yesus na aqa angro nanği joqsiqa koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb.

Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko uratosib aiyeq nabqa tamo ungasari tulan gargekoba nanği Yesus dauryosib koba na aiyoqneb.

³⁰ Aiyeq nabqa tamo aiyel nam qandimnjro qaji nanği gam qalaq di awesosibqa anjam endegsib queb, “Yesus a beqnu.” Nanği degsib qusibqa tulan lelenosib mareb, “O Tamo Koba, Devit aqa Niri, ni aqo aiyel qa dulame.”

³¹ Onaqa tamo ungasari gargekoba Yesus dauryosib aiyoqneb qaji nanği na nanği aiyel niriñtnjrsib minjreb, “Ninği lelenkobaaib. Kirioiy.” Degsib minjrnabqa nanği aiyel kiriosai. Nanği olo tulan lelenoqnsib Yesus minjoqneb, “O Tamo Koba, Devit aqa Niri, ni aqo aiyel qa dulame.”

³² Onaqa Yesus a tigelosiq nanği aiyel metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “E ninği aiyel kiyerngwajqa deqa ninği e qa lelenoq nab?”

³³ Onaqa nanği aiyel na minjeb, “O Tamo Koba, aqo aiyel olo nam poigim sawa unqajqa deqa iga ni qa lelenoqnam.”

³⁴ Onaqa Yesus a nanği aiyel qa dulosiq aqa ban waiyosiq nango namdamu ojetnjrej. Ojetnjrnaqa nanği aiyel nam poinjrnaqa sawa unsibqa tigelosib Yesus dauryosib aiye b.

21

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq Jerusalem aiyej

¹ Onaqa Yesus aqa angro nanği koba na walwelosib aisib Jerusalem jojomyosib Betfage qureq di branteb. Betfage qure agi Oliv mana utruq

di unu. Di brantosib Yesus na aqa angro aiyel qarinjrsiqa minjrej,

² “Ningi aisib qure bei jom di unu di brantosib donki bei aqa du wo tontnironub unub di unjrqab. Unjrsib sil palontosib titnjrsib joqsib boiy.

³ Ningi sil palontoqribqa tamo bei na nenemngwas kiyo, ‘Ningi kiyaa donki aiyel nanngo sil palonteqnub?’ Degsi nenemngimqa ningi na minjiy, ‘Tamo Koba a wau ti deqa donki aqa du wo qa mergwo.’ Yimqa a na donki aqa du wo nanngi qarinjrim ijoq bqab.”

⁴ Yesus a kumbra di yej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

⁵ “Ningi na Saion qure nanngi endegsib minjriy, ‘Ningi uniy. Nunngo Mandor Koba a nunngoq beqnu. A lawo na beqnu. A areqalo minjin saiqoji. Deqa a donki quraq di awoosiq beqnu. Od, a donki aqa du quraq di awoosiq beqnu.’ ”

⁶ Onaqa Yesus aqa angro aiyel nanngi aisib anjam Yesus na minjrej qaji di dauryeb.

⁷ Osib nanngi donki aqa du wo Yesus aqa areq joqsib beb. Bosib nanngo segi gara jugo piqtosib donki aiyel nanngo quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiqa quraq di awoej.

⁸ Awoonaqa donki aiyel nanngi walwelosib aiye-qnabqa tamo ungasari tularj gargekoba nanngi belenosib nanngo segi gara jugo piqtelenosib gamq di tuelenoqneb. Tamo qudei nanngi nañuq dena nam banqa giñgenyosibqa osi bosib di dego gamq di tuelenoqneb.

⁹ Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq wal-

welqnaqa tamo ungasari namooqneb qaji nanği ti bunuoqneb qaji nanği ti tulan lelenoqnsibqa maroqneb, “O Devit aqa Niri, iga ni qa tulan areboleboleiqnu. Ni Tamo Koba aqa ñam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu. Deqa iga Qotei lan goge di unu qaji aqa ñam tulan soqtoqnqom.” Tamo ungasari nanği degoqnsib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹⁰ Onaqa Yesus a walwelosi aisiq Jerusalem di brantonaqa tamo ungasari kalil nanği a unsibqa tulan prugugetosib segi segi maroqneb, “Tamo endi yaiyo?”

¹¹ Degsib mareqnabqa tamo ungasari qudei Yesus dauryosib aiyuqneb qaji nanği na kamba minjreb, “Tamo endi Yesus. A Qotei aqa medabu o qaji tamo bole. Aqa qure utru Nasaret. Qure di Galili sawaq di unu.”

Yesus na tamo ungasari nanği atra talq dena winjrej

¹² Onaqa Yesus a walwelosi aisiqa atra tal koba miligiq gilej. Gilsiqqa ñam atej di tamo ungasari gargekoba nanği inği inği qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiqa nanği winjrnaq jaraiyeb. Tamo qudei nanği silali piloqneb. Qudei nanği binon qarinyoqnsib dena silali oqneb. Deqa Yesus a nanço jar ti jaram ti bilbelyosiqa nanği dego winjrnaq jaraiyeb.

¹³ Nanği kalil jaraiyeqnabqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Ijo tal endi pailyqajqa tal.’ Ariya ninği na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nanço tal bulqo.”

14 Yesus a atra tal miligiq di sonaqa tamo nam qandimnjro qaji ti tamo sinja qandamnjro qaji ti nanqi aqa areq beq nabqa a na nanqi kalil bolet-njroqnej.

15 Onaqa angro du du atra tal miligiq di soqneb qaji nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa tulan lelenoqnsib minjoqneb, “O Devit aqa Njiri, iga ni qa tulan areboleboleigeqnu.” Onaqa dal anjam qalie tamo nanqi ti atra tamo kokba ti nanqi angro du du nanjo anjam di qusibqa Yesus qa ugeeb.

16 Osib Yesus minjeb, “Angro du du nanqi lelenoqnsib anjam mareq nub di ni queqnum e?” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Od, e nanjo anjam queqnum. Ariya anjam bei nenqrenq di unu qaji di ninqi nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende, ‘O Abu, angro du du ti angro mom ti nanqi ino nam soqteq nub.’ ”

17 Yesus a nanqi degsi minjrsiq koboonaqa a tigelosiq Jerusalem uratosiq Betani qureq gilej. Gilsiq qolonaq di neiej.

Yesus a qura minjej, “Ni olo bunu geitqasai”

18 Nebeonaqa Yesus a olo tigelosiq Jerusalem aiyooqnsiq gamq di a mamyej.

19 Mamyonaqa nam atsiqa qura banga ti gam qalaq di tigelesonaq unsiqa aqa gei unqajqa utruq gilej. Gilsiq unej qura gei bei saiqoji. Banga segi sonab unej. Unsiqa qura di minjej, “Ni olo bunu geitqasai.” Degsi minjnaqa bati qujai deqa qura di utru ti kalil laosiq moiyej.

20 Onaqa Yesus aqa angro nanqi aqa kumbra di unsibqa tulan prugugetosib Yesus nenemyeb, “Qura di kiyersi urur laosiq moiqo?”

21 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mernḡwai. Niḡgi Qotei qa nuḡgo areqalo siḡgilatosib nuḡgo areqalo aiyeltqasai di niḡgi dego qura minjibqa a laosim moiḡas. Qura segi sai. Niḡgi mana kobaquja endi dego minjqab, ‘Ni tigelosim yuwalq aiye.’ Minjibqa a nuḡgo anjam di dauryosim tigelosim yuwalq aiḡas.

22 Deqa niḡgi Qotei qa nuḡgo areqalo siḡgilatosib iḡgi bei qa pailjqab di niḡgi iḡgi di oqab.”

Juda naḡgi na Yesus nenemyeb, “Ni siḡgila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?”

23 Osiqa Yesus a olo atra tal miligiq gilsiq dia Qotei aqa anjam palontoqnej. Onaqa Israel naḡgo gate naḡgi ti atra tamo kokba ti naḡgi na Yesus aqa areq bosib nenemyeb, “Ni iga merge. Ni siḡgila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinqmej deqa ni bosim wau endi yeqnum?”

24 Onaqa Yesus na minjrej, “E kamba anjam bei niḡgi nenemḡwai. Nenemḡgitqa niḡgi e merbibqa e yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ubtosiy mernḡwai.

25 Niḡgi na merbiy. Yai na Jon qarinqyonaq bosiqqa tamo unḡasari naḡgi yansjroqnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo?”

Onaqa naḡgi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib mareb, “Iga Yesus minjqom, ‘Qotei na Jon qarinqej,’ degsi minjqom di a iga mergwas, ‘Kiyaqa niḡgi Jon aqa anjam quetosai?’

26 Ariya iga minjqom, ‘Tamo bei na Jon qarinqej,’ degsi minjqom di dego keresai. Tamo unḡasari naḡgi mareqnuḡ, ‘Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Deqa iga naḡgi ulainjronum.”

²⁷ Nanġi degsib qairosib olo Yesus minjeb, “Yai na kiyo Jon qarinjey di iga qaliesai.” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninġi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinjbonaq bosim wau endi yeqnum di ninġi mernġwasai.”

Yesus a yawo anjam bei marej

²⁸ Osiqa Yesus a olo Juda gate nanġi ti atra tamo kokba ti nanġi endegsi minjrej, “Ninġi kiyersib are qalonub? Tamo bei aqa njiri aiyel soqneb. Bati bei a aqa njiri matu aqaq bosiq a minnej, ‘O ijo anġro, ni gilsim ijo inġi wauq di wauame.’

²⁹ Onaqa aqa njiri matu na minnej, ‘Sai. E wauqa uratonum.’ Degsi aqa abu saidyosiq a bunuqna areqalo bei osiq a gilsiq wauetej.

³⁰ Onaqa abu a aqa njiri yala aqaq bosiq a minnej, ‘O ijo anġro, ni gilsim ijo inġi wauq di wauame.’ Onaqa aqa njiri yala na minnej, ‘Od, Abu, e wauqai.’ Degsi aqa abu odyosiq a ariya a wauosai. A lanja talq di soqnej.

³¹ Deqa ninġi na merbiy. Anġro yai na aqa abu aqa anjam dauryej?” Onaqa nanġi na kamba Yesus minjeb, “Njiri matu a na aqa abu aqa anjam dauryej.”

Nanġi degsib Yesus minjnabqa a na olo minjrej, “E bole mernġwai. Takis o qaji tamo ti gam qaji unja ti nanġi na ninġi bunġosib namoosib Qotei aqaq oqibqa a nanġi elenjosim nanġo Mandor Koba sosim nanġi taqatnrqas.

³² Di kiyaaqa? Jon yansnjro qaji a nunġoq bosiq a Qotei aqa kumbra bole ninġi osornġonaqa ninġi Jon aqa anjam quetosai. Ariya takis o qaji tamo ti gam qaji unja ti nanġi Jon aqa anjam gegerere

queteb. Quetonab nıngi di unsibqa ariya nıngi olo are bulyosai. Osib nıngi Jon aqa anjam quetosai dego.”

Wain wau qa yawo anjam

³³ Yesus a Juda tamo kokba nanđi degsi min-jrsıqa olo endegsi minjrej, “E nıngi yawo anjam bei mernđit nıngi quiy. Tamo bei a tigelosıqa aqa wauq gilej. Gılsıqa wain sil yagelenosıqa jen qosej. Qoso koboonaqa meniđ qura gogeq di tabir kuru bul gereiyej. Wain sil geitimqa wain gei koroiyosib paraparaiyosib aqa ya dia bilentqajqa deqa gereiyej. Osıqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nanđo banq di aqa wau uratetnjrsıqa sawa isaq gılsiq di soqnej.

³⁴ Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kanđal tamo qudei nanđi qarınjrnınaqa wau taqato tamo nanđoq aisib minjreb, ‘Wau lanja a na ıga qarınđwo bonum. Deqa nıngi wain gei egibqa ıga na osi gilqom.’

³⁵ Degsi minjrnabqa nanđi na nanđi ojelenosib bei qalougeteb. Bei qalnab moiyej. Bei meniđ na qalnab moiyej.

³⁶ Onaqa wau lanja a di qusıqa olo aqa kanđal tamo gargekoba nanđi qarınjroqnej. Qarınjreqnaqa aiyeq nab nanđi dego ñumoqneb.

³⁷ “Onaqa wau lanja a endegsi are qalej, ‘E ıjo segi anđro qujai qarınđyit aiqas di nanđi a qalqasai. Nanđi aqa anjam quetqab.’ Degsi are qalsıqa aqa segi ñiri qarınđyonaq aiyej.

³⁸ Aiyeqnaqa wau taqato tamo nanđi a unsibqa segi segi qairosib mareb, ‘Tamo a bđo endi wau lanja aqa segi ñiri. A na aqa abu aqa ıngi ıngi kalil

oqas. Deqa iga a qalsim moiotosimqa wau endi iga na oqom.'

³⁹ Degrab marsibqa wau lanja aqa niri ojsib osi gilsib wau qalaq di qalnab moiyej.

⁴⁰ Deqa ningi kiyersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanji di kiyern-jrqas? Ningi na merbiy."

⁴¹ Onaqa nanji na minjeb, "Wau lanja a bosimqa tamo uge nanji di tulan ugeugeinjrsim padalt-njrougetqas. Osim aqa wau di olo yainjrsim tamo qudei nanjo banq di uratetnjrimqa nanji na kamba wau taqatosib wain gei melioqnmqa koroiyoqnsib wau lanja yoqnqab."

⁴² Nanji deqab Yesus minjnabqa a na olo min-jrej, "Qotei aqa anjam bei unu. Ningi anjam di nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende, 'Tal gereiyo qaji tamo nanji na tal ai arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu.

Tal ai di tal singilatqajqa deqa tigeltej.

Tamo Koba a segi na tal ai di tigeltej deqa iga unsim mareqnum,

"Tal ai di tulan bolequja." '

⁴³ Deqa e ningi endegsi merngwai. Qotei a nunjo Mandor Koba sosim ningi taqatngwajqa uratosim ningi taqal breingwas. Osim olo tamo ungasari qudei aqa kumbra bole dauryeqnub qaji nanji elenosim nanjo Mandor Koba sosim nanji taqat-njqas. Nanji gei bole atobuleqnub deqa Qotei na nanji taqatnjrqas.

⁴⁴ Tamo ungasari ululonjosib tal ai quraq aiqab qaji nanji di tal ai dena nanjo tanu ginjenjqas. Ariya

tal ai di ulonjosim tamo ungasari qudei nanngoq aisim jejamu ti tanu ti torei paraparainjrqsas.”

⁴⁵ Onaqa atra tamo kokba ti Farisi nanngi ti yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nanngo jejamuq di une qametnjrej.

⁴⁶ Nanngi degsib qalieosib deqa nanngi Yesus ojqa mareb. Ariya nanngi tamo ungasari nanngi ulainjrsib deqa Yesus ojqa urateb. Di kiyayaqa? Tamo ungasari kalil nanngi maroqneq, “Yesus a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

22

Yesus a maruro qa yawo anjam marej

¹ Onaqa Yesus a olo Juda tamo kokba nanngi yawo anjam bei endegsi minjrej,

² “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas. Kumbra di mandor bei aqa njiri unja ban ojqa bationaqa maruro atej dego kere.

³ A maruro atsiqa aqa kanjal tamo qudei qarinjrnaga nanngi gilsib tamo ungasari nami aqa maruro unqa minjrej qaji nanngi metnjreb, ‘Ninngi boiy.’ Onaqa nanngi bqa asginjrej.

⁴ Asginjrnaqa mandor a deqa qusiqa aqa kanjal tamo qudei olo qarinjnrnsiqa minjrej, ‘Ninngi gilsib tamo ungasari e ijo maruro unqa minjrem qaji nanngi olo endegsib minjriy, “Ninngi quiy. Mandor a inngi inngi kalil gereiyosiq atqo unu. Makau ti wagme namur bole bole nnumsiqa goiqo. Deqa ninngi asgingaiq. Ninngi bosib aqa maruro uniy.” O kanjal tamo, ninngi gilsib nanngi degsib minjriy.’

⁵ “Onaqa nanği gilsib tamo unğasari nanği di minjreb, ‘Ninği boiy.’ Minjrnabqa nanği kalil bqa asginjrej. Bei a ulanosiqa aqa inği wauq gilej. Bei a ulanosiqa aqa silali wauq gilej.

⁶ Qudei na kanğal tamo nanği di ojelenosib ugeugeinjrsib ñumnab moreñeb.

⁷ Onaqa mandor a deqa qusiqa minjin oqet-onaqa aqa qaja tamo nanği qarijnjrnaqa gilsib tamo nanği kanğal tamo ñumeb qaji nanği kamba ñumekriteb. Osib nanço tal inği inği kalil qatrentonab yuekriteb.

⁸ “Onaqa mandor a olo aqa kanğal tamo qudei qarijnjrnsiqa minjrej, ‘Ijo anğro aqa unğa ban ojqa bati kereqo deqa e na maruro atonum unu. Tamo unğasari e nami ijo maruro unğa minjrem qaji nanği bqa asginjrej. Nanği tamo unğasari bolesai deqa nanği ijo maruro unğa keresai.

⁹ Deqa ninği gilsib gamq di tamo unğasari laña lañaj nanği turosib metnjrib ijo maruro unğa beb.’

¹⁰ Onaqa nanği gilsib gamq di tamo unğasari gargekoba bole ti uge ti nanği turosib metnjrnabqa nanği kalil maruro unqajqa bosib koroonabqa tal tamo na maqej.

¹¹ “Onaqa mandor a na tamo unğasari nanği di unjrqa marsiqa tal miligiq gilej. Gilsiq ñam atej di tamo bei a maruro qa gara wala jugosai di unsiqa minjej,

¹² ‘O was, ni kiyaca maruro qa gara wala jugosai? Ni degsim maruro unğa baim.’ Degsi minjnaqa tamo di a na kamba olo anjam bei minjqa keresaiiyonaqa laña kiriesoqnej.

¹³ Onaqa mandor a na aqa kanğal tamo nanği

minjrej, ‘Ninigi na tamo di sinğa ti ban ti tontetosib oqeq waiyibqa sawa ambruq di soqnem. Sawa dia tamo nanği akamkobaoqnsib pailoqnsib nanğo jaqatinğa qalagei anjam atoqnqas.’ ”

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninigi quiy. Qotei a tamo tulanğ gargekoba nanği metnjreqnu. Ariya a tamo quja quja segi giltnjreqnu.”

“Iga Sisar takis yqom e?”

¹⁵ Onaqa Farisi nanği gilsib nanği anjam kiye Yesus nenemyib a anjam grotim qusib a ojqajqa deqa qairoqneb.

¹⁶ Qairosib anjam kereonaq nanğo anğro qudei Herot aqa wau tamo qudei ti qarınjnrb Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo unğasari nanği minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo ñam ti nanği anjam bei minjroqnsim olo tamo ñam saiqoji nanği anjam bei minjro-saieqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanği minjreqnum.

¹⁷ Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?”

¹⁸ Onaqa Yesus a nanğo areqalo uge di poiyon-aqa minjrej, “Ninigi gisanğ tamo. Kiyaqa ninği e anjam bei grotitqa qusib e ojqajqa deqa gisanğbeqneb?”

¹⁹ Ninği meniñ silali bei osorbij.” Degsi minjnaqa nanği meniñ silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej,

²⁰ “Meniñ silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti ñam ti unu?”

²¹ Onaqa nanği na minjeb, “Di Sisar aqa.” Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa inği inği a qa olo yiy. Qotei aqa inği inği a qa olo yiy.”

²² Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusibqa tulan prugugeteb. Osib nanği Yesus uratosib jaraiyeb.

Tamo moreño qaji nanği olo subq na tigelqab

²³ Onaqa bati deqa Sadyusi tamo qudei nanği Yesus aqa areq beb. Sadyusi nanği mareq nub, “Tamo moreño qaji nanği olo subq na tigelqasai.” Deqa nanği bosib Yesus endegsib minjeb,

²⁴ “O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami endegsi marej, ‘Tamo bei a moiymqa aqa n̄aun̄ angro saiqoji soqnimqa aqa was bei na olo uña qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa angro n̄ambabtetqas.’ Moses a nami degsi marej.

²⁵ Deqa ni que. Was 7 nanği soqneb. Nanço was matu a uña osiqa moiyej. A angro saiqoji. Onaqa aqa was yala na olo uña qujai di ej.

²⁶ Osiqa a dego moiyej. A angro saiqoji. Onaqa aqa was yala na olo uña qobul di osiqa a dego moiyej. A angro saiqoji. Was 7 kalil nanği uña qujai di osib moreñeb. Nanği angro saiqoji.

²⁷ Nanği kalil moreñonabqa ariya bunuqna uña di a dego moiyej.

²⁸ Deqa ni iga merge. Mondon̄ subq na tigelo batiamqa tamo kalil nanği subq na tigelabqa uña di a yai aqa n̄aun̄ tintin̄ sqas? Ni qalie, was 7 kalil nanği uña qujai di eb.”

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam nenğrenq di unu qaji di aqa damu ninği poinçosai.

Qotei aqa singila dego ningi poingosai. Deqa ningi anjam grotonub. Grotosib agi nenembonub.

³⁰ Mondoŋ tamo ungasari nanŋi subq na tigelosi-bqa nanŋi unatqasai. Nanŋi tamotqasai. Nanŋi lan angro bul lanja sqab.

³¹ “Ninŋi quiy. Tamo nanŋi moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Qotei a nami babtosiq ningi merngej. Di ningi sisiyosai kiyo? Qotei a endegsi marej,

³² ‘E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.’ Qotei a degsi marej deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreŋo qaji nanŋo Qotei sai. A tamo nambile so qaji nanŋo Qotei.”

³³ Onaqa tamo ungasari kalil nanŋi Yesus aqa anjam di qusibqa tulan prugugeteb.

Dal anjam kiye a tulan bolequja?

³⁴ Yesus a Sadyusi nanŋi anjam degsi minjrnaqa nanŋi na kamba olo anjam bei minjqa keresaiin-jrej. Onaqa Farisi nanŋi deqa qusib olo Yesus aqa areq beb.

³⁵ Nanŋo ambleq dena dal anjam qalie tamo bei a tigelosiqa Yesus gisanjosiq nenemyej,

³⁶ “O Qalie Tamo, ni mare. Qotei aqa dal anjam kiye a segi qujai tulan bolequja? Dal anjam kiye a dal anjam kalil buŋnjrejunu?”

³⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Dal anjam tulan bolequja agi mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino Tamo Koba Qotei a tulan qalaqalaiyime. Qalaqalaiyosim ino are miligi ti ino qunuŋ ti ino areqalo ti kalil a yekritime.’

³⁸ Dal anjam di a segi qujai tulan bolequja. A na dal anjam kalil buŋnjrejunu.

³⁹ Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanqi degsim geregereinjroqnime.’ Dal anjam boledamu aiyel agi e na mermonum.

⁴⁰ Ni dal anjam aiyel di dauryqam di ni Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqo anjam ti kalil keretosim dauryqam.”

Kristus a kiyersim Devit aqa njiri sqas?

⁴¹ Onaqa Farisi nanqi olo Yesus aqa areq di ko-roesonabqa a na nenemnjrej,

⁴² “Ningi Kristus qa kiyersib are qalonub? A yai aqa njiri?” Onaqa nanqi na kamba minjeb, “Kristus a Devit aqa njiri.”

⁴³ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi Qotei aqa Mondor na Devit aqa medabu sinjilatetonaqa a endegsi marej,

⁴⁴ “Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej, “Ni ijo ban woq endi awo.

Awesoqnimqa e ino jeu tamo kalil nanqi elenjosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanqi taqatnjroqnam.” ’

⁴⁵ Ningi uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa njiri sqas?”

⁴⁶ Yesus a Farisi nanqi anjam degsi minjrnaqa tamo bei na kamba anjam bei minjqqa keresai. Deqa tamo nanqi olo bunuqna anjam bei Yesus nenemyqajqa ulaeb.

23

Juda tamo kokba nanği kumbra uge uge yoqneb

¹ Onaqa Yesus na olo aqa anğro nanği ti tamo unğasari kalil nanği ti endegsi minjrej,

² “Dal anjam qalie tamo nanği ti Farisi nanği ti Moses aqa ñam osib dal anjam plaltoqnsib ninği merngeqnub.

³ Deqa anjam kalil nanği na merngeqnub qaji di ninği qusib dauryoqniy. Ariya kumbra nanği yeqnub qaji di ninği dauryaib. Nanği anjam maroqnsib ariya nanği segi anjam di dauryosaieqnub.

⁴ Nanği gulbe kokba tamo unğasari nanği enjre-qnab qoboiyoqnsib unub. Ariya nanği olo tamo unğasari nanço gulbe di qoboiyetnjrosaieqnub.

⁵ Kumbra kalil nanği yeqnub qaji di tamo unğasari nanği unoqnsib nanço ñam soqtetnjrqajqa deqa yeqnub. Nanço kumbra bei agiende. Nanği Qotei aqa dal anjam mutu qudei pepa kiñilalaq di nengrenyoqnsibqa lopo miligiq di jigelenoqnsib nanço lanjaq di gara ñenği na qoseqnub. Osib nanço gara jugo mutuq di gara burbur nengrenj ti wala bole bole tonteqnub.

⁶ Nanği goiyo kokbaq di, Qotei tal miligiq di sosi-bqa tamo ñam ti nanço awo jaramq di awoqajqa tulañ areboleboleinjreçnu.

⁷ Nanği koro sawaq di tamo unğasari nanği na nanço ñam soqtoqnsib bañ ojetnjrqajqa deqa areboleboleinjreçnu. Tamo unğasari nanği na ‘O Qalie Tamo Koba’ degsib minjroqnqajqa deqa ti nanği areboleboleinjreçnu.

⁸ “O ijo anğro, tamo qudei na niŋgi ‘O Qalie Tamo Koba’ degsib mernğaib. Tamo qujai a segi nuŋgo Qalie Tamo. Niŋgi kalil was.

⁹ Mandamq endi niŋgi na tamo bei endegsib minjaib, ‘O Abu.’ Tamo qujai a segi nuŋgo Abu. Agi a laŋ qureq di unu.

¹⁰ Tamo qudei na niŋgi endegsib mernğaib, ‘O Gate Koba.’ Tamo qujai a segi nuŋgo Gate Koba. Agi e Kristus.

¹¹ Nuŋgo ambleq di anğro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nuŋgo wau tamo soqnem. Osimqa a ñam ti sqas.

¹² Tamo kalil naŋgo segi ñam soqteqnub qaji naŋgi Qotei na olo ñam aguq atetnjrqas. Ariya tamo kalil naŋgo segi ñam aguq ateqnub qaji naŋgi Qotei na olo ñam soqtetnjrqas.”

Yesus a Juda tamo kokba naŋgo kumbra uge qa marej

¹³ Osiqa Yesus a olo marej, “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, niŋgi gisaŋ tamo. Deqa niŋgi tulaŋ padalougetqab. Niŋgi anjam maro aiyelteqnub. Agi tamo uŋgasari naŋgi laŋ qureq oqwajqa gam itqa mareqnabqa niŋgi na olo gam getentetnjreqnub. Niŋgi segi laŋ qureq oqwajqa gam itqa keresai. Deqa tamo uŋgasari naŋgi dego laŋ qureq oqwajqa gam itqa yeqnab niŋgi na gam getentetnjreqnub.

¹⁴ O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, niŋgi gisaŋ tamo. Deqa niŋgi tulaŋ padalougetqab. Niŋgi anjam maro aiyelteqnub. Agi niŋgi uŋa qobul naŋgi gisaŋnjroqnsibqa naŋgo tal ti iŋgi iŋgi ti laŋa yainjreqnub. Osib tamo uŋgasari naŋgi na niŋgi nuŋgsib

nunġo ñam soqtetnġwajqa deqa pailyo olekokba yeqnub. Deqa mondoŋ Qotei na tamo nanġi peginjrqa batiamqa a na ninġi awai tulaŋ uge eŋgwas.

15 “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ninġi gisaŋ tamo. Deqa ninġi tulaŋ padalougetqab. Ninġi anjam maro aiyelteqnub. Agi ninġi na tamo qujai segi ninġi daurnġwa maroqnsib sinġa na kiyo qobuŋ na kiyo sawa sawa kalil keretoqnsib laqnub. Ariya tamo qujai di a ninġi daurnġwas di a na ninġi bunġosim tamo tulaŋ ugedamu sqas. Deqa a ninġi qa namoosim torei namyuwoq aiqas.

16 “Ninġi tamo nġam qandimo bul unub. Deqa ninġi tamo nanġi gam osornjrqa keresai. Agi ninġi mareqnub, ‘Tamo bei a anjam sinġilatqa osimqa atra tal aqa ñam na sinġilatqas di aqa anjam sinġilaqasai. Deqa a na anjam di uratqas di kere. Ariya a gol atra tal miligiq di unu qaji aqa ñam na anjam sinġilatqas di aqa anjam bole sinġilaqas. Deqa a anjam di urataiq.’ Ninġi degsib mareqnub.

17 Ninġi tamo nġam qandimo bul unub. Ninġi tulaŋ nanari. Ninġi na merbiy. Inġi kiye a Qotei aqa nġamgalaq di tulaŋ bole? Atra tal a tulaŋ bole kiyo atra tal aqa gol a tulaŋ bole kiyo? Od, atra tal a tulaŋ bole. Ariya gol atra tal miligiq di unu qaji a deġo inġi bole.

18 Ninġi endegsib mareqnub, ‘Tamo bei a anjam sinġilatqa osimqa atra bijal aqa ñam na sinġilatqas di aqa anjam sinġilaqasai. Deqa a na anjam di uratqas di kere. Ariya a atraiyo inġi inġi atra bijal gogeq di unub qaji nanġo ñam na anjam sinġilatqas di aqa anjam bole sinġilaqas. Deqa a anjam di urataiq.’ Ninġi degsib mareqnub.

19 Niŋgi tamo ŋam qandimo bul unub. Niŋgi na merbiy. Ingi kiye a Qotei aqa ŋamgalaq di tulaŋ bole? Atra bijal a tulaŋ bole kiyo atraiyo ingi ingi atra bijal gogeq di unub qaji naŋgi tulaŋ bole kiyo? Od, atra bijal a tulaŋ bole. Ariya atraiyo ingi ingi atra bijal gogeq di unub qaji naŋgi dego bole kalil.

20 Deqa niŋgi quiy. Tamo bei a atra bijal aqa ñam na anjam siŋilatqas di a atra bijal ti ingi ingi kalil atra bijal gogeq di unub qaji naŋgi ti naŋgo ñam na anjam siŋilatqas.

21 Tamo bei a atra tal aqa ñam na anjam siŋilatqas di a atra tal ti Qotei agi atra tal miligiq di unu qaji a ti naŋgo ñam na anjam siŋilatqas.

22 Tamo bei a laŋ qure aqa ñam na anjam siŋilatqas di a Qotei ti aqa awo jaram ti naŋgo ñam na dego anjam siŋilatqas.

23 “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, niŋgi gisaŋ tamo. Deqa niŋgi tulaŋ padalougetqab. Niŋgi anjam maro aiyelteqnu. Agi niŋgi dal anjam kiñilala segi dauryeqnu. Niŋgi lei ti lombo ti saga ti oqnsib poto 10 yoqnsib oto qujai Qotei atraiyeqnu. Ariya niŋgi Qotei aqa dal anjam kokba dauryqajqa urateqnu. Agi niŋgi kumbra bole bole dauryqa asgiŋgeqnu. Niŋgi tamo naŋgi qa duloŋaieqnu. Niŋgi Qotei qa nuŋgo areqalo siŋilatosaieqnu. Niŋgi dal anjam kiñilala segi dauryeqnu. Deqa e niŋgi endegsi mernɣwai. Niŋgi are bulyosib dal anjam kokba dauryosib laqniy. Niŋgi dal anjam kiñilala dego dauryqa urataib.

24 Niŋgi tamo ŋam qandimo bul unub. Deqa niŋgi tamo naŋgi gam osornjrqa keresai. Agi niŋgi qui uyqa oqnsib añañig kiñala quiq di sonaqa uno-

qnsib taqal ateqnub. Ariya kamel a quiq di sonaqa ningi unosaieqnub. Qoji uyeqnub.

²⁵ “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalougetqab. Ningi anjam maro aiyelteqnub. Agi ningi ya gamban ti tabir ti qore segi yanseqnub. Ningi miligi yanso-saieqnub. Dego kere ningi baban na tamo bole. Ariya nungo are miligi bajin kumbra ti jejamu qa kumbra uge ti dena maqejunu.

²⁶ O Farisi ningi tamo nam qandimo bul unub. Deqa ningi endegyiy. Ningi mati ya gamban ti tabir ti miligi yansiy. Yansib milalamqa qore dego milalqas.

²⁷ “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalougetqab. Ningi anjam maro aiyelteqnub. Agi ningi tamo moiyo qaji sub bul unub. Sub gogeq di wala boledamu. Nam qaq na liyeb. Ariya sub miligiq di tamo aqa qusa ti tanu ti dena maqejunu.

²⁸ Ningi sub di bul. Deqa tamo ungasari nanji na ningi nungoqnsib mareqnub, ningi tamo bole. Ariya nungo are miligi gisan kumbra ti dal anjam gotranjqajqa kumbra ti dena maqejunu.”

²⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalougetqab. Ningi anjam maro aiyelteqnub. Bole, ningi Qotei aqa medabu o tamo nanjo sub gereiyqnsib tamo ungasari nami kumbra bole bole yoqneb qaji nanjo sub walateqnub.

³⁰ Ariya ningi olo endegsib mareqnub, ‘Iga nami soqnem qamu iga gago moma nanji ti beterosim Qotei aqa medabu o tamo nanji ñumosai qamu.’ Di

gisañ koba. Ningi nungo moma nanği ti areqalo qujai.

³¹ Ningi mareqnub, ‘Gago moma.’ Nungo anjam dena ningi segi qa ubtosib endegsib marobuleqnub, ‘Tamo nanği na Qotei aqa medabu o tamo nanği ñumoqneb qaji nanço anğro agi iga.’

³² Ningi degsib marobuleqnub. Deqa unğum. Nungo moma nanço kumbra uge di ningi na olo keretosib yoqnıy.

³³ Ningi amal uge bul. Deqa mondoñ Qotei a nunço une qa mernğsim ningi ñamywoq di breiñğwas. Yimqa ningi kiyersib olo bole sqab? Keresai.

³⁴ “Deqa ningi quiy. E na Qotei aqa medabu o tamo nanği ti Qotei aqa powo tamo nanği ti Qotei aqa dal anjam qalie tamo nanği ti qarınjroqnit nunçoq boqnqab. Boqnıbqa ningi na nanği qudei ñumoqnsib moiyoñjroqnqab. Osib nanği qudei ñamburbasq di gaintnjrqab. Osib nanği qudei ojelenosib nunço Qotei tal miligiq di kumbainjroqnqab. Osib nanği qudei teteinjribqa nanği jaraiyosib qure bei beiq giloqnqab.

³⁵ Ningi nanği degnjroqnıbqa bati deqa Qotei a nunço moma nanço une kalil osim nunço jejamuq di atelenqas. Nunço moma nanço une agiende. Nanği na tamo unğasari kumbra bole bole yoqneb qaji nanği ñumoqneb. Nanço une di agi nanği nami yqajqa utru atsib Kein na Abel qalnaq moiyej. Dena bosı bosı Berekia aqa ñiri Sekaraia atra bijal ti atra tal ti ambleq di qalnab moiyej. Une kalil di Qotei na osim nunço jejamuq di atelenqas.

³⁶ E bole mernğwai. Une kalil di aqa awai uge Qotei na osim tamo unğasari bini bati endeqa unub

qaji nanği enjrqas.”

Yesus a Jerusalem nanği qa dulej

³⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “O Jerusalem qure, O Jerusalem qure, ni na Qotei aqa medabu o tamo nanği ñumoqnsim moiyojnreqnum. Osim tamo unğasari Qotei na inoq qarijnreqnu qaji nanği meniñ na ñumeqnam moreñeqnub. Bati gargekoba e ino anğro nanği tuwe du du bul koroinjrqaqqa yeqnam niñgi saideqñub.

³⁸ Deqa niñgi quiy. Qotei a nunço atra tal koba uratetñgimqa a laña sqas.

³⁹ Deqa e niñgi endegsi merñgwai. Niñgi olo e nubqasai. Degsim gilsim mondoñ e olo lañ qureq na boqñitqa niñgi e nubsib marqab, ‘Tamo a bço endi Tamo Koba aqa ñam na bço. Deqa Qotei na a tulañ geregereiyeqnu.’ ”

24

Bunuqna jeu tamo nanği na atra tal niñaqyqab

¹ Osiqa Yesus a atra tal koba uratosiq gileqnaqa aqa anğro nanği na aqa areq bosib atra tal osoryeb.

² Osoryonab Yesus na minjrej, “E bole merñgwai. Atra tal niñgi unonub endi bunuqna jeu tamo nanği na bosib tulañ niñaqyosib aqa meniñ kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa meniñ bei meniñ bei aqa quraq di sqasai. Meniñ kalil segi segiqab.”

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

³ Yesus na aqa anğro nanği degsi minjrsiqa Oliv manaq oqsıq goge di awesonaqa aqa anğro nanği aqa areq bosib lumu nenemyeb, “Ni iga merge.

Bati gembu jeu tamo nanği bosib atra tal endi niñaqyqab? Mandam endi koboqa laqnimqa ni olo lañ qureq na boqnim kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomqo?’”

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninği geregere ñam atoqniy. Tamo qudei na ninği gisañgo uge.

⁵ Bunuqna gisañ tamo gargekoba nanği ijo ñam na boqnsib tamo unğasari nanği endegsib minjroqnaqab, ‘E Kristus.’ Degsib tamo unğasari tulañ gargekoba nanği gisañnjroqnaqab.

⁶ Bunuqna sawa bei bei qaji nanği añ na qotokobaoqnaqab. Ninği deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, ‘Kumbra di brantqas.’ Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diño bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas.

⁷ Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqnaqab. Mandor qudei nanği tigeloqnsibqa mandor qudei nanği qoto itnjroqnaqab. Sawa bei beiq di mimiñ kokba ti mam ti inği saio bati dego brantelenqas.

⁸ Kumbra kalil di uña añgrotqa osiqa mati jaqatin kiñala eqnu dego kere.

⁹ “Bati deqa nanği na ninği ojelenoqnsib jaqatin ti gulbe ti engoqnaqab. Osib ninği qudei lunğsib moiyo-tonğwab. Ninği ijo ñam ejunub deqa sawa bei bei qaji nanği ninği qa tulañ ugeoqnsib jeutnğoqnaqab.

¹⁰ Bati deqa tamo unğasari gargekoba e qa nanço areqalo singilato qaji nanği ijo ñam ulontosib segi segi jeu sqab. Sosibqa nanço segi was nanği ojelenoqnsib tamo uge nanço banq di atoqnaqab.

¹¹ Gisañ tamo tulañ gargekoba nanği boqnsib ijo segi tamo unğasari nanği endegsib minjroqnaqab, ‘E

Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.' Degsib nanġi gisañnjroqñqab.

¹² Kumbra uge deqaji tulañ kobaoqñimqa tamo gargakoba nanġi qalaqalaiyo kumbra uratoqñqab.

¹³ Ariya ninġi ijo ñam siñgila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ninġi elenqas.

¹⁴ Ijo wau tamo nanġi sawa sawa kalil keretoqñsibqa Qotei aqa anjam bole mare mare laqñqab. Amqa diño bati brantqas. Anjam bole di aqa damu agiende. Qotei na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatñjsim nanġo Mandor Koba sqas.”

Inġi tulañ ugedamu brantqas

¹⁵ Osiqa Yesus a olo aqa anġro nanġi endegsi minjrej, “Diño batiamqa inġi tulañ ugedamu Qotei aqa medabu o tamo Daniel a nami deqa marej qaji di brantim ninġi unqab. Inġi ugedamu di a Qotei aqa getento warum miligiq di tigelesqas.” E Matyu. Tamo unġasari ijo anjam endi sisiyeqñub qaji nanġi geregere sisiyosib poinjrem. Poinjrim marqab, bole.

¹⁶ Osiqa Yesus na aqa anġro nanġi olo endegsi minjrej, “Ninġi inġi ugedamu di unsibqa bati deqa tamo unġasari Judia sawaq di unub qaji nanġi jaraiyosib manaq oqoqujatebe.

¹⁷ Tamo unġasari tal meq di unub qaji nanġi jaraiqa oqñsib inġi inġi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nanġi jaraiyoqujatebe.

¹⁸ Tamo unġasari wauq di unub qaji nanġi jaraiqa oqñsib nanġo gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nanġi torei dena jaraiyoqujatebe.

19 Bati deqa uña guman ti uña angro mom ti jaraiyo banjioqnsib gulbe koba oqab.

20 Deqa ningi endegsib pailyoqniy, ‘Gulbe di awa bati qa brantaiq. Yori bati qa dego brantaiq.’

21 Ningi degsib pailyoqniy. Di kiyaaqa? Bati deqa tamo ungasari nanji gulbe tulan kobaquja oqab. Gulbe deqaji nami brantosaiognej. Qotei na mandam atej bati deqa gulbe deqaji brantosai dena bosu bosiq agi bini unum. Bunuqna laña ambleq di dego brantqasai. Agi bati qujai deqa brantqas.

22 Gulbe di aqa bati Qotei na truqutqas. A na truqutqasai di tamo ungasari kalil nanji padalekritqab. Aqa segi tamo ungasari nami giltnjrej qaji nanji padalaib deqa a na gulbe di aqa bati truqutqas.

23 “Bati deqa tamo qudei na merngwab, ‘Ningi uniy. Kristus bgo agiende’ o ‘Kristus bgo agide.’ Degsib merngibqa ningi nanjo anjam quetnjraib.

24 Tamo qudei nanji bosib gisanosib marqab, ‘E Kristus.’ Qudei marqab, ‘E Qotei aqa med-abu o qaji tamo bole.’ Degsib maroqnsib manwa kokba babtoqnqab. Nanjo manwa dena nanji na tamo ungasari kalil areqalo niñaqyetnjroqnqab. Osib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltnjrej qaji nanji dego areqalo niñaqyetnjrqajqa wauoqnqab.

25 “Ningi quiy. Kumbra kalil di brantosaisonaqa e namoqna merngonum.

26 Deqa tamo qudei na ningi endegsib merngwab, ‘Ningi uniy. Kristus bgo agi wadau sawaq di unu.’ Degsib merngibqa ningi nanjo anjam di dau-ryosib wadau sawaq gilaib. Tamo qudei na ningi

mernɔgwab, ‘Kristus bɔqo agi talq di unu.’ Degsib mernɔgibqa niŋgi naŋgo anjam quetnjraib.

²⁷ Niŋgi qalie, kola minjaleqnaqa laŋ kalil suwanɛqnu. Dego kere e Tamo Anɔro laŋ qureq na boqnitqa tamo unɔasari kalil naŋgi e nubqab.

²⁸ “Tamo naŋgo jejamu qusaɛqnu qaji sawa dia qal naŋgi koroqab.”

Tamo Anɔro a siŋgila ti rian ti bɔqas

²⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “Gulbe kalil di naŋgo bati koboamqa seŋ ambruqas. Bai dego suwanqasai. Bongar naŋgi laŋ goge na ululoŋosib mandamq aiyelenqab. Laŋ goge dia iŋgi iŋgi kalil renɔiŋyelenqab.

³⁰ Bati deqa e Tamo Anɔro bɔqai. Ijo toqor a laŋ goge dia brantimqa tamo unɔasari sawa sawa kalilq di unub qaji naŋgi e qa akamugetqab. E siŋgila ti rian ti laŋbiq na boqnit tamo unɔasari kalil naŋgi e nubqab.

³¹ Yimqa e siŋgila na gul anjamosiy ijo laŋ anɔro naŋgi qariniŋritqa naŋgi sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo unɔasari nami giltnjrej qaji naŋgi laŋ utru utruq na koroinjraqab.”

Niŋgi qura qa yawo anjam dena poiŋgem

³² Osiqa Yesus a olo marej, “E na qura qa yawo anjam niŋgi mernɔgitqa dena poiŋgwas. Qura baŋga qalsim olo ñalguyoqnimqa niŋgi unsib qalieqab, ‘Seŋ aqa bati jomqo.’

³³ Dego kere kumbra kalil e ubtosim mernɔgonum qaji endi brantimqa niŋgi unsib endegsib qalieoiy, ‘Bole, Kristus bɔqajqa bati jomqo. A siranmeq di tigelejunu.’

³⁴ E bole mernḡwai. Tamo unḡasari bini bati endeqa unub qaji nanḡi kalil moreḡosaisoqnibqa kumbra kalil endi brantelenqas.

³⁵ Lan ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Yesus bqajqa bati di tamo bei a qaliesai

³⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo bqajqa bati tamo qujai bei a qaliesai. Lan anḡro nanḡi qaliesai. E Qotei aqa Niri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

³⁷ Noa aqa bati qa tamo unḡasari nanḡi kumbra yoqneb dego kere e Tamo Anḡro bqajqa bati qa tamo unḡasari nanḡi kumbra degyoqnqab.

³⁸ Agi Noa aqa bati qa mandam ya maqosaison-aqa tamo unḡasari nanḡi inḡi ti ya ti uyoqnsib unḡa ban ojelenoqnsib sonabqa Noa a qobun miligiq gilej.

³⁹ Mandam ya maqosim nanḡi padaltnjrḡas nanḡi deqa qaliesai. Nanḡi lanḡa nanari soqneb. Sonabqa gulbe di nanḡoq di brantej. Dego kere e Tamo Anḡro bqajqa bati qa tamo unḡasari nanḡi nanari degsib sqab.

⁴⁰ Tamo aiyel wau qujaiq di inḡi yagoqnibqa Qotei na bei lanḡ qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

⁴¹ Unḡa aiyel tal qujaiq di saplanḡ gereiyoqnibqa Qotei na bei lanḡ qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

⁴² Deqa ninḡi geregere ḡam atiy. E nunḡo Tamo Koba. E bati gembu bqai di ninḡi qaliesai.

⁴³ Ninḡi are qaliy. Bati gembu bajinḡ tamo a bosim tal paratqas di tal lanḡa a qalieqasai. A

nami qalieosiq sonaq qamu bajin tamo bosiq tal paratqa yonaq unsiq wiyej qamu.

44 Dego kere e Tamo Anqro bqajqa bati ningi qaliesai. E bosiy ningi pruqtngaim deqa ningi gegerere nam atoqnsib e qa tariñoqnsib soqniy.”

Tamo yai a kanqal tamo bole?

45 Osiqa Yesus a olo marej, “Kanqal tamo yai a areqalo bole ti sosisqa gaigai wau bole yeqnu? Kanqal tamo di tal lanja na endegsi minjqas, ‘Ni na ijo kanqal tamo kalil nangi gegerere taqatnjroqnsimqa nanqo ingi uyqajqa batioqnmqa ingi anainjroqnsim soqne.’

46 Degsi minjsimqa sawa beiq gilsim di sqas. Olo puluosim wau kalil a na aqa kanqal tamo yej qaji di kalil keretosim soqnmqa a bosim unimqa kanqal tamo di a tulan areboleboleiyqas.

47 Deqa e bole mernqwai. Kanqal tamo di a wau boledamu yej deqa tal lanja na aqa ingi ingi kalil osim aqa banq di atim a na taqatetoqngas.

48 Ariya kanqal tamo di a tamo uge sqas di a endegsi are qalqas, ‘Ijo tamo koba a urur bqasai.’

49 Degsi are qalsimqa a na kanqal tamo qudei a ombla wauo qaji nangi lanja lanja kumbainjroqngas. Osim wain uyo tamo qudei nangi joqsim koba na ingi ti wain ti uyoqnsib nanarioqngab.

50 Aqa tamo koba bqajqa bati a qaliesai deqa a kumbra degsim yoqnmqa aqa tamo koba brantouqjatosim unimqa a tulan pruguetqas.

51 Deqa aqa tamo koba a na qalougetosim gisan tamo nanqo so sawaq waiyim aiqas. Sawa dia

tamo nanġi tulaġ akamkobaoqnsib pailoqnsib nanġo jaqatinġ qa qalagei anjam atoqnqas.”

25

Dunġenġe 10 nanġo yawo anjam

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei lanġ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Kumbra di dunġenġe 10 nanġo kumbra sigitejunu. E deqa ninġi saingwai. Tamo bei a unġa banġ ojej. A unġa banġ ojqa sawaq gilqa laqnaqa dunġenġe 10 nanġi a ombla gilqa marsib nanġo segi segi lam osib walwelosib aisib gamq di a qa tariġoqneb.

² Dunġenġe 5 nanġi nanari. Dunġenġe 5 nanġi powo ti.

³ Dunġenġe nanari nanġo lam miligiq di ya kiġala segi soqnej. Nanġi lam ya bei o ti aiyosai.

⁴ Dunġenġe powo ti nanġi nanġo lam osibqa lam ya jalinaq di qamsib o ti aiyeb.

⁵ Ariya tamo a unġa banġ ojqa sawaq urur gilosai. A sokobaiyej. Deqa dunġenġe 10 nanġi gamq di a qa tariġosib sonabqa urnamnjrnaqa nġerenġeb.

⁶ “Nġerenġesonabqa qolo jige tamo qudei nanġi maosib mareb, ‘Tamo unġa banġ ojqa qaji agi gileqnu. Deqa ninġi tigelosib walwelosib gamq di a turoiy.’

⁷ Onaqa dunġenġe 10 nanġi tigelosib nanġo lam gereiyeb.

⁸ Gereiyooqnsibqa dunġenġe nanari nanġi na dunġenġe powo ti nanġi minjreb, ‘Ninġi lam ya kiġala egij. Gago lam ya saiqo deqa mosoqa laqnu.’

⁹ Onaqa dungeŋge powo ti naŋgi na kamba minjreb, ‘Lam ya endi gago segi qa kere. Iga niŋgi qa ti keresai. Deqa niŋgi olo sumsib nungo segi lam ya awaiyiy.’

¹⁰ Onaqa dungeŋge nanari 5 naŋgi tigelosib lam ya awaiyqajqa sumeqnabqa tamo di a uŋa baŋ ojqa sawaq giloqnej. Gileqnaqa dungeŋge powo ti naŋgi nami naŋgo lam gereiyosib soqneb deqa naŋgi na tamo di dauryosib uŋa baŋ ojqa sawaq gileb. Gilsib tal miligiq gilekritosib siran kabuteb.

¹¹ “Sokiñalayonaq dungeŋge nanari naŋgi tal meq di brantosib maosib tamo di minjeb, ‘O Tamo Koba, iga bonum. Ni na siranme waqtetgime.’

¹² Onaqa a na kamba minjrej, ‘E bole mernɣwai. E niŋgi qaliesai.’ ”

¹³ Osiqa Yesus a olo marej, “Dego kere niŋgi geregere ŋam atsib soqniy. Di kiyaaqa? Ijo bqajqa bati niŋgi qaliesai deqa.”

Silali taqatqajqa yawo anjam

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo uŋgasari naŋgi taqatnjrsim naŋgo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a sawa isaq gilsiq di soqnej dego kere. A gilqa osiqa aqa kaŋgal tamo naŋgi koroinjrsiqa naŋgi na aqa silali taqatqa minjrsiq naŋgo baŋq di uratetnjrej.

¹⁵ A na aqa kaŋgal tamo naŋgo segi segi siŋgila pegiyetnjrsiq naŋgi wau yqajqa kere dego silali pupoiyosiq enjrej. Bei 5,000 kina yej. Bei 2,000 kina yej. Bei 1,000 kina yej. Osiqa a sawa isaq gilsiq di soqnej.

¹⁶ Sonaqa kaŋgal tamo 5,000 kina ej qaji a silali dena wauosiq olo 5,000 kina bei ej.

¹⁷ Kanğal tamo 2,000 kina ej qaji a dego silali dena wauosiqa olo 2,000 kina bei ej.

¹⁸ Ariya kanğal tamo 1,000 kina ej qaji a silali dena wauosai. A silali di osi gilsiqā mandamq di sub bogsiqā sub miligiq di ulitonaq soqnej.

¹⁹ “Bati olekoba yala koboonaqa tamo koba a olo puluosi bosiqā aqa kanğal tamo nanğı wauqa silali enjrej qaji di metnjrej. Metnjrnaqa nanğı aqa areq bonabqa a na minjrej, ‘E nami silali engem qaji dena ninğı waueb olo silali di osorbiy.’

²⁰ Onaqa kanğal tamo 5,000 kina ej qaji a na 5,000 kina bei osi bosiqā aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni unime. Ino 5,000 kina nami ebem qaji dena e wauonamqa olo 5,000 kina bei brantej agiende.’

²¹ Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘Ni kanğal tamo bolequja. Ni wau kiñala geregere taqatonum deqa e wau gargekoba olo ino banq di uratitqa ni na taqatoqnqam. Deqa ni bosim e ombla areboleboleigim sqom.’

²² “Onaqa kanğal tamo 2,000 kina ej qaji a bosiqā aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni unime. Ino 2,000 kina ebem qaji dena e wauonamqa olo 2,000 kina bei brantej agiende.’

²³ Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘Ni dego kanğal tamo bolequja. Ni wau kiñala geregere taqatonum deqa e wau gargekoba olo ino banq di uratitqa ni na taqatoqnqam. Deqa ni bosim e ombla areboleboleigim sqom.’

²⁴ “Onaqa kanğal tamo 1,000 kina ej qaji a bosiqā aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni que. E nami qalieem, ni tamo njirin ani. Tamo qudei nanğı inğı yageqnab melieqnaqa ni segi na otorosim

uyeqnum. Tamo qudei nanği saga yago breiyeq nab boleeqnaq ni segi na koroiyoqnsim uyeqnum.

²⁵ Deqa e ni qa ulaosim ino 1,000 kina ebem qaji di osi gilsimqa mandamq di sub bogsim sub miligiq di ulitonam soqnej agiende.'

²⁶ "Onaqa aqa tamo koba a na minjej, 'Ni kanğal tamo uge. Ni lola ani. Ni nami qalieem, tamo qudei nanği inği yageq nab melieqnaqa e segi na otorosim uyeqnum. Tamo qudei nanği saga yago breiyeq nab boleeqnaq e segi na koroiyoqnsim uyeqnum. Ni nami e qa degsim qalieem.

²⁷ Deqa ni kiyaga ijo silali di osi gilsim silali talq atosai? Ni di atem qamu e bosimqa silali talq dena ijo silali aqa oto kobaqo qamu turtosim onum qamu.'

²⁸ Degsi minjsiqa aqa kanğal tamo qudei nanği minjrej, 'Ninği 1,000 kina di yayiosibqa kanğal tamo nami wauosiqa 10,000 kina ejunu qaji di olo yiy.

²⁹ Ninği degyiy. Di kiyaga? Tamo a wau geregere taqatoqnqas di Qotei na olo wau yimqa a wau gargekoba taqatoqnqas. Ariya tamo a wau geregere taqatqasai di wau kiñala a na taqatejunu qaji di a olo bunu taqatqasai. Qotei na a kobotimqa a laña sqas.

³⁰ Deqa ninği na kanğal tamo uge di qalaq di waiyibqa sawa ambruq di soqnem. Sawa dia nanği akamkobaoqnsib pailoqnsib nanço jaqatinğ qalagei anjam atoqnqas.' "

Mondonğ Tamo Anğro a bosim tamo unğasari kalil nanği peginjrqas

³¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Mondon e Tamo Anqro ñam kobaquja oqai. Osiy lan anqro kalil nanqi joqsiy mandamq aisiy ijo segi awo jaram kobaq di awesqai.

³²⁻³³ Awesoqnit sawa bei bei qaji kalil nanqi bosib ijo ulatamuq di koroabqa e na nanqi peginjrqai. E na nanqi qudei ijo ban woq di atelenosiy olo nanqi qudei ijo ban qonanq di atelenqai. Wagme taqato tamo nanqi na kaja ti meme ti nanqi peginjreqnub dego kere.

³⁴ Osiy tamo unqasari ijo ban woq di unub qaji nanqi endegsi minjrqai, ‘Ijo Abu a ninqi qa tulaj areboleboleiyeqnu. Nami a mandam atej bati deqa a nunqo Mandor Koba sosim ninqi taqatngwajqa gam gereiyetngej. Deqa ninqi ijoq babqa ijo Abu na ninqi taqatngwas.

³⁵ Di kiyaaqa? E mambonaqa ninqi na e inji anaibeb. E ya qarbonaqa ninqi na e ya anaibeb. E yaunq tamo sonamqa ninqi na e osib nunqo talq di gereibeb.

³⁶ E gara saiqoji sonamqa ninqi na gara tigetbeb. E maibonaqa ninqi na e taqatbeb. E tonto talq di sonamqa ninqi na bosib e gereibeb.’

³⁷ “E na tamo unqasari ijo ban woq di unub qaji nanqi degsi minjritqa nanqi e kamba nenembqab, ‘O Tamo Koba, bati gembu ni mammonaqa iga na inji anaimem? Bati gembu ni ya qarmonaqa iga na ya anaimem?

³⁸ Bati gembu ni yaunq tamo sonamqa iga ni osim gago talq di gereimem? Bati gembu ni gara saiqoji sonamqa iga na gara tigetmem?

³⁹ Bati gembu ni maimonaqa iga na taqatmem?

Bati gembu ni tonto talq di sonamqa iga bosim ni gereimem?’

40 “Nan̄gi e degsib nenembibqa e na kamba minjr̄qai, ‘E bole mern̄gwai. Nīngi na ijo was ñam saīqoji unub qaji nan̄gi geregereinjroqneb di agi nīngi e dego gereiboqneb.’

41 “Ariya e na tamo un̄gasari ijo ban̄ qonan̄q di unub qaji nan̄gi endegsi minjr̄qai, ‘Nīngi tamo un̄gasari tulan̄ ugedamu. Deqa nīngi jaraiyyi. Jaraiyosib aisib ñamyuwo gaigai yuejunu qaji dia soqniy. Satan aqa lan̄ an̄gro nan̄gi ti dia sqab. Qotei a nami ñamyuwo di nan̄gi gereiyetnjrej.

42 Deqa nīngi ñamyuwo deq aiyiy. Di kiyaaq? E mambonaqa nīngi na e in̄gi anaibosai. E ya qarbonaqa nīngi na e ya anaibosai.

43 E yaun̄ tamo sonamqa nīngi na e osib nun̄go talq di gereibosai. E gara saīqoji sonamqa nīngi na gara tigetbosai. E maibonaqa nīngi na e taqatbosai. E tonto talq di sonamqa nīngi na bosib e gereibosai.’

44 “E na tamo un̄gasari ijo ban̄ qonan̄q di unub qaji nan̄gi degsi minjritqa nan̄gi e kamba nenembqab, ‘O Tamo Koba, bati gembu ni mammej? Bati gembu ni ya qarmeij? Bati gembu ni yaun̄ tamo soqnem? Bati gembu ni gara saīqoji soqnem? Bati gembu ni maimeij? Bati gembu ni tonto talq di soqnem? O Tamo Koba, bati gembu ni degsi sonamqa iga ni numsim gereimosai?’

45 “Nan̄gi e degsib nenembibqa e na kamba minjr̄qai, ‘E bole mern̄gwai. Nīngi na ijo was ñam saīqoji unub qaji nan̄gi gereinjrosaiqneb di agi nīngi e dego gereibosaiqneb.’

⁴⁶ E na nanği degsi minjrseyqa nanęo awai uge enjrsey breinjrit namyuwoq aıqab. Dia nanği bati gaıgai jaqatın oqnsib sqab. Ariya tamo unęasari kumbra bole yeqnub qaji nanği nambile gaıgai sqab.”

26

Juda tamo kokba nanği Yesus qalib moiqajqa gam nemoqneb

¹ Yesus a anjam kalil di marsiq koboonaqa a na aqa anęro nanği endegsi minjrej,

² “Nınęi qalie, yori bati koba jojomoęo. Bati aiyel unu. Yori bati di brantimęa Juda tamo kokba nanği na e Tamo Anęro ojsib jeu tamo nanęo banę di atqab. Atibqa nanği na e namburbasę di lubib moiqai.” Yesus na aqa anęro nanği degsi minjrej. Yori bati di Qotei a nami Israel nanği Isip sawaq di padalęa laq nabęa aqaryainjrej deęa olo are qalqajqa bati.

³ Yori bati di jojomej deęa atra tamo kokba ti Israel nanęo gate nanği ti gilsib atra tamo gate aqa nıam Kaiafas aqa talę di koroeb.

⁴ Koroosib endegsib nenemoqneb, “Iga kiyer-sim Yesus lumu na ojsim qalsim moiyoęom?”

⁵ Osib mareb, “Iga yori bati qa Yesus oęqasai. Oęqom di tamo unęasari nanği iga nugsib njirinosisib qoto tigelto uge.”

Unęa bei a goreņ quleę ti osiq Yesus aqa gateę di bilentej

⁶ Onaęa Yesus a Betani qureę gilsıqa tamo bei nami yu na aqa jejamu ugeeleņej qaji aqa nıam Saimon aqa talę di soęnej.

⁷ Sosiqa ingi uyeqnaqa uña bei a goren quleq ti tulan boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinraq jigsiqua osi bosiqua Yesus aqa gateq di bilentej.

⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanqi uña di aqa kumbra unsibqa niriñosib segi segi maroqneb, “Uña di a kiyaca goren di lanja ñanquiyqo?”

⁹ A goren di osiq tamo qudei enjrco qamu silali kobaquja yonub qamu gilsiq tamo ingi ingi saiqoji nanqi jeisi enjrco qamu di kere.”

¹⁰ Onaqa Yesus a nanqo areqalo di qalieosiqa minjrej, “Ningi kiyaca uña di gulbe yeqnub? A kumbra bole ebqo.

¹¹ Tamo ingi ingi saiqoji nanqi bati gaigai ningi ti sqab. Ariya e bati gaigai ningi ti sqasai.

¹² E moiqai. Moiyitqa e subq atqab. Uña di a e qa are qalsiqa ijo jejamuq di goren bilentosiq dena ijo jejamu subq atqajqa gereiyetbqo.

¹³ E bole merngwai. Bunuqna ijo wau tamo nanqi sawa sawa kalilq di ijo anjam bole mare mare laqnsibqa uña endena kumbra ebqo qaji deqa are qaloqnsib a qa saocnqab.”

Judas a Yesus osim atra tamo kokba nanqo banq di atqas

¹⁴ Onaqa Judas Iskariot a tigelosiqua atra tamo kokba nanqoq gilej. Judas a Yesus aqa angro 12 nanqi deqaji bei.

¹⁵ A nanqoq gilsiqua minjrej, “Ningi na awai kiye ebibqa e Yesus osiy nunqo banq di atqai?” Onaqa nanqi na meniñ silali 30 yeb.

¹⁶ Yonab a gilsiqua a Yesus osim nanqo banq di atqajqa gam njamonej.

Yesus aqa angro nanngi ti yori bati aqa ingi uyeb

17 Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati branton-aqa Yesus aqa angro nanngi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, ni iga merge. Iga aisim tal qabia yori bati aqa ingi ingi gereiyetmonamqa ni ingi uyqam?”

18 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi aisib qure ambleq di tamo bei itqab. Itosib minjiy, ‘Qalie Tamo a marqo, “Ijo bati jojomqo. Deqa e ijo angro nanngi koba na ino talq di awoosim yori bati aqa ingi uyqom.” ’ ”

19 Onaqa Yesus aqa angro nanngi qure miligiq aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsib brantonab dauryosib ingi ingi kalil gereiyelenjeb.

20-21 Onaqa bilaqtonaqa Yesus aqa angro 12 nanngi ti koba na aisib tal gogetosib awoosib ingi uyoqnsibqa Yesus na nanngi endegsi minjrej, “E bole mernḡwai. Ningi ijo angro 12. Nunḡo ambleq dena angro bei a tigelosim e osim tamo qudei nanḡo banḡ di atqas.”

22 Degsi minjrnaq qusibqa are tulanḡ gulbeinjrnaqa segi segi Yesus nenemyoqneb, “O Tamo Koba, ni e qa kiyo maronum?”

23 Onaqa minjrej, “Anḡro aqo ombla endego tabir qujaiq di bem quiq di tuḡteqnum qaji a na e osim tamo qudei nanḡo banḡ di atqas.

24 Ningi quiy. E Tamo Anḡro moiḡai. Nami Qotei aqa anjam degsib e qa nenḡrenjeb. Deqa unḡum. E anjam di dauryosiy moiḡai. Ariya anḡro e osim tamo qudei nanḡo banḡ di atqas qaji a tulanḡ padalougetqas. A nami ḡambabosai qamu di kere.”

25 Onaqa Judas agi Yesus osim jeu tamo nanḡo

banq di atqas qaji a na Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, ni e qa kiyo ubtosim maronum?” Onaqa Yesus na kamba minnej, “Od. Anjam agi ni na maronum.”

Yesus na aqa angro nanqi bem ti wain ti anainjrej

²⁶ Osiqa Yesus aqa angro nanqi koba na inji uyoqnsibqa Yesus a Qotei pailyosiqa bem bei osiq ginjenyosiqa aqa angro nanqi enjrsiqa endegsi minjrej, “Endi ijo jejamu. Osib uyi.”

²⁷ Osiqa wain osiqa gambanq di bilentosiqqa Qotei pailyosiqa aqa angro nanqi enjrsiqa minjrej, “Ninji kalil wain endi uyi.”

²⁸ Endi ijo len. Tamo ungasari gargekoba nanjo une kobotetnrqajqa deqa ijo len aiqas. Aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di sinjilatqas.

²⁹ E ninji merngwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondon dijo batiamqa ijo Abu a nunjo Mandor Koba soqnimqa e ninji koba na awoosiy olo wain bunuj uyqai.”

³⁰ Yesus na aqa angro nanqi degsi minjrsiqa nanqi koba na louosib koboonaqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa angro nanqi minjrej, “Ninji kalil e uratbosib jaraiqab”

³¹ Yesus aqa angro nanqi ti manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, “Qolo qujai endeqa ninji kalil ijo nam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunjo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenjrenyeb, ‘E na kaja nanjo mandor qalitqa kaja nanqi segi segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nenjrenyeb.”

³² Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelosiy niŋgi qa namoosiy Galili sawaq gilitqa niŋgi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.”

³³ Onaqa Pita na minjej, “Aŋgro kalil naŋgi ino ñam ulontosib jaraiqab e segi ino ñam ulontqasai.”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E bole mer-mqai. Qolo qujai endeqa ni ijo ñam ulitqam. Tuwe anjamosaisoqnimqa ni gisaŋoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’ ”

³⁵ Onaqa Pita a tulaŋ saidosiq minjej, “Sai. E ni ombla moiqa marimqa, uŋgum, e ino ñam ulitqasai bole sai.” Onaqa Yesus aqa aŋgro kalil naŋgi anjam qujai di minjoqneb.

Yesus a Getsemani nañu aguq di aqa Abu pailyej

³⁶ Yesus aqa aŋgro naŋgi koba na walwelosib nañu agu beiq di branteb. Nañu agu di aqa ñam Getsemani. Di brantosib Yesus na aqa aŋgro naŋgi minjrej, “Niŋgi endi awesoqniy. E kiñala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bqai.”

³⁷ Degsi minjrsiqa aqa aŋgro qalub agi Sebedi aqa ŋiri aiyel naŋgi Pita koba na joqsiqa pailyqajqa sasalej. Sasalosiqqa pailyoqnsiqqa a are tulaŋ gul-bekobaiyej.

³⁸ Osiqa aqa aŋgro qalub naŋgi minjrej, “E are tulaŋ gulbekobaibqo. Gulbe dena e moiyepratonum. Deqa niŋgi e ombla endi sosimqa ñam atoqniy.”

³⁹ Degsi minjrsiqa olo kiñala sasalosiqqa mandamq di ñam quosiqqa Qotei pailyosiq minjej, “O ijo Abu, gam bei soqnimqa ni na marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya uge uyo bul. Uŋgum, ni ijo

areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

⁴⁰ Yesus a degsi Qotei pailyosiq olo tigelosiq aqa angro nanjo areq aisiq nam atej di nanji are gulbe na nerenesonab unjrej. Deqa Yesus na Pita minjej, “Ningi e ombla na nam sokiñalayqa keresai e?”

⁴¹ Ningi nerenab. Ningi nam sosib pailyoqniy. Yim gulbe bei nunjoq bqa di gulbe dena ningi uneq wainwasai. Bole, nunjo are miligiq di ningi e daurbqajqa are unu. Ariya ningi segi gulbe di oqajqa singila saiqoji.”

⁴² Osiqa Yesus a olo puluosi sasalosiq endegsi pailyej, “O ijo Abu, gam bei saiamqa, unqum, ni ino segi areqalo dauryosim marimqa e gulbe endi oqai.”

⁴³ Degsi pailyosiq bosiq aqa angro qalub nanji urnamnirnaqa nerenesonab unjrej.

⁴⁴ Unjrnsiq olo nanji uratnrnsiq puluosi gilsiq a nami pailyej qaji degsi olo pailyej.

⁴⁵ Osiqa a olo aqa angro nanjo areq aisiq minjrej, “Ningi aqaratosib geregere nerenjunub e? Unqum. Bati kobogo. Ningi uniy. E Tamo Angro osib une tamo nanjo banq di atqajqa bati bgo.

⁴⁶ Ningi tigelab gilqom. Tamo e osim nanjo banq di atqajqa agi brantqo.”

Judas a Yesus osiq jeu tamo nanjo banq di atej

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa angro 12 nanji deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba nanji sebru ti torom ti elenonab joqsqa Yesus aqa areq di branteb. Israel nanjo gate nanji ti atra tamo kokba ti nanji na nanji qarinqrnab Yesus ojqa beb.

48 Judas a nami nanği ti qairosib anjam gereiyosib a na endegsi minjrej, “E tamo kundoqyqai agide. A ojsib osib giliy.”

49 Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq minjej, “O Tamo Koba, qolo bole.” Degsi minjsiq kundoqyej.

50 Kundoqyonaga Yesus na minjej, “O was, ni kumbra kiye e ebqa bonum ni degye.” Degsi minjnaqa tamo nanği di brantosib ban waiyosib Yesus ojeb.

51 Onaqa Yesus aqa anğro bei na aqa sebru osiqa atra tamo gate aqa kanğal tamo gateq di qalqajqa sebru waiyej grotosiqa dabkala segi gentetej.

52 Onaqa Yesus na aqa anğro di minjej, “Ino sebru olo ate. Tamo kalil sebru na qotqab qaji nanği sebru na morenqab.

53 Ni que. E ijo Abu minjqai di a na lanğ anğro 72,000 nanği qarınjrimqa bosib e aqaryaibqab. Ni di qaliesai kiyo?

54 Ariya e ijo Abu degsi minjqasai. Minjqai di aqa anjam nengrenq di unu qaji di aqa damu bran-tqasai. Agi nami endegsib nengrenyeb, ‘Kristus a moiqas.’ ”

55 Osiqa bati deqa Yesus na tamo nanği di min-jrej, “E leñ ojo tamo unum deqa kiyo ninği sebru ti torom ti elenşosib e ojqa bonub e? E bati gaigai atra tal miligiq di sosimqa Qotei aqa anjam plalto-qnem. Bati deqa ninği yala ban waiyosib e ojsai.

56 Ninği kumbra degyeb deqa Qotei aqa medabu o tamo nanço anjam nengrenq di unu qaji di aqa damu agi brantej.” Yesus a nanği degsi minjrnaqa aqa anğro kalil nanği a uratosib jaraiyeb.

Juda tamo kokba nanği Yesus aqa jejamuq di une qametqa marsib koroeb

⁵⁷ Onaqa tamo Yesus ojev qaji nanği na a osib atra tamo gate aqa ñam Kaiafas aqa talq osi gileb. Dia Juda gate nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti kalil koroesoqneb. Koroesonabqa tamo nanği na Yesus osi gilsib nanço ulatamuq di tigelteb.

⁵⁸ Nanği Yesus osi gileq nabqa Pita a kiñala isa isaq na Yesus dauryosiq uli uliosiq gilsiq torei atra tamo gate aqa tal meq di brantej. Brantosiqqa nanği Yesus kiyeryib unqajqa deqa are qalsiq qaja tamo qudei nanço ambleq di awesoqnej.

⁵⁹ Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti kalil koroesosibqa nanği gisanj anjam na Yesus aqa jejamuq di une qametqa are qalsib anjam ñamoqneb. Di kiyayaqa? Anjam dena nanği Yesus qalib moiqajqa deqa.

⁶⁰ Anjam ñamonab ñamonab ugeinjrej. Deqa nanği tamo gargekoba metnjreqnab boqnsib gisanj anjam Yesus aqa jejamuq di qamelenjoqneb. Nanço ambleq dena tamo aiyel tigelosib Yesus aqa jejamu laña gisanjosib mareb,

⁶¹ “Tamo endi a endegsi marnaq iga quem, ‘E Qotei aqa atra tal koba endi koñgrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’ ”

⁶² Onaqa atra tamo gate a nanço anjam di qusiqa a tigelosiqqa Yesus aqa areq bosiq nene-myej, “Tamo nanği endi une gargekoba ino jejamuq di qameqnub. Di ni kamba anjam bei marqasai e?”

⁶³ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa atra tamo gate na olo nene-

myej, “Qotei ɲambile gaigai unu qaji aqa ñam na e ni nenemmqai, ni Kristus e? Ni Qotei aqa Ɗiri e? Ni e merbe.”

⁶⁴ Onaqa Yesus na minjej, “Od. Anjam ni maronum di kere. Ni que. E Tamo Anɟro. Bunuqna e laɲ qureq oqsiiy Qotei siɲgila koba ti unu qaji aqa baɲ woq di awesosiiy olo laɲbiq na boqnit niɲgi e nubqab.”

⁶⁵ Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di qusiqa a tulaɲ minjiɲ oqetonaqa aqa segi gara jugo bumbranɲosiqa marej, “Aqa une agi a segi babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaaqa tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas? Aqa misiliɲ anjam niɲgi quonub.

⁶⁶ Deqa niɲgi kiyersib marqab?” Onaqa naɲgi kalil mareb, “A bole une ti. Deqa qalib moiym.”

⁶⁷⁻⁶⁸ Naɲgi kalil deqsib marnabqa naɲgo ambleq dena tamo qudei naɲgi tigelosib Yesus aqa ulatamuq di miselyoqnsib baɲ na qaloqneb. Osib aqa ɲamdamu gara na qosetosib ula poɲyoqnsib minjoqneb, “Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?”

Pita a gisaɲoqalubtosiq marej, “E Yesus qaliesai”

⁶⁹ Ariya Pita a tal meq di awesonaqa kaɲgal uɲa bei na aqa areq bosiq minjej, “Ni dego Yesus Galili qaji aqa anɟro bei. Ni nami a dauryosim laqnem.”

⁷⁰ Onaqa Pita a tamo kalil naɲgo ɲamdamuq di tulaɲ saidosiq uɲa di minjej, “Ni anjam merbonum di e qaliesai.”

⁷¹ Degsi minjsiqa tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqnej. Sonaqa kaɲgal uɲa bei na Pita unsiqa tamo

nanği Pita aqa areq di tigelesoqneb qaji nanği minjrej, “Tamo di a dego Yesus Nasaret qaji aqa anğro bei. A nami Yesus dauryosiq laqnej.”

⁷² Onaqa Pita a olo tulañ saidosiq marej, “E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum.”

⁷³ Olo kiñala soboleiyonaq tamo qudei jojom di tigelesoqneb qaji nanği Pita aqa areq bosib minjreb, “Iga ino anjam maro na qalieonum, ni Galili qaji tamo. Dena iga poigwo, ni Yesus aqa anğro bei.”

⁷⁴ Onaqa Pita a olo tulañ siñgila na saidosiq marej, “E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum. E gisañot Qotei na e lubem.” A degsi marnaqa tuwe anjamej.

⁷⁵ Tuwe anjamonaca Pita a qusiq anjam nami Yesus na minjrej qaji, “Tuwe anjamosaisoqnimqa ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai,’ ” anjam deqa olo are qalsiq poiyonaqa oqedosiq tulañ akamugetej.

27

Juda tamo kokba nanği Yesus osib Pailat aqa banq di ateb

¹⁻² Onaqa nobqolo malu qameqnaq atra tamo kokba ti Israel nanço gate nanği ti kalil koroesosibqa Yesus qalib moiçajqa anjam keretoqneb. Anjam kereonaq nanği Yesus aqa ban tontetosib osi gilsib Rom nanço gate Pailat aqa banq di ateb.

Judas na aqa segi jejamu qalsiq moiyej

³⁻⁴ Atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti Yesus qalib moiçajqa anjam keretonabqa Judas a qusiq olo areqalo bei osiq nanço areq bosiq minjrej,

“E une kobaquja yonum. Tamo e nungo banq di atonum qaji a une saiqoji. Ningi a lanja qalsib moyotqab. Deqa meniņ silali 30 ningi na ebeb qaji endi olo oiy.” Degsi minjrnaqa nanġi na kamba minjeb, “Di gago gulbe sai. Di ino segi gulbe.”

⁵ Onaqa Judas a silali di olo osi gilsiq̄a atra tal meq di breiyosiq̄a aisiq̄a a segi na aqa kakroq di sil waiyosiq̄ gainosiq̄ moiyej.

⁶ Onaqa atra tamo kokba nanġi mareb, “Silali endi tamo qalib moiqajqa aqa awai. Deqa iga silali endi atra tal aqa silali ti turtqasai.”

⁷ Nanġi degsib marsibqa silali di olo osib web gereiyo qaji tamo bei aqa mandam mutu bei awaiyeb. Yaun tamo nanġi moreņoq̄nibqa mandam mutu dia subq̄ atelenqajqa deqa awaiyeb.

⁸ Mandam mutu di “Leņ Aiyo Qaji Mandam” ñam degsib waiyeb. Ñam di bini mareq̄nub.

⁹⁻¹⁰ Deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Jeremaia a nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “Israel nanġi Kristus aqa jejamu awaiyqa marsib meniņ silali 30 atqab. Atsib silali di olo osib web gereiyo qaji tamo bei aqa mandam mutu bei awaiyqab. Tamo Koba a na anjam degsi merbqo.” Jeremaia a nami degsi marej.

Pailat na Yesus nenemyej, “Ni Juda nanġo Mandor Koba e?”

¹¹ Onaqa Yesus a Pailat aqa ulatamuq di tigelon-aqa Pailat na nenemyej, “Ni Juda nanġo Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minjej, “Od. Anjam ni maronum di kere.”

¹² Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti Yesus aqa anjam di qusib minjin oqetnrnaqa Yesus gisanjoqnsib aqa jejamuq di une gargekoba qamelenoqneb. Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei kamba yala marosai.

¹³ Deqa Pailat na olo Yesus nenemyej, “Nanği une gargekoba ino jejamuq di qameqnum. Di ni queqnum e?”

¹⁴ Onaqa Yesus a kamba anjam bei marosai. Deqa Pailat a tulan prugugetej.

Pailat a marej, “Niği Yesus a namburbasq di qamiy”

¹⁵ Pailat aqa kumbra agiende. Wausau gaigai yori bati koba brantoqnimqa Juda tamo unğasari nanği tamo qujai aqa ñam maroqñibqa Pailat na tamo di tonto talq dena uratoqnsim enjroqñqas.

¹⁶ Bati deqa tamo bei aqa ñam Barabas a tonto talq di soqnej. A leñ ojo tamo.

¹⁷ Deqa tamo unğasari kalil nanği Pailat aqa areq di koroonaqqa a na nenemnjrej, “E tamo yai tonto talq dena uratosiy enğwai? E Barabas uratosiy enğwai kiyo Yesus agi niği Kristus qa mareqnum qaji a uratosiy enğwai kiyo? Niği na merbiy.”

¹⁸ Pailat a nanği degsi nenemnjrej. Di kiyaca? A qalieej, atra tamo kokba nanği Yesus qa ugeosib deqa a ojsib Pailat aqa banq di ateb.

¹⁹ Bati di Pailat a une pegiyo qaji awo jaramq di awesonaqa aqa naun na anjam bei pepa mutu kiñalaq di nengrenyosiq Pailat aqaq qarinyej. A endegsi nengrenyey, “Yesus aqa jejamuq di une saiqoji. Deqa ni a kumbra uge bei yaim. Qolo

e ɲeiobilqeiosim Yesus unonum. Deqa e are tulaɲ gulbekobaibqo.”

²⁰ Onaqa Juda gate naɲgi ti atra tamo kokba ti naɲgi na tamo uɲgasari naɲgo areqalo tigeltetnɲreb. Tamo uɲgasari naɲgi Pailat minjibqa a na Barabas uratosim enjrsim olo Yesus qalim moiqa-jqa deqa naɲgo areqalo tigeltetnɲreb.

²¹ Onaqa Pailat na olo tamo uɲgasari naɲgi nen-emnɲrej, “E tamo yai uratosiy eɲgwai? Barabas kiyu Yesus kiyu? Niɲgi na merbiy.” Onaqa naɲgi na kamba minjeb, “Ni Barabas uratosim ege.”

²² Onaqa Pailat na olo minɲrej, “E niɲgi Barabas eɲgwajqa merbonub deqa e Yesus kiyeryqai? Agi niɲgi a qa mareqɲub. ‘A Kristus.’” Onaqa naɲgi kalil murqumyosib minjeb, “Ni Yesus osim ɲamburbasq di qame.”

²³ Onaqa minɲrej, “Kiyaqa Yesus qalit moiqa? A une kiye yqo deqa a ɲamburbasq di qamqai?” Degsi minjɲnaqa naɲgi olo tulaɲ murqumyoqɲ-sib wainyoqɲsib minjoqɲeb, “Ni a ɲamburbasq di qame.”

²⁴ Onaqa Pailat a naɲgo anjam di qusiqa endegsi poiyej, “Tamo uɲgasari naɲgi ijo anjam quetbqasai. E naɲgi saidnɲrqai di naɲgi ɲirinɲosib qoto tigeltqab.” Pailat a degsi poiyej deqa a tamo uɲgasari naɲgo ulatamuq di ya bei tabirq di qamsiqa ya dena aqa baɲ yansosiqa minɲrej, “Yesus a moiqa di nuɲgo une. Di ijo une sai.”

²⁵ Onaqa tamo uɲgasari naɲgi na minjeb, “Di kere. Uɲgum. Yesus a moiqa di gago une. Di gago aɲgro naɲgo une dego.”

²⁶ Naɲgi Pailat degsib minjnabqa a naɲgo anjam

di dauryosiqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nanği enjrej. Enjrsiqa olo Yesus osiq qaja tamo nanço banq di atsiqa minjrej, “Niği Yesus bu toqon na kumbainyiy.” Degsi minjrnaqa nanği na Yesus osib kumbainyeb. Kumbainyosib koboonaqa Pailat na olo minjrej, “Niği Yesus namburbasq di qamqajqa osib giliy.”

Qaja tamo nanği Yesus misilinyoqneb

²⁷ Pailat na qaja tamo nanği degsi minjrnaqa nanği Yesus osib Rom nanço tal kobaqujaq osi gileb. Osi gilsib qaja tamo kalil nanği metnjrnab bosib tal dia koroeb.

²⁸ Koroosib Yesus aqa gara piqtetosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanği gaigai jigeqñub deqaji bei osib Yesus jigeteb.

²⁹ Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor nanço gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib siğila na teqiyeb. Osib bu toqon kanenjo osib Yesus aqa ban woq di yonab a mandor koba bul ojsiq tigelesoqnej. Osib aqa areq di siğa pulutosib a gisañ na binjoqnsib minjoqneb, “O Juda nanço Mandor Koba, kaiye.”

³⁰ Degsib Yesus minjoqnsib a miselyoqnsib bu toqon esoqnej qaji di tatruiyosib dena aqa gateq di qaloqneb.

³¹ Nanği degsib Yesus misilinyosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara olo jigetosib aqa qawarq di namburbas atetosib a ban ojsib gain-tqa sawaq osi gileb.

Nanği Yesus osib namburbasq di qameb

³² Nanği Yesus osi giloqnsibqa gamq di tamo bei walwelosiq aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa

qawarq dena namburbas yaiyosib tamo di yonabqa a kamba qoboyosiqa gam na Yesus dauryosiq giloqnej. Tamo di aqa ñam Saimon. A Sairini qure qaji.

³³ Nanği Yesus osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Golgota di branteb. Ñam di aqa damu, “Tamo gate tanu.”

³⁴ Di brantosib qaja tamo nanği na wain ya ti kial aqa ya isa koba de ti bulyosib Yesus anaiyonab uyo oneiyonaq ugeiyonaq uratej.

³⁵ Onaqa qaja tamo nanği na Yesus osib namburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elenqa marsib gilteleneb. Osib meniñ silali alañeb. Tamo yai aqa meniñ na bunñjrqaş di a na gara oqaş. Degsib marsib meniñ silali alañosib gara eleneb.

³⁶ Onaqa Yesus a namburbas goge di gainesonaca qaja tamo nanği namburbas utruq di awoosib Yesus taqatesoqneb.

³⁷ Osib namburbas mutu gogeq di anjam endegsib nenğrenyeb, “Tamo endi Yesus. A Juda nanço Mandor Koba.” Yesus a nami maroqnej, “E Juda nanço Mandor Koba.” Yesus aqa une deqa osib anjam di nenğrenyeb.

³⁸ Bati deqa bajin tamo aiyel dego namburbasq di gaintnrsib ñumeb. Bei Yesus aqa bañ woq di qameb. Bei Yesus aqa bañ qonañq di qameb.

³⁹ Yesus a namburbas goge di sonaca tamo unğasari nanği aqa ulatamuq dena walwelosib gile beoqnsib a misilinyoqnsib gate gainyoqnsib minjoqneb,

⁴⁰ “Ni nami marem, ‘E atra tal koba

kongrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’ Ni degsi marem deqa ni ino segi jejamu aqaryaiye. Ni Qotei aqa Niriamqa ni namburbas uratosim mandamq aiye.”

⁴¹⁻⁴² Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti Juda gate nanği ti dego Yesus degsib misilinjoqneb. Osib segi segi maroqneb, “A na tamo unğasari gargekoba nanği aqaryainjroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai. A Israel nanğo Mandor Koba boleamqa a namburbas uratosim mandamq aiyimqa iga unsim marqom, ‘Bole.’

⁴³ A segi mareqnu, ‘E Qotei qa ijo areqalo sinğilatejunum. E segi Qotei aqa Niri.’ Aqa anjam di boleamqa Qotei na endego aqaryaiyem.”

⁴⁴ Onaqa bajin tamo aiyel Yesus ombla gaintnjreb qaji nanği dego Yesus degsib misilin anjam minjoqneb.

Yesus a moiyej

⁴⁵ Qanam jige seņ bati 12 onaqa sawa kalil tulaņ ambruosi sonaq gilsiq seņ bati 3 onaq bilaqtej.

⁴⁶ Onaqa Yesus a tulaņ lelenosiqa marej, “Eloi, Eloi, lema sabaktani?” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O ijo Qotei, O ijo Qotei. Ni kiyaca e qoreibonum?”

⁴⁷ Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nanği aqa anjam di qusib mareb, “A Elaija meteqnu.”

⁴⁸ Degsib marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara ñenği bei osiq wain isa kobaq di tuqtosiqa soruq di qosisiqa osi bosiq Yesus anaiyqajqa soqtosiqa aqa medabuq di atej.

49 Onaqa tamo qudei nanği mareb, “Iga mati tariñosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus namburbasq dena osim mandamq atqas kiyo?”

50 Onaqa Yesus a olo tulañ leleñosiqa mondor titosiq aqa nambile uratosiq moiyej.

51 Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqnej qaji a goge na branosiqa aisiq poaiyelej. Onaqa mimiñ kobaquja dego dosiq mandam renğinyonaqa meniñ kokba paraparaeleneb.

52-53 Bati deqa Qotei aqa segi tamo unğasari gargekoba nami moreñeb qaji nanço sub waqelenonabqa nanği olo subq na tigeleb. Bunuqna Yesus a dego subq na tigelonaqa tamo unğasari nanği di Qotei aqa qure koba Jerusalem miligiq gileb. Gilnabqa tamo gargekoba nanği na unjreb.

54 Ariya qaja tamo nanği namburbas utruq di Yesus taqatesoqneb qaji nanço gate ombla na mimiñ dosiq mandam renğinyonaq meniñ kokba paraparaelenonab unsibqa nanği tulañ ulauge-tosib mareb, “Bole. Tamo endi a Qotei aqa Niri.”

55-56 Unğasari gargekoba nanği isaq di tigelesosib Yesus koqyoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei agi Jems Josep wo nanço ai. Ariya uña bei Sebedi aqa niri aiyel nanço ai. Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa unğasari nanği dena a dauryosib laqnsib kanğalyoqneb. Bati Yesus a Galili sawa uratosiq a na nanği joqsıqa koba na Jerusalem beleneb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

57-58 Onaqa bilaqtonaqa ñoro tamo bei aqa ñam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqa Pailat a nenemyqa gilej. Josep a Arimatea qure qaji. A dego Yesus dauryoqnej qaji. Deqa a Pailat aqa talq gilsiq a nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?” Onaqa Pailat na odyosiq aqa qaja tamo qudei nanği minjrej, “Niği Yesus aqa jejamu osib Josep yiy.”

59-60 Onaqa Josep na Yesus aqa jejamu osi gilsiq a gara qat omu na dalaosiq aqa segi sub bunuj nami meniğ miligiq di gereiyej qaji dia atej. Atsiqa meniğ kobaquja belbeltosiq dena sub me getentej. Osiqa olo aiyej.

61 Onaqa Maria Makdala qure qaji wo Maria bei wo bosib sub areq di awoosib taqatesoqneb.

Qaja tamo nanği sub me taqatesoqneb

62 Juda nanğo yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa inği inği kalil gereiyosib atnab soqnej. Deqa atra tamo kokba ti Farisi nanği ti Pailat aqa talq gilsib minjeb,

63 “O Tamo Koba, Yesus a gisağ tamo. Deqa a moyosaisosiq a endegsi marnağ iga quem, ‘Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.’ A degsi marnağ iga quem.

64 Deqa ni ino qaja tamo qudei qariñnjrimqa nanği gilsib sub me geregere getentosib taqatesoqnibqa bati qalub koboqas. Ni degye. Ni degyqasai di Yesus aqa anğro nanği gilsib aqa jejamu bajinosib gisağosib tamo unğasari nanği minjraqab, ‘Yesus a subq na tigelqo.’ Yimqa nanğo gisağ anjam di tulağ kobaosim Yesus aqa gisağ anjam nami marej qaji di tulağ bunyqas.”

⁶⁵ Onaqa Pailat na minjrej, “Ningi nunngo segi qaja tamo qudei joqsib gilibqa nanği sub me geregere getentosib taqatesqab.”

⁶⁶ Pailat a nanği degsi minjrnaqa nanği na qaja tamo qudei nanği joqsib gilsib minjreb, “Ningi na sub me geregere taqatesoqniy.” Degsib minjrsib meniñ kobaquja nami sub me getentesoqnej qaji di olo geregere siñgilatosib sub meq di saga waiyeb. Nanği degyeb. Di kiyaaqa? Yesus aqa anğro nanği bunuqna bosib saga olo taqal atqab di tamo kalil nanği poinjrqaş, Yesus aqa anğro nanği aqa jejamu bajıñonub.

28

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Yori bati koboonaqa nebeonaq nobqolo ambru Maria Makdala qure qaji wo Maria bei wo tigelosib Yesus aqa sub unqajqa gileb.

² Nanği gileq nabqa Tamo Koba aqa lañ anğro bei a lañ goge na aisiqa meniñ kobaquja sub me getentesoqnej qaji di belbeltosiq qalaq di atsiqa meniñ quraq di awesoqnej. Awesonaqa mimiñ kobaquja dej.

³ Lañ anğro di aqa ulatamu kola bul tulañ minjalej. Aqa gara lañbi bul tulañ qat.

⁴ Onaqa qaja tamo sub me taqatesoqneb qaji nanği na lañ anğro di unsibqa nanği tulañ ulage-tosib gindagindañosib mandamq di ululoñosib tamo moreño bul tindañesoqneb.

⁵ Onaqa lañ anğro na uña aiyel di minjrej, “Ningi ulaaib. E qalie, niñgi Yesus ñamburbasq di qameb qaji a qa ñameqñub. ⁶ A endi sosai. A subq na

tigelqo. Agi a nami ningi endegsi merngej, 'E subq na tigelqai.' Deqa ningi aiyel bosib sub miligi uniy. A neioteb qaji lume agi unu.

⁷ Ningi unsibqa olo puluosib gurgur ti aisib Yesus aqa angro nanqi endegsib minjriy, 'Yesus a subq na tigelqo. Tigelosiq ningi qa namoosiq Galili sawaq gilqo. Ningi dego Galili sawaq gilsib dia a itqab.' O uña aiyel, e ningi anjam di merngwa bonum."

⁸ Onaqa uña aiyel di nanqi tulan ulaugeteb. Osib nanqi olo areboleboleinjrej. Deqa nanqi subq dena olo puluosib lan angro na anjam minjrej qaji di Yesus aqa angro nanqi minjrqaqqa gurgur ti aiyeb.

⁹ Aiyeq nabqa gamq di Yesus a segi nanqi aiyel turosiqa minjrej, "Nobqolo bole." Degsi minjrnaqa nanqi aiyel aqa areq bosibqa aqa singa ojsib a binjyeb.

¹⁰ Onaqa Yesus na minjrej, "Ningi ulaaib. Ningi aisib ijo was nanqi endegsib minjriy, 'Ningi Galili sawaq giliy. Gilsib dia Yesus itqab.' "

Qaja tamo nango gisan anjam

¹¹ Uña aiyel aiyeq nabqa qaja tamo qudei sub taqatesoqneb qaji nanqi tigelosib qure miligiq aiyeb. Aisib kumbra kalil subq di brantonaq uneb qaji di atra tamo kokba nanqi sainjreb.

¹² Sainjrnab qusibqa Juda gate kalil nanqi metnjr nab bosib koroosib anjam qosisib qaja tamo nanqi di silali kobaquja enjreb. Osib minjreb,

¹³ "Ningi na tamo ungasari nanqi anjam endegsib minjroqniy, 'Iga sub taqatosim nerenesonamqa

Yesus aqa angro nanngi qolo bosib subq dena Yesus aqa jejamu bajinosib jaraiyeb.’

¹⁴ Yimqa Pailat a nungo anjam di qusim ningi qa nirinamqa iga na aqa are olo latetosim anjam gereiyonamqa a ningi gulbe bei engwasai.”

¹⁵ Onaqa qaja tamo nanngi silali di osib atra tamo kokba nanngo anjam dauryosib Yesus aqa angro nanngi na aqa jejamu subq dena bajineb anjam di mare mare laqneb. Laqnab Juda tamo ungasari tulan gargekoba nanngi anjam di quelenosib nanngi kamba saoqneb agi bini saoqnsib unub.

Yesus na aqa angro nanngi wau enjrej

¹⁶ Onaqa Yesus aqa angro 11 nanngi Galili sawaq gilsib mana bei Yesus a nami nanngi deq oqwajqa minjrej qaji deq oqeb.

¹⁷ Oqsib dia Yesus itosib a biniyosib aqa ñam soqteb. Ariya nanngi qudei areqalo aiyelteb.

¹⁸ Onaqa Yesus a nango areq gilsiqqa minjrej, “Ijo Abu na singila kalil ijo banq di atej deqa e mandam ti lan ti taqatejunum.

¹⁹ Deqa ningi walwelosib sawa sawa kalil kere-toqnsibqa tamo ungasari nanngi ijo anjam minjre minjre laqniy. Yim nanngi e daurbqajqa deqa. Ningi ijo Abu aqa ñam na ti e Qotei aqa Niri ijo segi ñam na ti Mondor Bole aqa ñam na ti nanngi yansnjroqniy.

²⁰ O ijo angro, anjam kalil e nami merngoqnem qaji di ningi walwelosib tamo ungasari nanngi minjroqniy. Yim nanngi anjam di dauryqajqa deqa. Ningi quiy. E bati gaigai ningi koba na wauoqnsiy sqai. Degsim soqnim soqnim diño bati brantqas.”

Yesus Aqa Anjam Bole 2014
The New Testament in the Anjam language of Papua
New Guinea, 2014 revision
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini,
2014

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0eb339dc-c20a-5065-9483-338933d97585